

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Beseda o miru

Pismo papeža pred nekaj dnevi, naj bi katoliški svet majnika meseca vnovič s posebno gorečnostjo dvigal molitve k Materi, ki po pesnikovih besedah vse pri Bogu zmore, zopet trka na našo vest in nas opominja, kakšno strašno zlo je vojna in kako moramo napeti vse svoje sile, če smo res kristjani, da bi bila čimprej premagana moč brezmejnega sovraštva, iz katerega se je porodila, pa da bi se nam vrnil pravičen in blagodejen mir.

Kdor je namreč kristjan, se zaveda, da smo vsi več ali manj sokrivci, če so se temne sile iz brezdnega človeških strasti in nagonov sprostile na svetlo, kjer neovirano in neomejeno besnijo, uničujejo življenja in gospodarske dobrine ter plodove večstoletnega ustvarjanja. Če delo, rušijo velike naravstvene vrednote in potiskajo ves kulturni svet na najnižjo stopnjo, kjer človek zopet postaja svojemu sočloveku volk in mu želi smrt ter se ugonablja med seboj celi narodi, kakor da jim drug poleg drugega ni mesta na svetu. Ta želja, to prizadevanje, to početje, pri katerem so mobilizirana vsa sredstva čudovite tehnike najnaprednejših vekov, ni delo samo enega človeka, nekaj voditeljev, diplomatov ali samo enega, nekaj ali treh narodov, samo ene ideologije, marveč je logična posledica življenja, miselnosti in razvoja celih pokolenj sodobnega človeštva, h kateremu je vsak od nas, ta bolj, oni manj, doprinesel svoj del ali na dopuščal, da so drugi mislili in delali, kar so hoteli in kakor so hoteli.

Ne samo poglavarji katoliške Cerkve, ampak tudi drugi dobri in globoki pa bistrovidni duhovi našega stoletja, če se omejimo samo nanj, so sedanjo katastrofo videli naprej, le da je prišla še prej, kakor so mislili. Edeja izmed njih je v svoji knjigi poglavje za poglavjem našteval vzroke, zakaj je moralo priti tako in drugače sploh ni bilo mogoče. V vsakdanjem osebnem in političnem ter socialnem življenju je čedalje bolj zavladala sebičnost, samopašnost in izpodirvanje pa izkoriščanje bližnjega brez vsake meje in mere razen sebičnega preračuna, kaj bi bilo bolj prav: bližnjega priviti bolj ali manj, da ne bom škodil samemu sebi. Nič ni res, da bi javno in narodovo življenje urejali drugi zakoni, kakor veljajo za posameznika. Oboje vlada ali naravstvena postava duhovnega bitja človeka, ali pa postava živali, ki svoj razum izrablja, da globoko pod ravniyo nerazumne živali druge tlači, podreja sebi kot suženj in manjvredne ali pa jih ubija. Kar se godi v malem krogu osebnih odnošajev, se v večjem krogu narodnega; državnega in mednarodnega občestva še stopnjuje: tu se srečajo, prepletajo in drug drugega jatičo nižji nagoni odspodaj in egoistična politika oblastitelja, nadvlade in osvajanja odzgoraj. Brezboštvo, zmotni liberalizem, ki je pustil dobičkaželjnost nevezdržnega razmah, tako da so se raztrgale vezi socialne solidarnosti med stanovji, zmotno pojmovanje civilizacijskega napredka, ki je človeka zapečljalo, da je postal čisto odvisen od snovnih sil, mnenj, da se je osvobodil v nekega boga, ki more vse — vse to je povzročilo, da so v ustroju človeštva zadnjih vekov sčasoma popustile skoraj vse zavore duha, naravnostnega čustvovanja in zdravega ljudskega sporočila.

V tem brezpotju, ki ga je družba več ali manj čutila, so se ljudje tolažili eni z demokracijo, drugi s socializmom, drugi spet z avtoritarizmom kakor z nekimi odrešeniki, ki naj čudežno izpremenijo svet in razmere, ko pa je treba v prvi vrsti, da se človek izpreobrne, izpremeni in dvigne sam s pomočjo milosti tistega, ki je resnica, dobrota in vsepopolna lepota po sebi, ne pa da se obesa na besede in pojme, ki jih je človek sam že dolgo tega izpraznil vse prave vsebine. Kaj more demokracija, če je samo ustanova, ne pa sila naravnostnega prepričanja in ravnanja, o katerem se svoboda pokori oziru na obče dobro; kaj stvenega prepričanja in ravnanja, v katerem se srečata v objemu pravica in ljubezen; kaj avtoritarizem, če se prezirajo iz Boga izviračice osebne pravice? In ko pridejo navzkriž posamezniki ali narodi, predani takim zmotam, brez zanesljivega naravnostnega kompasa, vajeni življenja, v katerem ni ne prave ljubezni, ne pravičnih meril in notranjih postav, ki se oglašajo le v tenkočutni vesti človeka, navezanega na višji duhovni svet, ampak je le neusmiljena borba enega jaz z drugim — kaj more biti končni učinek takega duhovnega in naravnostnega brezvladja, družabnega nerada in čisto sebičnega gledanja na svet kakor vojna vseh med seboj do uničenja ali totalitarne vojne, kakor ji danes pravijo. Da — vsi smo krivi, več krivih in danes pravijo. Krivo, sovraštvo je krivo, ki se je v takem odpravega cilja človeka in človeštva odvrgnem občestvu kopicilo in kopicilo do takšnega divjega izbruha.

Pa so še ljudje, ki žive v zmoti, da se bo svet zopet uravnil in uredil po starih pravilih, po geslu: Gorje premaganemu! po političnem načrtu, kakor ga ima ta ali ona stran, brez ozira na drugega ali na druge, svet pa bo potem teklen naprej po starem napredu. Ne! tako ne bo šlo, svet se bo moral preurediti temeljito, urediti pa se pravično ne bo dal po dosedanjih pravilih, ideologijah in navadi. To je nemogoče. Papež nam pa tudi v svojem zadnjem pozivu, ki apelira na vse naše duhovne sile, pove, da more biti bodoči mir trajen, dober in blagosen le, če ga bodo (ali bomo) sklenili v pravičnosti in ljubezni prenovljenih src, v duhu postav, ki nam jih je dal Kristus, pa z odločno voljo zgraditi na njem v resnici krščanski družabni in mednarodni red.

Zemunska vremenska napoved: Lepo vreme. Povečala se bo oblačnost na Primorju in na zahodnih krajih. Možna so krajevne nevihte s kratkimi nalivi. Toplota brez znatne spremembe.

Zagrebska vremenska napoved: Toplo in jasno vreme.

Tri bojišča na Norveškem

Letalski boji trajajo dalje z vso srditostjo - Boji na suhem so se začeli - Sovjetijo novi razvoj na Skandinavskem zelo vznemirja

London, 23. aprila. AA. Reuter: Sedaj se že jasno razpoznavajo tri bojišča na Norveškem

Nad Oslom

Prvo bojišče je pokrajina okrog Lillehammerja, ki je 160 km severno od Osla. Tam Angležem prihajajo stalno nove okrepitve, obenem pa imajo tukaj zvezo z norveškimi četami.

Prihajajo poročila, da je severno od Osla v razvoju zelo huda bitka, ki bo odločila o tem, če bodo angleško-norveške čete mogle s severa, od koder prodirajo, priti v dolino in nadaljevati pot proti Oslu. To bitko imenujejo »bitko za posest vrat na poti v Oslo«, to je na kraju, kjer dolina Gudbrandsdal prehaja v raven pri Lillehammerju. Angleži in Norvežani napadajo in so prodrli že do Moelva. Nemški odpor je zelo hud. Prav tako poročajo, da so nemške čete, ki so prodirale od Elverumu dalje, umikajo pred angleško-norveškim pritiskom.

Pri Trondhjemu

Drugo bojišče je okraj okrog Trondhjemja, kjer se prav tako vodijo hude borbe, zlasti severno od tega kraja.

Okrog Stillestada, severno od Trondhjemja, je prošlo do ostre borbe med angleškimi in nemškimi četami. Po sporočilu posebnega Reuterjevega dopisnika se je nemškim rušilec, ki se nahajajo v trondhjemskega pristanišču, posrečilo izkrcati čete na neki točki severno od Trondhjemja. Te čete so imele nalogo napasti Angleže za hrbotom. Toda bile so odbite od Angležev, ki varujejo progro proti Stenkerju, ki je glavna točka norveške obrambe na tem delu bojišča.

Pri Narviku

Tretje najsevernejše bojišče je okolica Narvika, kjer zadržene angleško-francosko-norveške čete postopno čistijo ta kraj od prednjih manjših nemških oddelkov. Skupna moč Nemcev v Narviku ne presega 3000 mož. Angleško letalstvo in angleška vojna mornarica neprestano sodelujeta s suhozemskimi silami. Letala razbijajo letališča, ki jih rabi nasprotnik, mornarica pa spremlja prevoze čet in jih ščiti pri izkrcavanju.

V mestu je sedaj okrog 1000 Nemcev, ki se pripravljajo na borbo. Nadaljšanih 1500 vojakov je v planini približno 40 km severno od Narvika. Ti so ravnotako obkroženi od Norvežanov. Tretja skupina nemške vojske še vedno drži v rokah železniško prog, ki je namenjena za prevoz rude proti Švedski in ki bo služila za umik nemške vojske.

Nemške čete prihajajo s padobranci

Stockholm, 23. aprila. AA. Reuter: Po poročilih iz Rorosa se železniška prog med Andalsnesom in Dombasom nahaja popolnoma v zavezniških rokah. Nemški poizkusi, da bi s pomočjo padal spuščali čete v teh krajih, so se ponesrečili. Stockholm Tidingen pravi, da so se Nemci, ko so se prvič spustili s padali, skrili v neki vasi. Tu so postavili strojnice in se pripravili na obrambo. Posrečilo se jim je dobiti brezlično zvezo z njihovim poveljstvom, ki jim je poslalo municijo s pomočjo letala. Nemci so prisilili civilno prebivalstvo, da je moralo iti pobirati zaboje, ki so bili vrženi iz letala. Norveške čete so prispele v ta kraj na smučkah ter so s topovi streljale v poslopja, v katerih so se nahajali Nemci, ki so se nazadnje predali. 100 Nemcev je padlo, 25 pa jih je bilo ranjenih. Angleške čete so prispele tudi že do železniške proge Trondhjem-Elverum, kjer so začele napad v smeri proti Elverumu. Med tem časom so prispele drugi oddelki v Lillehammer, od koder napredujejo v smeri proti Hamarju.

Nemško vojno poročilo: „Mesto Dombas uničeno Hudi boji nad Oslom“

Berlin, 23. aprila. t. Nemško vojno poročilo pravi:

Kakor prejšnje dni, tako Angleži tudi včeraj niso napravili nobenega poskusa, da bi izpricali čete pri Narviku. Narvik je še vedno zaseden od nemških čet. Pač pa so sovražne pomorske in letalske sile napadle mesto in pristanišče Narvik.

Nemške čete, ki so v Trondhjemu, so ob sodelovanju pomorskih enot napredovale ob obali in tudi kakšnih 100 km severovzhodno od tega mesta, kjer so nasprotnika vrgle nazaj in zasedle cesto, ki veže Namsos z južno Norveško.

Boji se nadaljujejo tudi pri Bergenu in Stavangru, kjer je prišlo do spopadov med nemškimi in norveškimi četami, ki se še vedno nahajajo raztresene v okolici imenovanih mest. Nemškim četam se je posrečilo zapleniti veliko novih topov.

Severno od Osla nemške čete nadaljujejo operacije pri Lillehammerju, kjer pa so zemeljske prilike zelo težavne in sovražnik dela ovire. Zbili smo eno norveško letalo.

Nemški bombniki in nemške vojne ladje so spet napadli angleške vojne ladje in tovorne ladje, ki so jih opazile na zahodni norveški obali pri Andalsnesu. Sovražnik se je hudo upiral, toda kljub temu smo en rušilec in eno prevozno ladjo potopili. Neki drugi rušilec pa je bil zadet. Prevozna ladja je morala imeti nosilnost 5000 ton. Naša letala so ponovila napade na kolodvor v Dombasu in na postajo v Grengu, kakor tudi na ceste in železniške proge, tako da so sovražniku onemogočile operacije pri Andalsnesu in Namsosu.

Ponovni napad angleških letalcev na Aalsborg smo odbili. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno.

Preganjanje sovražnih podmornic v Kattegatu nadaljujemo s uspehom. Prav tako nadaljujemo normalno oskrbovanje zasedenih norveških pristanišč in čet, ki so tukaj izkrcane.

Nemške letalske sile stalno napadajo na Norveškem ter podpirajo napredovanje nemških čet pri Elverumu, Mjøsenu in Bilehammerju. Nemška letala so izvršila številne izvidniške polete ter napadla norveške čete z bombami in strojnimi. Nemški napadi so bili v glavnem v pokrajinah Andalsnes in Namsos, ki so ju zasedli Angleži. Nemška letala so bombardirala čete, ki so se izkrcavale. Važno železniško središče Dombas, ki

se nahaja v sredini Norveške, je bilo uničeno. pristaniške naprave v Andalsnesu in Namsosu pa so težko poškodovane. Nemški bombniki so stalno napadali Angleže ter jim povzročili veliko škodo. Nemška letala so zadela tudi tri angleške tovorne ladje. Dve sta se takoj potopili, na tretji pa je nastal požar. Zadeti sta bili tudi dve vojni ladji ter težko poškodovani.

O priliki včerajšnjega bombardiranja angleških čet pri izkrcavanju sta bili potopljene dve angleški tovorni ladji, ena pa poškodovana. Napadene so bile tudi angleške vojne ladje, ki so spremljale te prevozne ladje. Ugotovljeno je, da je bila ena od vojnih ladij zadeta.

Svedska poročila

Stockholm, 23. aprila. AA. Reuter: Položaj na južnem Norveškem je še naprej precej nejasen. Pri vsem tem se zdi gotovo, da imajo Nemci že nekaj dni v oblasti Hamar in Elverum. Ne potrjujejo se govornice, da bi zavezniški zavzeli ti dve mesti. Prav tako se zdi, da so bila pretirana poročila, ki so krožila v Stockholmu o številni moči zavezničkov. Zdi se, da so šele neznatne zavezniške sile stopile v dejanski stik z Norvežani na tem delu mesta. Nemci napredujejo proti severu v smeri Reme, ki se nahaja 30 km na oni strani Elveruma. Švedski vojni dopisniki poudarjajo v svojih poročilih, da nudijo Norvežani na tem delu bojišča slab odpor. Nemci so sistematično zasedli vse ceste, ki vodijo k švedski meji.

Boji v zraku in na morju

Angleži so izdali uradno poročilo o uspehih in izgubah na Norveškem

Angleški pregled letalskih borb

London, 23. aprila. AA. Havas. V dobro obveščenih angleških krogih smatrajo, da je bilo od začetka vojne na Norveškem zblitih ali popolnoma uničenih najmanj 100 nemških letal.

Od 8. do 17. t. m. je angleško letalstvo zblo 28 sovražnih letal, 19 pa jih je bilo težko poškodovanih. Norvežani so zblo 10 nemških letal, švedska pa je zblo ali prisilila k pristanku 6 nemških letal, ki so letela nad švedskim ozemljem. Temu seznamu je treba dodati še gotovo število sovražnih letal, ki so bila uničena na zemlji o priliki napadov na Stavanger. Točno število na ta način uničenih letal ni znano. Lahko pa se računa, da je bilo v Stavangru uničenih najmanj 30 nemških letal. Težje število je treba dodati še nekaj vodnih letal, uničenih v norveških fjordih.

Po 17. t. m. so Nemci izgubili na zapadnem bojišču 8 letal. Dalje so pomorske letalske sile zblo 8 nemških letal, okoli 10 pa so jih zblo Norvežani in Švedi.

V istem času je angleško letalstvo izgubilo 27 letal, pri čemur so vračunana tudi letala pomorskih sil.

Glavni nastopi angleškega letalstva od začetka operacij na Norveškem do 16. aprila so bili tile:

Dne 7. aprila so angleški bombniki napadli sovražni sprevid nemških tovornih ladij na odprtem morju pred Hornbøfom. Škoda ni znana.

Dne 10. aprila so angleška letala izvedla napad na 2 križarki in 2 rušilca pred Bergenom. Ena križarka je bila težko poškodovana in po nekaj poročilih potopljena.

Dne 11. aprila je bil napad na osem prevoznih parnikov streliva v Velikem Beltu. Ena ladja je bila potopljena, verjetno pa tudi druge.

Dne 12. aprila je bil napad na dve vojni ladji v fjordu Kristjansund. Škoda ni znana. Istega dne so letalske sile napadle nemške vojne ladje in pripeljane čete v luki Bergen. Več bomb je zadelo cilji. Uničeno je bilo skladišče streliva. Istega dne je angleško letalo napadlo sovražno vojno ladjo.

Dne 14. aprila so pomorske letalske enote napadle prevoz čet in zažgale eno ladjo. Istega dne je bil spet napad na prevozne ladje na odprtem morju pred Bergenom. Ena ladja je bila potopljena, druga zažgana.

Dne 16. aprila so pomorske letalske enote ponovno napadle tovorne ladje pred Bergenom. Bomba je zadela sovražno podmornico.

V toku minulega tedna so zavezniške zračne sile izvedle nove napade, o katerih pa še ni podrobnosti.

V ta seznam je treba šteti napad na letališče Aalborg.

Ministrstvo za letalstvo je objavilo tole sporočilo: Večje število sovražnih letal je poskušalo položiti mine ob ustju Temze in Humberja. Baterije protiletalske obrambe in enote angleške mornarice so takoj začele streljati na sovražna letala.

Reflektorji so razsvetlili nebo. Angleška letala so takoj vzletela ter začela preganjati sovražnika, ki je izginil.

Letalsko ministrstvo je izdalo sledeče sporočilo: Britansko letalstvo je izvedlo napade na sovražni-kova letališča na Norveškem in Danskem v pretekli noči. Bombardirani sta bili letališči v Kjelleru in Fornebu zraven Osla. Vnetljive bombe so povzročile velik požar na letališču Fornebu. Nato je bil napad na Aalborg. Nemške trditve, da so bila pri teh operacijah zbita štiri britanska letala, so neločene. Samo eno britansko letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Nemška poročila

Berlin, 23. aprila. AA. DNB. Nemška izvidniška letala so izvršila včeraj nove polete nad Severnim morjem in gotovimi oporišči angleške vojne

(Nadaljevanje na 2. strani)

„Vsak napad na naše meje nas bo našel pripravljene da se z orožjem branimo, kot smo to delali včasih“

Izjava predsednika vlade D. Cvetkoviča francoskemu listu

Pariz, 23. aprila. b. Francoski dnevnik »Paris Soir« je objavil danes izjavo, ki jo je dal njegovemu dopisniku v Belgradu predsednik jugoslovanske vlade g. Dražisa Cvetković. V izjavi se med drugim pravi:

Izredno smo zadovoljni, ker so se tako lepo razvili naši trgovski odnošaji s Francijo. Upamo, da bodo ti prijateljski odnosi ostali trajni. Jugoslavija varuje svojo gospodarsko svobodo. vendar se ozira tudi na vsa svoja normalna prejšnja tržišča.

Jugoslovanska zunanja politika je dobro poznana. Določena je bila dne 4. septembra 1939, še bolj pa jo je pojasnilo službeno poročilo seje Balkanskega sporazuma v Belgradu.

Mi smo nevtralni. Mi hočemo ohraniti svojo popolno nevtralnost. Že večkrat smo izjavili, da od nobenega naših sosedov ne iščemo ničesar, toda ravno tako smo že večkrat jasno povedali, da ne bomo nikoli ničesar svojega dali nikomur. To smo povedali tako jasno, da o tem ne more biti nobenega dvoma.

Vsak napad na naše meje nas bo našel pripravljene, da se z orožjem branimo na enak način, kakor smo to storili v preteklosti. Kar smo ustvarili do sedaj, ne bomo nikoli dopustili, da nam to kdor koli vzame.

Mislím, da sem dovolj jasen v tej svoji izjavi.

Sovjetija - zaprta v Baltik

»Ključ do Baltika je vtaknila v žep Nemčija«

Moskva, 23. apr. t. United Press: V krogih sovjetske vlade z nemirom opazujejo nadaljnji razvoj dogodkov na Norveškem in Danskem. Sovjetski vladi ni po volji, da je Nemčija zasedla Dansko, ker je s tem dobila popolnoma v svoje roke Veliki in Mali Belt ter s tem tudi vrata v Baltik. Moskovski listi pišejo, da je »Nemčija sedaj zaprla vrata iz Baltika ven na morje in ključ vtaknila v žep.« Zato tudi zaskrbljeno zasledujejo

razvoj na Švedskem. Zasedba Švedske po Nemčiji bi Baltik še bolj izročila v nemške roke, kakor je do sedaj. Sovjetski krogi so sedaj uvideli, da so imeli prav, da so tako hitro zasedli poveljujoče postojanke v baltičskih državah in na Finskem, toda istočasno tudi uvidevajo, da si s tem niso pridobili nobenega nadzorstva nad Baltikom. Sovjetska vlada proučuje položaj, ki se na Skandinavskem razvija v novih oblikah.

Politični zapiski

Pomirljivo stališče na obeh straneh

Belgrajska »Politika« je prinesla članek o govornih opozicijskih voditeljev ter je pri tem naglasila, da sta oba govora z ozirom na zunanji položaj bila pomirljiva, da pa je pomirljivo tudi pisanje hrvatskih listov. List naglašajo, naj se enkrat zaprtja vprašanja vnovič ne odpirajo, ker bi to vzbudilo reakcijo pri Srbiji, kateri Hrvatoma vsi brez izjeme priznavajo, kar so doslej dobili. Nato odgovarja »Hrvatski Dnevnik«, ki pravi: »Na to pisanje je treba napraviti malo opombo. Zelimmo natočiti čistega vina. Hrvati ne odpirajo nobenih zaprtih vprašanj, toda vprašanje ozemlja in kompetenc banovine Hrvatske nikakor se ni zaprtlo. Dosedanje skušnje kažejo, da bo v marsikateri skupni zadevi treba izvesti decentralizacijo, toda brez vsakega dvoma je, da bo vprašanje ozemlja banovine Hrvatske odvisno od tega, kako se bo izvedla splošna preureditev državne skupnosti. Gospodarski in zemljepisni razlogi, ne da bi govorili o narodnih, zahtevajo, da se ozemlje popravi v korist Hrvatske. To želimo izvesti sporazumno ter se bomo ta vprašanja reševala, ko bo čas za to. Hrvatski politični prvaki so v svojih izjavah upoštevali splošni položaj države, kar srbski listi, to je treba priznati, lojalno ugotavljajo. Toda odgovorni hrvatski politični činitelji upoštevali tudi potrebe Hrvatske. Interesi Hrvatske in državne celote pa se z dobro voljo dajo skladno rešiti, ne da bi pri tem bili prizadeti niti pravični interesi srbskega naroda.« — Kakor se iz navedenega vidi, je na obeh straneh doma dosti dobre volje, kar z ozirom na splošne razmere moremo le pozdravljati.

Opozicija ni zmožna vladne kombinacije

Belgrajska »Samouprava« piše, da eto pri nas važni le dve glavni stranki, in sicer JRZ ter HSS. Nato pa pravi: »Vse druge naše stranke daleč zastajajo za nami. Razbite so in razcepljene namnogo struj in na mnogo skupin. Med njimi ni niti enotnega pogleda niti razvitega čuta za potrebe zbiranja in za kakšno skupno akcijo. Bili so poskušali, ki pa so se ob sili osebnih interesov in ambicij razbili ter ostali brez uspeha. Imamo sicer opozicijo, ki pa ni niti programatična ne načelna. Celo neobjektivna je v svoji kritiki ter jo v njenem napadanju ne vodi dobra volja, še manj pa kakšne višje državne ali narodne potrebe. Na dnevi red ne postavlja načelnih in splošnih vprašanj, pač pa neobjektivno kritikuje JRZ. Čeprav ni naš strankarski interes zatopiti stališče, naj bi se opozicija zbrala in združila, vendar stojimo na višjem stališču ter želimo, naj bi se naše notranje razmere čim prej izboljšale ter zato priporočamo tem malim in tako neuporabnim političnim skupinam, naj se združijo in ustvarijo eno politično organizacijo ter izdelajo enoten program, ki naj jim služi za temelj, ki naj se na njem bojujejo, če žele dobiti kakšno večjo vlogo v našem javnem življenju. Sicer pa, take, kakršne so, šibke in slabotne, ne morejo priti v nobeno kombinacijo ter jih nihče ne more upoštevati. Male in edrobljene, s križajočimi se interesi, nikdar te skupine ne morejo postati jamstvo za izvajanje kakšne splošne in višje državne politike.«

Neresnične govorice o koncentraciji

Novosadski list »Dane« poroča iz Beograda: »Zadnje dni so zlasti nekateri dnevniki večkrat trdili, da bo treba kaj kmalu ustanoviti koncentracijsko vlado. Te govorice so se zlasti trdovratno razširjale od tistega časa, ko se je zvedelo, da je bil šef radikalne stranke gospod Aca Stanojević sprejet v avdienci pri knezu namestniku Pavlu. Toda dobro poučeni politični krogi trdijo, da je g. Aca Stanojević bil sprejet v avdienci edino le zaradi tega, da bi se zahvalil knezu namestniku, da se je ob času njegove bolezni zanimal za njegovo zdravje. Dobro poučeni politični krogi še trdijo tudi to, da za zdaj ni nobenih pogajanj za ustvaritev koncentracijske vlade ter da so vse govorice, ki se o tem razširjajo, najmileje povedano, docela prežgodnje.«

»Vreme« o javnih volitvah na Hrvatskem

Belgrajska »Vreme« prinaša od svojega zagrebškega poročevalca takole tolačenje javnih volitev na Hrvatskem: »Z javnim glasovanjem so hoteli na deliti dočeti, da bi se ljudje ne orijentirali po straneh, marveč po občinskih vprašanjih. Politicem uvođu HSS in SDK je bilo mnogo na tem, da bi se v občinah čim bolj ublažile posledice krajevnih nesoglasij in občinskih in tudi v osebnih vprašanjih pri pristajih iste stranke. Več ko gotovo je, čemur se ne bo moglo izogniti, da bodo pristajali ene stranke v posameznih občinah morda postavili po dve ali celo po več list. Z javnim glasovanjem bodo onemogočili spletko, na drugi strani pa bo vodstvu stranke omogočeno nadzirati volitve v občinskem odboru, da bi vanje prišli ljudje, ki ne bodo le dobri strankarji, marveč bodo s svojim delovanjem absolutno koristni tisti občini. Končno je bilo povedano, da po deželi tajno glasovanje niti ni tako važno, ker je znano, da so Hrvati celo ob času diktature vključno javnemu glasovanju glasovali zoper režim. Naglašajo, da ima v vprašanju javnega glasovanja v banovini Hrvatske najbolj tehtno besedo edino le g. dr. Maček. Po mestnih občinah pa ne bo volitev, marveč bo ban banovine Hrvatske imenoval mestne svetnike. Ta imenovanja se bodo začela objavljati še ta teden. Liste za Zagreb in druga mesta so že končane. V večini mest, tako tudi v Zagrebu, bo zastopana tudi SDS, čeprav vodstvo SDS stoji načelno na stališču, da je po mestih treba izvesti volitve.«

Tudi na Hrvatskem zoper nadležne tujece

Uradni list banovine Hrvatske »Narodne novine«, od dne 22. aprila, prinaša odlok bana banovine Hrvatske, da se uredba o bivanju in gibanju tujcev, ki jo je bil izdal ministrski svet 17. t. m., razširja tudi na banovino Hrvatsko. S to rešitvijo smejo tuji državljani spremeniti kraj svojega prebivanja na področju banovine Hrvatske samo po odobritvi banske oblasti. Prav tako sme le banska oblast tujim državljanom v banovini Hrvatski podaljšati bivanje v banovini Hrvatski čez rok, ki ga določa vizum na potnem listu.

Srbski kulturni klub

V nedeljo je bil v Kruševu v Srbiji ustanovljen Srbski kulturni klub. Ob tej priliki je predaval docent belgrajske univerze g. Dragoslav Stranjaković o srbskem patriotizmu.

Komunisti vrženi iz slovenske univerze

Ljubljana, 23. aprila. Danes so nameravali komunisti na naši univerzi prirediti demonstracijo. Ne morejo pozabiti zadnjega velikega nastopa slovenske akademске mladine, ki se je na univerzi izjavila odločno proti komunistom, frazonomom in republikancem, to je vsem tistim, ki v tej težki uri rušijo državljansko solidarnost in pomagajo tujim, nam sovražnim silam. Tiho so hoteli presenetiti akademsko mladino in javnost, toda pri njihovi najboljši organiziranosti in taktiziranju se jim je danes to temeljito ponesrečilo. Ko se je po fakultetah razvedelo, kaj levičarji nameravajo, se je zavedna slovenska mladina nemudoma podala na univerzo. V avli so že bili zbrani »sodrugci«, ki so prebledeli, ko so zagledali prihajati druge akademike. Levičar Kovač je stopil na stopnice in hotel spregovoriti: toda pri prvih besedah se je začel huronski vzklík: »Dol s kominternom! in v tem trenutku je bil Kovač potegnen s stopnic in začel se je splošen pretep.

Ze dolgo ni bilo videti na naši univerzi tako odločnega in energičnega nastopa slovenske zavedne mladine, kakor to pot. Na žalost je treba ugotoviti, da so imeli naši akademiki za svoje nasprotnike povečini bolgarske akademike in ne kaj Srbov, ki študirajo na naši univerzi. Predzastav te gostov bo zavedna slovenska mladina še postavila na preizkušnjo. V splošnem tepežu so levičarji uporabljali nože in železne predmete, kar kaže, da so bili vnaprej dobro organizirani. Tako so bili ranjeni Klavž Leopold z nožem na vratu in na desni roki, dalje Dimnik in Skamlič, vsi člani AK Straže. Dimnik se je pod udarcem nekoga Bolgara s trdim predmetom onesvestil. Po četr ure trajajoči bitki v univerzitetni avli so bili komunisti vrženi z univerze na vrt pred univerzo. Omeniti je treba, da so proti komunistom zelo

odločno nastopili tudi akademiki, organizirani v klubu »Edinstvo«, ki so odlično posegli v tepež.

Ko so komunisti bili iz univerzitetne avle vrženi v univerzitetni park, se je zanje začela obupna borba. Na Kongresnem trgu je bila zbrana množica in policija, ki jih je čakala. Toda nič ni pomagalo; začel se je lov za posamezniki, ki so se skrivali za dekleti. In bili so kaj čudni prizori, ko je skoraj vsak »sodrug« moral skozi deset rok, preden je prišel na Kongresni trg. Ta očičevalna akcija je seveda pri množici vzbudila veselje in različne komentarje. Tako klaverno, kakor je propadel ta poskus demonstracije levičarskih akademikov na naši univerzi, že dolgo nismo videli propasti nobene kacije. Slovenski akademiki poznajo prav dobro, kaj je najvišji interes našega naroda in države in od tega cilja se ne dajo odvrtiti.

Zanimivo je to, da so akademiki zaplenili dva velika transparenta, dolga po 4 m, z napisom: »Zivela SSSR!« kalera so nameravali izobesiti pred univerzo. Ta transparenta sta bila raztrgana med navdušenim smehom.

Nekatere levičarske študente so spremljale njihove sodrugarice, ko so šli na »bojišče« za kominternom, pa ni nič pomagalo.

Ko se je ta očičevalna akcija izvršila, so se slovenski akademiki zbrali pod balkonom univerze in vzklíkali: »Zivela naša vojska, dol s špijoni!«, nato pa so zapeli državno himno, po kateri so se mirno razšli.

Še dolgo potem si lahko videl prestrašene rdeče posameznike, kako so si na Kongresnem trgu čistili hlače, popravljali klobuke in na novo zavezovali kravate.

Zavednim akademikom slovenske univerze je treba na tej energični in tako temeljiti čistki samo čestitati.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo, Anglijo in Ameriko meseca maja

Belgrad, 23. aprila. m. Jugoslovanska in nemška vlada sta se sporazumeli, da bi se v začetku meseca maja sešli v Belgradu člani jugoslovanske-nemškega gospodarskega odbora. Zasedanje tega odbora naj bi se začelo 6. maja. Za sestanek tega odbora je že določena jugoslovanska delegacija, kateri načeljuje dr. Milivoj Pilja.

Razen tega sestanka je pričakovati, da bodo meseca maja v Belgradu tudi trgovinska pogajanja z Združenimi državami in Veliko Britanijo.

Kakor smo že poročali, bi se 30. aprila moral v Rimu sestati jugoslovansko-italijanski gospodarski odbor. Ker so se pa med tem časom začela trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Moskvo ter je zaradi obnovitve normalnih trgovinskih odnosov

med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo jugoslovanska trgovinska delegacija odpotovala v Moskvo, je napovedani sestanek v Rimu moral biti odložen na poznejši čas. Najbrž se bo ta odbor sešel v drugi polovici meseca maja. Jugoslovansko zastopstvo za ta sestanek bo tudi vodil pomočnik zunanjega ministrstva dr. Pilja.

Dr. Belin se vrnil iz Londona

Belgrad, 23. aprila. m. Včeraj se je vrnil v Belgrad podguverner Narodne banke dr. Belin, ki je, kakor znano, v Londonu vodil pogajanja z angleškimi merodajnimi krogi o angleško-jugoslovanski trgovinski zamenjavi in o povečanju jugoslovanskega izvoza v Anglijo.

Nov mestni svet v Mostarju imenovan

Zagreb, 23. aprila. b. Ban banovine Hrvatske dr. Subašić je po že objavljenem programu začel postavljati nove mestne svete. Danes so objavljena imena članov novega mestnega sveta v Mostarju.

Spremembe pri zagrebškem gledališču

Zagreb, 23. aprila. b. Pri upravi hrvatskega gledališča so se radi stalnih prerakanj izvršile te spremembe: Za intendanta gledališča je mesto Julija Benešića imenovan arhitekt Aleksander Freudreich. Dr. Josip Badonić je imenovan za ravnatelja drame, Krešimir Baranović, dosednji ravnatelj opere v ostavki, je nastavljen pri Glasbeni akademiji, Stanislav Strazički je postavljen za vršilca dolžnosti ravnatelja opere. Dr. Miro Majer, mestni senator, je postavljen za vršilca dolžnosti glavnega tajnika. Izvršene so tudi druge manjše spremembe. Julij Benešić, dosednji intendant gledališča, se je vrnil na učiteljsko, a dosedanjemu ravnatelju drame Mate Uroševiću je sprejeta ostavka na ta položaj.

Pravniki v vojaško službo

Belgrad, 23. aprila. m. Vojno ministristvo objavlja natečaj za sprejem 27 kandidatov — diplomiranih pravnikov za uradniške pripravnike 8. pol. skup., ki bodo pozneje postali sodni poročniki. Rok za prijave je do 15. maja letos. Pogoji so razvidni iz »Službenih novina« v dne 18. aprila. Podrobna pojasnila daje sodni odbor vojnega ministristva in vsa poveljstva vojnih okrožij.

Maksimirana cena modri galici

Belgrad, 23. aprila. AA. Ministristvo za trgovino in industrijo, oddelek za kontrolo cen, sporoča: Banski upravi dravske banovine v Ljubljani. Urad za kontrolo cen ima čast obvestiti banovino, da je 30. marca letos predpisal maksimalno ceno za modro galico v znesku 6.68 din franksa vagona tovarena. Naproša se banovina, da ta ukrep izvoli sprejeti na znanje ter ga objavi v svojem uradnem listu in izda potrebne ukrepe, da bi bili tudi zainteresirani o tem obveščeni.

Za vzajemnost med Bosanci

Dr. Kulenovićev glasilo »Narodna pravda« prinaša članek, kjer pod naslovom »več optimizma« govori o razmerah v Bosni in Hercegovini. Članek med drugim tako pravi: »Naša misel o Bosni in Hercegovini je na zelo dobri poti, ker jo pričenjajo počasi sprejemati tudi drugi prebivalci Bosne in Hercegovine, drugi naši istokrvni bratje pravoslavne in katoliške vere. Tega se od sreča veselimo ter jih vabimo, naj se odkrito izrečejo, ker naš 20-letni boj za to idejo ni boj za posebne naše muslimanske interese, marveč boj za vse Bosance brez razlike vere in narodnosti. Mi v Bosni in Hercegovini nismo večina, smo le močna tretjina. Čeprav smo le tretjina, mislimo na pravico ter se ne bojimo nikake hegemonije od strani drugih kombinacij. Sodimo, da bi se dalo vse tako urediti, da bi bil lahko zadovoljen vsak Bosanec in Hercegovine.«

Osebnosti

Belgrad, 23. aprila. m. S kr. ukazom so napredovali za davčne inspektorje 6. pol. skup. Josip Stare v Celju, Dominik Smid v Mariboru (okolica) in Rudolf Podkrajski v Ptuiju. — Premeščen je po uradni potrebi dr. Anton Nemec, finančni pristav pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani, na belgrajsko finančno ravnateljstvo. — Upokojen je Miloslav Pirkmajer, višji finančni svetnik 4-1 na finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. — Z odlokom zunanjega ministristva je premeščen Ciril Skrijanev, uradnik 8. pol. skupine na generalnem konzulatu v Rotterdamu, na poslaništvo v Bernu.

Belgrajske novice

Belgrad, 23. aprila. m. Z jutranjim vlakom se je vrnil v Belgrad podpredsednik vlade dr. Maček. Z njim eto pripela v Belgrad tudi finančni ministar dr. Sutej in komisar zagrebške občine Starčević.

Dr. Korošec v Niški Banji

Belgrad, 23. aprila. m. Z jutranjim ekspresnim vlakom je odpotoval v Niško banjo predsednik senata dr. Anton Korošec, ki bo ostal v tem znanem erbskem zdravilišču vse pravoslavne velikonočne praznike. Pred odhodom v Niško banjo ga je na železniški postaji pozdravil v imenu predsednika vlade kabinetni šef Boško Anastasijević. V Nišu je dr. Korošec sprejel in pozdravil ban moravce banovine Jancijice Krasićević. V Niški banji bo na svojem domu prebil pravoslavne praznike tudi predsednik vlade Cvetković.

Bivši notranji minister M. Acimović interniran

Belgrad, 23. aprila. AA. S sklepom uprave mesta Belgrada je bil danes poslan na prisilno bivanje na podlagi čl. 12 A zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi bivši notranji minister Milan Acimović. (Iz uprave mesta Belgrada.)

Milan Acimović je bil v zadnji Stojadinovičevi vladi po odtopu dr. Korošca notranji minister. Prej je bil mnogo let upravnik mesta Belgrada. Internirali so ga v Bosanski Rač.

Zakaj je bil dr. Stojadinović interniran

Belgrad, 23. aprila. m. S pristojnih mest demantirajo najodločnejše vse govorice, ki so bile razširjene v delu tujine, češ da so zunanje-politični razlogi bili povod za ukrepe, ki so bili ukrenjeni proti bivšemu predsedniku vlade dr. Stojadinoviću.

Kakor je bilo že uradno objavljeno, je dr. Stojadinoviću bilo odredeno prisilno bivanje na podlagi § 12. a) zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi zato, da bi se mu onemogočila nadaljnja akcija proti notranji politiki vlade.

Uredba zoper tujece objavljena

Belgrad, 23. aprila. m. V današnjih »Službenih novinah« je objavljena uredba z zakonsko močjo o gibanju in bivanju tujcev v naši državi ter je dobila s tem veljavo.

V »Službenih novinah« je objavljen tudi pravilnik o montiranju, uporabi in vzdrževanju vseh vrst osebnih in tovornih dvigal, ki ga je v sporazumu s trgovinskim ministristvom izdal gradbeni minister dr. Miha Krek.

Nemčija za naše poplavljenice

Belgrad, 23. aprila. m. Nemški poslanik von Heeren je včeraj obiskal zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića ter ga je ob tej priliki obvestil, da je vlada nemške države dala na razpolago jugoslovanski kr. vladi za stavbni in drugi nujno potrebni material 100.000 mark kot svojo podporo jugoslovanskemu prebivalstvu v poplavljenih krajih.

Spomenik potopljenim prostovoljcem na Cetinju

Belgrad, 23. apr. m. Na Cetinju pripravljajo slovesno odkritje spomenika potopljenim prostovoljcem v svetovni vojni. Leta 1915 je 300 ameriških vojakov hotelo na pomoč Srbiji in Crni gori. Našli so tragično smrt v pristanišču Sv. Ivana Meduanskega v Jadranskem morju na pragu domovine. Odkritje bo 6. junija letos.

Boji v zraku in na morju

(Nadaljevanje s 1. strani)

momarice ob vzhodni obali. Nemška letala so letela nad Shetlandskimi in Orknejskimi otoki. Letalci so napravili številne posnetke.

Druge nemške letala so izvedla ogled nad Severnim morjem: ter ob tej priliki ugotovila položaj angleških vojnih edinic. Razen tega so nemška letala letela nad zapadno norveško obalo. Ugotovila so, da se na več krajih v bližini obali nahajajo angleške vojne in trgovske ladje. Dvakrat je prišlo do borbe z angleškimi lovci, ki pa niso vzdržali borbe do kraja.

Berlin, 23. aprila. AA. DNB: O včerajšnjih napadih nemških bombnikov na Andalsnes, majhno pristanišče na vходу v Romsdalfjord, se izvede sledeče podrobnosti: Napad je prišel nenadno, kar se je videlo tudi iz vedenja angleških vojakov, ki so se ta trenutke izkrcavali. Prvi napad nemških bombnikov je bil izveden ob zori, in pri tej priliki so nemški bombniki metali bombe vseh kalibrov na mesto Andalsnes, na pristanišče in na bližnje okolice. Prvi eskadrili nemških bombnikov so sledile v kratkih presledkih še druge eskadrile, ki so najprej metale bombe, nato pa so iz strojnih streljale na angleške čete. Ti napadi so trajali ves dan. Učinek je bil strašovit. Nemški piloti so ugotovili, da je med izkrcujočimi se četami nastala zmeda, in so mnogi vojaki, ki so bili na transportnih ladjah, poskakali v vodo, da bi se s plavanjem rešili iz ladij, ki so, zadete od bomb, začele goriti. Zmeda se je še povečala, ko je bil zadet s težko bombo rušilec, ki bi moral ščititi izkrcavanje, in se je začel nazadnje potapljati. Prav tako se izve na podlagi poročila pilotov, ki so sodelovali v borbi, da so pristanišče naprave razbite z bombami. Posamezna skladišča so bila zadeta od vnetljivih bomb in ogenj je uničil več zgradb. Poleg tega so nemške bombe razrušile na mnogih krajih železniško progo in mostove, tako da bo potrebno precej časa, da bodo vse to popravili.

Izgube na morju po angleških virih

London, 23. aprila. t. Reuter. Mornariško ministristvo je objavilo uradne podatke o izgubah na morju. Poročilo pravi:

V preteklem sedmju so bile potopljene tri angleške trgovske ladje »Swainby« (4.935 ton), »Mersey« (1.037 ton) in »Hawby« (5.380 ton). Nevtralna ladja ni bila nobena potopljena.

Angleška trgovinska mornarica je do sedaj izgubila za 672.78 ton svojih trgovskih ladij.

Nemške izgube znašajo 450.000 ton. Od teh jih je bilo za 114.000 ton od angleških pomorskih sil zajetih, 250.000 jih je bilo potopljenih odoosno so jih potopili nemški mornarji sami, 30.000 ton znašajo ladje, ki so jih potopile zavezniške podmornice od dne 14. aprila dalje, 50.000 ton pa je bilo potopljenih v bitki pri Narviku.

V zavarovanih skupnikih prevoznih je od začetka vojne plulo 17.746 ladij, od katerih jih je bilo od Nemcev potopljenih samo 29. Nevtralnih ladij je

vozilo v zavarovanih prevoznih skupinah 2.830 in so bile samo 3 potopljene. Ostale potopljene nevtralne ladje so bile uničene, ker so plule same brez spremstva vojnih ladij.

V bitki pri Narviku so bile do bljenih podatkih potopljene naslednje nemške tovarne ladje: »Embida«, »Janvellem«, »Neufels«, »Aachen«, »Altona«, »Heinz-Hoyer«, »Bockenheim«, »Martin Hendrix«, »Fisser-Frühlingshaus«.

Z nemške strani se še vedno objavljajo številke, češ, da je angleška mornarica pretrpela ogromne izgube.

Na pristojnem mestu v Londonu ugotavljajo, da so Nemci izgubili od začetka vojne 24 vojnih ladij, pri čemur niso vštete podmornice.

V isti dobi je Anglija izgubila 18 vojnih ladij, med katere je všteti tudi pet podmornic ter oborožena trgovska ladja »Ravapindi«.

Churchill ni govoril Mesto njega: Duff Cooper

London, 23. aprila. t. Reuter. Mesto napovedanega govora mornariškega ministra so danes radioposlušalci slišali bivšega mornariškega ministra Duff Cooperja, ki je v začetku povedal, da govori v imenu zadržanega Churchilla. Duff Cooper je imel skrajno strupen govor na naslov Nemčije. Dejal je, da odhaja angleška mladina na to vojno z neverjetno odločnostjo da zmaga. Nemčijo je dejal, da je treba premagati v bitki, torej vojaško. Vsako sladko prigraviranje je brezpredmetno. Tudi ni prav, ako kdo trdi, da je za to, kar je Nemčija naredila, odgovoren en sam človek, ali ovek krog ljudi okrog njega. Ne, je dejal Duff Cooper, ves nemški narod nosi odgovornost. Za to je tudi nemurna politika, ki bi jo nekateri radi izvajali, češ, da je mogoče razdvojiti voditelja Hitlerja in nemški narod.

Švedska v skrbeh

Stockholm, 23. apr. t. Havas: Švedski listi pišejo, da se baje ob južni švedsko-norveški meji zbirajo močne nemške čete. Prav tako objavljajo poročila, da imajo Nemci v severnih baltičkih pristaniščih pripravljeno večje število prevoznih ladij, kjer je vkrcanega že mnogo vojakov.

Pariz, 23. apr. c. Havas poroča, da so danes popoldne ob 14 vse nemške radijske postaje sporočile zelo ostro izjavo na račun Švedske. List »Svenska Dagbladet« je namreč objavil novice iz Norveške, v katerih pravi, da nemška letala obstreljujejo in bombardirajo civilno prebivalstvo. Nemška izjava pravi, da nikdo še ni nezakovan žalil nemške vojske. Nemčija ne bo nikdar dopustila, da bi kdor koli tako pisal o nemški vojski.

Švedska je po mnenju v Parizu zopet v veliki nevarnosti. V baltičkih pristaniščih se vkrcava na parnike nemška vojska, ki bi naj samo čakala na ukaz, da odpljuje na Švedsko.

Pazite na sovražne vohune in agente!

Važno opozorilo generalštaba dravske divizijske oblasti

Eno izmed glavnih stremiljenj sovražne obveščevalne službe je, da z vsemi sredstvi zanese zmešnjavo med ljudstvo in omaje zaupanje v državno upravo, in poleg tega še, da zbira podatke o naši vojski in narodni obrambi.

Dolžnost vseh Jugoslovancev — moških in ženskih, majhnih in velikih — je, da vse, kar okrog sebe vidijo ali zvedo in kar bi zanimalo državno obrambo in varnost države, nemudoma sporočijo — najbolje osebno — najbližji vojaški oblasti. Vsa poročila o gornjem sprejemajo: Generalštab štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani — Metelkova ulica in komande mesta po vseh garnizijah.

Naprosajo se vsi rodoljubni ljudje te države, naj posvetijo vso pozornost tujim osebam, med katerimi so po navadi tuji agenti in vohuni. Večkrat imajo tudi na videz brezpomembni podatki ogromno važnost. Vedno moramo imeti pred očmi, da je potrebno, da tudi na ta način storimo svojo dolžnost do kralja in domovine. Bodite v tem smislu vestni, ker boste s tem koristili državni skupnosti in samim sebi.

Iz generalštaba štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani, Metelkova ulica.

Armade južnovzhodnih držav

»Neue Zürcher Zeitung« poroča:

O armadah balkanskih držav je precej težko pisati. Na zahodu navadno precej odkrito pišejo o stanju svojih vojsk in o lastni oborožitvi, na Balkanu pa skoraj ni mogoče dobiti točnih podatkov o tem, kako se ta del Evrope skuša postaviti v bran pred vsemi nevarnostmi.

Turška vojska

Med najboljšimi armade na Balkanu spada vse-kakor turška vojska. Turški vojak danes zelo dobro ve, zakaj se mora tako pripravljati in zakaj mora biti tako utrjen in odporen proti silnim naporom. Kemal Atatürk je razumel potrebo, da je treba danes vojakom na zelo preprost način dati cilje narodne obrambe. Pokojni veliki turški vojskovodja je bil sam v vseh ozirih tako odličen vojak, da je v tem oziru med svojimi vojščaki dosegel izredne uspehe. Kematu Atatürku je sledil na vodstvu države bivši predsednik vlade in veliki general turške vojske İsmet İnönü, ki je bil ves čas najbližji sodelavec pokojnega Atatürka v vseh njegovih vojaških in političnih delih in namerah. Turški vojski so zmerom dobro obveščeni in dobivajo odlično hrano. Njihova oborožitev sicer še ni najmodernejša, vendar pa je stalno tako popolno opremljena, da lahko vsak trenutek stopi v vojno proti vsakemu nasprotniku, kadar bi bilo to potrebno. Skoraj vsi sedanjí visoki generalštabni častniki so pred vojno bili po nemških visokih vojaških šolah in akademijah in je njihova izobrazba na višku. Glavni poveljnik te vojske je sedaj maršal Çakmak, ki je v vsej turški vojski zelo popularen. Toda tudi tuji vojaški strokovnjaki izredno visoko cenijo njegovo sposobnost in znanje. Poleg stalne vojske se more vsak čas postaviti v vojaško službo vsa mladina, ki je med obiskovanjem šolskega pouka sprejema sproti potrebno vojaško vzgojo in izobrazbo. Vso turško vojsko preveča danes isti duh skrbi in ljubezni do domovine, ki bo zavarovana pred vsemi presenečenji, ker je njena vojska na višini.

Kakšna je bolgarska vojska

Bolgarska vojska je nekoč slovela po tem, da je štela vojščake, ki so bili silno drzni, poštvalni in vztrajni. Po zadnji vojni pa se bolgarska vojska ni mogla znajti v pravilni meri, ker so na razmere v vojski vplivala prapranja notranje politike. Strankarstvo se je preneslo tudi v častniške kroge in to je moralo zelo slabo vplivati na disciplino in organizacijo vojske.

O bolgarskih manevrih v poletju leta 1939 pripovedujejo naslednje: bolgarska vojska je svoje manevre v redu razvijala proti turški meji. Tedaj pa je priletelo nad bolgarsko vojsko turško letalo, ki je precej nizko fotografiralo ves položaj bolgarskih manevrov. Noben oddelek bolgarske vojske ni imel s seboj ostrega streliva in zato so častniki po strelivo hitro poslali v bližnje skladišče. Med tem je turško letalo opravilo svojo nalogo in odletelo za mejo, ko pa so strelivo pripeljali, ga niso razdelili vojakom. Visoki bolgarski častnik je izjavil tujemu častnikarju, da ostrega streliva zato niso razdelili vojakom, da ti v jezi nad dogodkom ne bi napolnili svojih pušk in postrelili častnike, ki so vodili te manevre.

Bolgarski vojak je izredno velik rodoljub in se bo zmerom do zadnjega boril za svojo domovino. Zato ga ne sme nikdo podcenjevati. Tudi bolgarski častniki so svoje vojaške nauke večinoma vsi opravili na nemških vojaških akademijah.

Romunska armada

Najtežje pa je govoriti o romunski armadi. V romunski vojski mora služiti tudi mnogo članov

manjšin; manjšinskim pripadnikom iz okvira bivše habsburške monarhije je prepovedano napredovanje v častniške položaje. Ukrajinci, Bolgari in Judje pa v vojaški službi sploh ne smejo nositi orožja in so določeni za službo v ozadju, za tako imenovano »neoboroženo vojaško službo«.

Častniki romunske armade nosijo najlepše uniforme v Evropi in so silno ponosni na to, da kot častniki zase predstavljajo najelegantnejši stan. Med častniki in vojaki je zelo velik prepad in za

oskrbo romunske vojske so do nedavnega skrbeli še prosluli romunski vojni dobavitelji, ki so silno bogati. Kralj Karol je v mnogem napravil red. Zato polagajo vsi največ upanja na to, da bo v uri stiske romunska vojska prevzel mož izrednih sposobnosti, ki bo znal z nekaj potezami izločiti vse, kar je kvarno in veča mehkužnost naroda.

Vse balkanske armade pa so večinoma oborožene z orožjem, ki prihaja iz Nemčije, prav mnogo ga je prišlo iz Skodovih tovarn v protektoratu.

Položaj v angleški luči

Odnosaji z Italijo in Sovjetsko Rusijo

London, 23. apr. t. (»Neue Zürcher Zeitung«.) Tukaj prevladuje prepričanje, da bo Nemčija v zvezi z vojno morda v bližnji bodočnosti poskusila nove pobude. »Lava je že prišla vrh kraterja in je sedaj samo še vprašanje, na katero stran se bo razlila«, pišejo med drugim »Sunday Times«.

Tukaj so ugotovili, da je zadnje čase protiangelsko pisanje italijanskega tiska znatno popustilo. Za enkrat tukaj še nikdo ne mara verjeti, da bi se hotel Mussolini spuščati v vojno ob strani Nemčije, vsaj tako dolgo ne, dokler izid vojne ni jasn, toda mnogi so prepričani, da bi se bila Italija v to smer že odločila, ako bi bila Nemčija imela bliskovit uspeh na Norveškem. Ker pa niti Anglija niti Francija ne nameravata motiti Italije v njenem gospodarskem življenju v Sredozemlju in sta pripravljene, kot je dejal francoski ministrski predsednik, da se z Italijo popolnoma pobotata, tukaj v Londonu ne bi mogli razumeti, čemu bi se Mussolini hotel odločiti, da stopi v vojno ob strani Nemčije.

Veliko važnost polagajo tukaj na dejstvo, da se je angleška vlada, kot je to napovedal lord Halifax, odločila, da sproži trgovinska pogajanja s Sovjetsko Rusijo. Pobudo za to je dala Sovjetska Rusija. Ni dvoma, da je Anglija tega vesela, ker upa, da bi z novo trgovinsko pogodbo marsikatero sovjetsko blago, ki sedaj gre v Nemčijo, lahko usmerila drugam. Vendar pa bo Anglija previdna, kajti imeti bo hotela jamstva, da blago, ki bi ga Sovjetska Rusija uvažala iz Anglije, ne bo šlo po kakšni krivulji spet v Nemčijo. Angleška vlada bo zaprosila tudi za dokaz, da je povečanje sovjetskih potreb zahtevalo tudi povečanje uvoza iz Zedinjenih držav Severne Amerike in sicer uvoz takšnega blaga, o katerem se more reči, da je bolj potreben Nemčiji kot pa Sovjetski Rusiji, in ki ga je uvažala skozi Vladivostok.

Italijanski list odgovarja Lloyd Georgeu

Rim, 23. aprila. AA. Stelani. Popolo di Roma se bavi s člankom, ki ga je bivši angleški ministrski predsednik Lloyd George objavil v tedniku »Sunday Pictorial«. Rimski list se bavi posebno z odstavkom v članku, v katerem Lloyd George pravi, da je Italija leta 1915 stopila na tisto stran, ki ji je več pomagala. »Popolo di Roma« pravi, da je taka trditev iz temelja netočna in neupravičena. Italija je stopila v vojno zaradi svojih neosvojenih zemlji in je stopila štrikrat v vojno v času svojega narodnega prepoda in sicer leta 1849, 1864, 1866 in 1915. List nato ostro napada Lloyd Georgea in pravi, da se je rodil v državi, kjer so trgovski pojmi nad vsemi ostalimi pojmi in da zaradi tega ne more razumeti italijanskega naroda, ki nima

Kdaj se bo odločila Italija

Razglabljanja švicarskega lista o dejanskem razpoloženju v Italiji
»O vsem bo odločil Mussolini«

Švicarski list »Journal de Geneve« objavlja dolg svojega rimskega poročevalca, v katerem razglablja o stališču Italije do obeh vojskujočih se taborov, kakor tudi do posameznih nevtalnih skupin. List piše med drugim:

»Italijansko ljudstvo želi živeti in delati v miru. Prepričano je, da bi tudi s kakšnim dobrohotnim zadržanjem napram Franciji in Angliji Italija ne dosegla velikih koristi. Italijansko ljudstvo misli, da se danes ni treba zanašati na nobene obljube. Toda prav tako italijansko ljudstvo tudi dobro ve, da se bo, v primeru, če se Italija vojaško pridruži Nemčiji v sedanjí vojni, v najkrajšem času Sredozemsko morje spremenilo v krvavo morje. Italijani vedo, da imajo sijajno letalstvo in odlično brodogojstvo. Toda kljub temu imajo občutek, da bi Italija v primeru vojne na strani Nemčije ostala ujeta v Sredozemlje med Dardanele, Gi-

braltar in Suez. Toda na drugi strani ima italijansko ljudstvo še ta občutek, da mu ne bo priznana nobena, ako se Italija ne bo borila ob strani Nemčije.«

Mussolini bo odločil

»Italijansko stališče do vojskujočih se taborov je približno sledeče: V mnogih krogih je malo simpatij do Nemčije. Napram Angliji obstoja še zamera iz časov sankcij proti Italiji, ko se je borila v Abesiniji. Za Francijo vlada neka toplina, ki izhaja iz skupnih spominov in krvne sorodnosti. Za Sovjetsko Rusijo ni nobene ljubezni. Protikomunistično razpoloženje je izredno močno. Toda naj bodo čustva ljudstva takšna ali takšna, eno je gotovo, da je ta narod discipliniran in pripravljen v polni meri slediti Mussoliniju, ki, skupno s kraljem in cesarjem, je bil in je vrhovna oblast, je izvor vsake pobude. Mussolinijevi odnosi s Hitlerjem pa so pristrani in v Mussolinijevih očeh je nemška sila velika stvarnost. Odgovornost za dokončno odločitev leži torej pri Mussoliniju. On lahko Italijo ohrani izven vojne udeležbe, on jo lahko postavi v borbo ob strani Nemčije.«

Stališče Nemčije

»Vprašanje je samo, če bi bilo Nemčiji prav, da Italija stopi v vojno. Trenutno je Italija Nemčiji bolj koristna ako ostane izven vojne, kot se je v oktobru lanskega leta izrazil sam propagandni minister dr. Göbbels. Kajti vstop Italije v vojno bi imel takoj kot posledico vojaške nastope v Afriki, v Libiji, v Abesiniji, na Dodekaneskem otočju, na vsem Sredozemskem morju. Nemčija bi od tega ne imela koristi, ker bi ji zaprli mnogo potov, po katerih ji prihajajo dobave iz nevtalnih krajev. Nastale bi nove fronte.«

»Zaradi tega je verjetno, da stoji Hitler na stališču, da Italija v sedanjem trenutku Nemčiji najbolj koristi, ako se vojne ne udeleži. Koristi na mnoge načine, s pomočjo tiska, na gospodarskem polju, z diplomatsko podporo.«

»Takšen je sedanjí položaj. Toda ne pozabimo, da se prava vojna še ni začela. Ako ostane vojna omejena na evropski zahod, potem se Italija ne bo ganila, toda, ako bi prišlo do večjih pretresov suhozemskih front, potem bo to imelo svoj vpliv na Italijo. Kako dolgo bo Italija ostala neudeležena v vojni, je odvisno samo od tega, kako se bodo sovražnosti razvijale. Čim bolj se bodo nasprotni armade na vsaki strani utrjenih črt v brezdelju obrabile, tem bolj močna in sveža bo postajala italijanska vojska. Italija morda misli na gotov določen čas, ko bo njen nastop odločil usodo v tej vojni. Takrat se bo tudi odločila za vstop v vojno.«

Angleški proračun 500 milijard d'n

London, 23. aprila. AA. Reuter: Na današnji seji parlamenta so skoro vsi člani navdušeno ploskali, ko se je pojavil na govorniškem odru finančni minister sir John Simon. Minister je začel svoje poročilo o vojnem proračunu za to leto z izjavo, da so preteklo leto od predvidenega proračuna porabili 116 milij. funtov sterlingov manj. Predlog proračuna v pret. letu je znašal 1.933.000.000 funtov sterlingov. Nato je bil izglasovan dopolnilni kredit 500 milijonov, od česar pa je ostalo neizrabljeno skoraj 100 milijonov funtov sterlingov.

Vrhovni vojni svet zaveznikov v Parizu

Pariz, 23. apr. t. Havas: Danes se je v Parizu sestel vrhovni zavezniki vojni svet k svoji osmi seji. Prisostvovali so zastopniki Anglije, Francije, Poljske in Norveške. Anglijo so zastopali Chamberlain, lord Halifax, Churchill, sir Samuel Hoare, angleški poslanik v Parizu sir Ronald Campbell, državni tajnik sir Aleksander Cadogan ter poveljniki vseh treh vrst orožja: sir Cyril Newall za letalstvo, sir Dudley Pound za mornarico in sir Edmund Ironside za suhozemsko vojsko. Francijo so zastopali Reynaud, Daladier, Campinchi Laurent-Eynac, poslanik Leger ter poveljniki vseh vrst orožja.

Vrhovni vojni svet je razpravljal o vseh političnih in vojaških vprašanjih, ki zahtevajo pozornost zaveznikov, da bi mogli v kratkem času izvesti zavezniške načrte, ki tičejo skupne obrambe in koristi zaveznikov. Po natančni proučitvi položaja je vrhovni vojni svet sklenil nove ukrepe, ki naj omogočijo čim bolj tesno sodelovanje v vseh okoliščinah. General Sikorski je javil, da se bo poljska armada z vsemi močmi borila skupno z zavezniki in z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Vrhovni vojni svet je izrazil svojo zadovoljnost s čustvi, ki navdajajo poljsko vlado in izpovedal svoje občudovanje nad junaskim zadržanjem Norveške, ki se pod vodstvom kralja Haakona bori proti nasprotniku, ki je prišel v njegovo deželo. Norveški poslanik se je zahvalil za izražena čustva kakor tudi za hitro pomoč, ki so jo zavezniki poslali Norvežanom.

Italijanski odgovor na francoske ponudbe: »Sedaj ni čas za pogajanja«

Rim, 23. aprila. b. Poročila v tujem tisku, da je francoska vlada napravila neki korak pri italijanski vladi, italijanski tisk niti ne potrjuje niti ga ne zanika. Pač pa zanika poročilo o skupnem koraku angleškega in francoskega poslanika.

Italijanski tisk pa v odgovor na javno ponudbo, ki jo je napravil predsednik francoske vlade Paul Reynaud, naj se italijansko-francoski odnosaji končevajo javno ured, izraža mnenje, da sedaj ni čas za to in da tudi razmere niso ugodne za pogajanja o nerešenih sporih med Italijo in Francijo. Turinska »Stampa« ugotavlja, da Italija to ponudbo ni sprejela z nobenim navdušenjem. Anglija in Francija sta bili med tem razočarani in zdaj njihov tisk daje nasvete Italiji in ji deli opomine. Italija bo hodila pot, ki jo ji narekujejo njeni življenjski interesi.

Mussolini v Berlin?

Berlin, 23. aprila. b. Včeraj so se razširile govorice, da bo Mussolini začetkom meseca maja obiskal Berlin. V zvezi s tem se poroča, da je prišel v Berlin von Mackensen, nemški veleposlanik v Rimu, in da je zunanjí minister von Ribbentrop dal nalog, da se v državnem gledališču pripravi Mussolinijeva drama »Cavoure«, v kateri se vzklika italijanski korziki in Tuniziji. Trdi se, da bo premiera te drame 19. maja in ji bo prisostvoval sam Mussolini. Na vprašanje nevtalnih častnarjev so merodajni krogi v Berlinu danes odgovorili, da jim o vsej stvari ni ničesar znanega.

Rim, 23. aprila. c. Italijanski vladni krogi izjavljajo, da so fantastične vse govorice o tem, da bi Mussolini dne 9. maja potoval v Berlin na nov sestanek s Hitlerjem.

Italija 15 milijard za letalstvo

Rim, 23. aprila. t. (Havas.) Vlada je predložila parlamentu proračunski predlog, da naj dobi vojno letalstvo na razpolago sedem in pol milijard lir (več kakor 15 milijard din) za nabavo novih letal in za gradnjo novih letališč. Vsota je razdeljena tako, da bo v tekočem letu uporabljenih 3 milijarde lir, v bodočem letu spet 3 milijarde, poldruga milijarda pa v proračunskem letu 1941-42.

Predsednik bolgarske vlade:

„Še dolgo bomo uživali mir“

Sofija, 23. aprila. AA. Bolgarska telegrafična agencija: Predsednik vlade Filov je imel v Guegarcinu v severni Bolgariji govor, v katerem je med drugim dejal:

»Ali bo Bolgarija zapletena v sedanjó vojno, to je vprašanje, ki si ga zastavlja vsak Bolgar. Lahko vam zagotovim, da imamo mnogo razlogov za to, da lahko smatramo, da bomo še dolgo uživali mir in to ne samo mi Bolgari, temveč vse balkanske države. Prepričan sem, in to naglašam, da ni nobenih razlogov, ali okoliščin, zaradi katerih bi se morali bati, da bi bil naš mir ogrožen.«

Nemško-romunska trgovinska pogodba

Bukarešta, 23. aprila. b. Po pisanju romunskega tiska so uspešno zaključena nemško-romunska trgovinska pogajanja. Vendar romunska vlada ni popustila v dveh glavnih vprašanjih, in sicer ni zvišala izvoz petroleja v Nemčijo in ni pristala na znižanje vrednosti romunskega leja napram nemški marki. Po

oba dokumenta predložil svoji vladi. Nato je nemški poslanik izjavil, da morajo biti sklepi sprejeti hitro z ozirom na operacije, ki so že v toku. Zunanji minister Koht je takoj obvestil norveško vlado o spomenici in niti ter o zahtevah nemške vlade, sporocene po nemškem poslaniku v Oslu. Iz vsega tega je jasno sledilo, da se Norveška nahaja v vojni.

Na nadaljnjih straneh opisuje »Bela knjiga« odhod kr. rodbine in norveških državnikov iz Osla. Kralj Haakon, pravi »Bela knjiga«, ni niti prispel v Elverum in že je nemški poslanik dr. Brauer zahteval pri njem avdienco. Nemški poslanik dr. Brauer je izjavil kralju Haakonu, nato pa zunanjemu ministru, da je položaj že izpremenjen in da Nemčija zahteva ustanovitve norveške vlade, ki bi uživala zaupanje Nemčije in ki bi omogočila prijateljsko sodelovanje med Nemčijo in Norveško. Kralj Haakon je po posvetovanju z zunanjim ministrom Kohtom sporočil nemškemu poslaniku, da ne more biti govora o novi norveški vladi ter dejal, da mu bo končen odgovor o vsem lahko dal potem, ko se bo posvetoval z norveško vlado. Določeno je bilo, da bo nemški poslanik dr. Brauer telefonično vprašal za odgovor kralja Haakona. Nekoliko ur pozneje je dr. Brauer dobil odgovor, ki je že znan vsemu svetu in ki se kratko glasi:

Norveška vlada ne bo klonila pred nemško silo.

Norveška „Bela knjiga“

Kako je prišlo do zasedbe Norveške

London, 23. aprila. AA. Havas. »Bela knjiga« norveške vlade je bila objavljena najprej 14. aprila na Norveškem, včeraj pa v Londonu. Norveška »Bela knjiga« na prvem mestu omenja, da je nemški poslanik v Oslu dr. Brauer 9. aprila ob petih zjutraj predal zunanjemu ministru Kohtu spomenico nemške vlade v času, ko so nemške čete že napadle Norveško. Ze v to noč so nemške ladje vplule v osloški fjord, ob 3 zjutraj pa so že napadle Bergen. Takrat so se nemške ladje nahajale tudi že v trondhjemske fjordu. V spomenici nemške vlade je bilo rečeno, da so zavezniki v borbi proti Nemčiji neprestano napadali nevtalne države, da je pa Nemčija neprestano delala na tem, da bi zaščitila nevtalne države. Dalje je bilo v spomenici omenjeno, da ima nemška vlada listine, ki dokazujejo, da sta Anglija in Francija sklenili prenesti vojno v nevtalne države in zasedli Narvik in še nekatere luke na Norveškem. Spomenica nemške vlade trdi, da razpolaga nemška vlada z dokazi, da bosta Anglija in Francija v toku prihodnjih dni zasedli Norveško in da se nemška vlada boji, da se norveška vlada ne bi uprla tej zasedbi. Spomenica se konča z navedbo, da je nemška vlada sklenila zasedi nekatere strateške točke Norveške ter za časa trajanja vojne prevzeti obrambo kraljevine Norveške. Spomenici je bilo dodano pismo, katero omenja, da bo nemška vlada zadušila vsak odpor. Zunanji minister Koht je, ko je spomenico prevzel, izjavil, da bo

dosedanji pogodbi se je Romunija obvezala, da bo oskrbovala Nemčijo s 150.000 tonami petroleja mesečno. Ta številka do sedaj še ni bila dosežena. V zadnjih šestih mesecih iz Romunije v Nemčijo ni bilo izvoženega več kot 380.000 ton petroleja, kar predstavlja eno tretjino količine, katero bi romunska vlada morala izvoziti po pogodbi. Na drugi strani pa je Romunija izvozila v Anglijo 50.000 ton petroleja več kakor v Nemčijo. V odstotkih je to 7% več za Anglijo in 35% manj za Nemčijo.

Dve ladji potopljene v izlivu Donave

Bukarešta, 23. apr. b. Grška ladja »Mari-onge«, ki je bila natovljena z žitom v luki Solun in je plula proti črnomorskemu kanalu, je 500 metrov od obale trčila v italijansko ladjo »Bospor«, ki je plula iz Konstante. Obe ladji sta se potopili, zaradi česar Donava ni mogla teči proti morju ter je na ta način prišlo do poplavl. Zčasno je vzpostavil promet po novem plovnem kanalu, dokler ne bosta potopljene ladji odstranjeni.

Gospodarstvo

Delo Kmetijske zbornice

Na plenarni seji Kmetijske zbornice v soboto, dne 20. t. m. je podal predsednik g. Martin Steblovič obširno poročilo o delu Kmetijske zbornice na posameznih področjih v dobi od 24. novembra 1939 dalje.

Zbornične akcije

Čeprav se zaradi vojne in z njo združenih nevarnosti zbornica ni mogla lotiti večjih akcij, ki jih je imela še pred letom dni v načrtu, temveč se je po sili razmer morala omejiti na bolj na omejevanje tekočih zadev ter budno paziti, da skuša ob vsaki priložnosti varovati interese našega kmetijskega stanu, ima vendarle tudi za zadnjo dobo pokazati razmeroma prav posrebo in bogato sliko svojih prizadevanj, ki so bila tudi v mnogih ozirom plodna.

Zbornica je mnogo sodelovala pri izdajanju zakonov, uredb in pravilnikov ter skuša ob tej priložnosti v najvišji možni meri varovati kmetijske koristi. Zbornica je stavila svoje predloge k načrtu uredbe o obveznem dajanju v zakup obdelovalne zemlje, ki je po lastniški ne obdeluje. Zbornica se je krepko potegnila za pravice kmetov proti precejšnjim omejitvam na kmetijskih zemljiščih, ki naj bi jih prinesla uredba o zaščiti smuških terenov. Zbornici se je posrečilo v novo uredbo vnesti mnogo važnih izpremenjavalnih predlogov. Nekaj trdot za kmete obsega uredba o zaščiti javnih cest tudi glede vlačena hlobov po cestah v zimskem času. Predsedstvo zbornice je sprožilo potrebo izpremembe zakona o pospeševanju kmetijstva.

Osnovno vprašanje našega kmeta in kmetijstva je pomanjkanje zemlje. Naše kmetije so po ogromni večini premajhne za zadovoljivo gospodarjenje, zaradi česar ne sme iti v izgubo nobena ped kmečke zemlje. Iz gospodarskih razlogov ne bi bilo umestno, da se ponekod izpreminja dosedanja obdelovalna zemlja v gozdove. Proti nezdravemu pojavu prehajanja kmečke posesti v nekmečke roke, je zbornica stavila več predlogov za izpremembo uredbe o ugotovitvi odtujevanja nepremičnin v Sloveniji. Predlaskim je prišlo v ugoden tek tudi vprašanje ustanovitve zavoda za nakup in prodajo kmečke zemlje. Potrebno je tudi učinkovitejše varstvo pred plazovi, ki delajo ponekod prav občutno škodo. Zbornica je nadaljevala svojo akcijo za pocenitev cementa vendar pa doslej še ni uspela ter je bila stvar odbita z motivacijo, češ, da je to samo slovensko vprašanje na škodo juga, ki cementa ne uporablja. Zbornica je dosegla, da bo izdala Mohorjeva družba leta 1942 s sodelovanjem Zbornice med evropskimi rednimi knjigami preprosto knjigo o zidavi, prezidavi, ureditvi in opremljenosti kmetijskih domov in tehničnega, gospodarskega, zdravstvenega in estetskega vidika.

Odpravljena je carina na pluge, radi česar so se plugi pocenili. Važen vzrok neugodnega rezultata našega kmetijstva je pomanjkanje dobrih semen.

Zbornica se je izrekla tudi za obvezno cepljenje prašičev proti rdečici. Zbornica je ugotovila, da bi bila umno potrebna vrhovna živinorejska organizacija za Slovenijo, ki bi povezovala vse živinorejske in produktivne zadruge in ki bi začela z ustanavljanjem preprobnih združenj klavnic. Zbornica je načela tudi vprašanje ureditve moderne živinskega tržišča na zagrebškem vzorcu, razpravljala o izpremembi živinskih potnih listov, o geniciju živine po cestah in ugotovila, da so nekateri kmetijski praški, ki jih ponujajo zadnje čase kmetom predragi v razmerju z njih hranilno vrednostjo. Končno je Zbor-

nica naglasila vnovič potrebo po uvedbi živinorejskih pomočnikov. Predsedništvo Zbornice je nadaljevalo akcijo za pocenitev galice in zahtevalo pocenitev vseh trtnih škropil. Za primer, da se uvede vino za vovastvo, se mora nakupovati v to svrhu tudi naše domače vino. Prepove naj se prodaja smarničnega in izabelinega grozja na mestnih trgih, ker to le škoduje ugledu našega domačega vinogradništva. Vinarske in kletarske zadruge naj se smatrajo za proizvede in odobri se naj proizvedem tošarin prosta zamenjav vina za druge živinorejske potrebščine.

Zbornica je že lanske jesen začela pripravljati veliko gozdarsko anketo, ki bo pa šele v letošnji jeseni Naglasila je potrebo izpremembe uredbe o gozdarski službi, zahtevala je odpravo davka na poslovni promet za male žage in razpravljala o tečajoviti postaji za gozdne poičke. Tozadevni odbor Zbornice je odklonil zahtevo po kontroli uvoza drv v Ljubljano in se je izjavil za načrt, predpisan za trgovanje z drvi, kakor ga je sestavila banska uprava.

Smotrna agrarna politika je možna le, ako zares točno poznamo obstoječe stanje. To pa je mogoče le s točno statistiko. Zbornica se je lotila polnovno dela na statistiki vsega našega uvoza, kolikor prihaja po železnici. Ze pred nekaj meseci je Zbornica začela podrobno obdelovati tudi ostalo našo agrarno statistiko po okrajih in če bo to izvedljivo, pozneje se po občinah. Letos je začelo okoli 150 kmetijskih gospodarjev voditi natančno knjigovodstvo na osnovi akcije zborničnega urada.

Za kmetijski pouk v ljudski soli je bil sestavljen podoben učni načrt in je predsedstvo sklenilo postopno izdati tudi tozadevne učbenike. Potrebno pa je več gozdarskega pouka v ljudskih solah. Zbornica izdaja ob enem z Zadrugo in Kmečko zvezo svoje glasilo »Orač«, ki je dosegel splošno priznanje. Zbornica je nadalje izdala Kuretovo brošuro »Obnova in oskrba vinogradov«, pripravila pa Suhadolcevo »Hlevski gnoj in gnojnice«, izdana bo tudi brošura o prodaji lesa in prvi snopci učbenika za kmetijski pouk v ljudski soli.

Organizacija zbornice

Organizacija Zbornice se je že tako dopolnila, da bo za dogledno dobo zadostovala. Število konceptnih uradnikov je kompletno in bo treba najeti kvečjemu še kakšno pisarniško moč, ker se pisarniško delo silno množi. Zbornica je zastopana v vseh organih Zveze kmetijskih zbornic in tudi v uradniški osebje je bil sprejet en Slovenec. Zbornični urad ima zelo obsežno delo. Zbornica je prejela letos do 20. aprila 1938 dopisov, lani 554, odpisala pa je 7952 dopisov, lani 2000. Zbornica ima tudi knjižnico, ki predstavlja vrednost okoli 120.000 dinarjev. Za svoje izdaje je žrtvovala Zbornica lani skupno 68.600 din.

Zaradi izrednih dogodkov in okoliščin se je morala Zbornica omejevati le na nujne tekoče posle in bati se je, da bomo morali v bližnji bodočnosti tudi se ostati pri tem. Vsi zbornični organi so vestno sledili vsem pojavom v razvoju dogodkov in skušali v danih okoliščinah varovati korist našega kmeta. Da se to sprito težkih zunanjih razmer ni vedno posrečilo v začetnih meri, je umevno samo po sebi, toda mlada ustanova si je že v kratki dobi svojega obstoja pridobila ugled in spoštovanje pri vseh čimteljih. Za to gre zasluga resnemu delu, ki so ga v tej dobi vsi zbornični organi, zlasti pa še urad.

Naša trgovinska pogajanja

Iz Belgrada poročajo, da je ozdravil g. Milivoj Pilja, pomočnik ministra zunanjih zadev, tako da bo lahko spet vodil naše trgovinske delegacije. Predvsem bomo imeli dne 6. maja zasedanje stalnega jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora, kjer bo vodil našo delegacijo g. Milivoj Pilja. Zaradi sestanka jugoslovansko-nemškega odbora je odloženo tudi zasedanje jugoslovansko-italijanskega odbora, ki bi imelo biti konec aprila v Rimu. Pogajanja z Italijo bodo najbrž v drugi polovici maja, čim končamo pogajanja z Nemčijo.

Nadalje se nam po vestih iz Belgrada obetajo trgovinska pogajanja s severnoameriškim Zedinjenimi državami ter Anglijo, in sicer bodo vsa ta pogajanja v Belgradu. Glede Anglije ne gre za novo pogodbo, ampak samo za dopolnilo stare pogodbe z ozirom na izpremenjene razmere.

Posebni krediti za uvoz surovin

V svojih stalnih prizadevanjih, da se omogoči domači industriji redno preskrbovanje z neobhodno potrebnimi surovinami, je Narodna banka na osnovi sklepa svojega upravnega odbora z dne 18. t. m. sklenila odobravati v bodoče specialne kredite za uvoz surovin.

Na že omenjeni seji je upravni odbor načelno sklenil in predpisal pogoje, o katerih bo izvršni odbor odobral te kredite. Ti krediti se bodo odobravali v prvi vrsti industrijskim podjetjem na njihove akcepte z žirov kakšnega denarnega zavoda. Ti krediti pridejo v poštev za tele industrijske surovine: volna, bombaž, volneno in bombažno predivo, bela pločevina, cin, težke surove kože, kavčuk, parafin, loj, oljarice in surove železo. Ti krediti bodo na tri mesece, podaljša pa se lahko še za naslednje tri mesece.

Samo po sebi se razume, da bodo ti krediti odobravani le, v kolikor ima uvoznik odobrenje za uvoz surovine. Podrobni pogoji za odobranje in izkoriščanje teh kreditov se morejo dobiti pri Narodni banki v Belgradu in njenih podružnicah v vsej državi.

Izprememba uredbe o nalaganju poslovnih rezerv

Belgrad, 23. aprila. AA. Na podlagi § 113 finančnega zakona za 1939/40 je ministrski svet na predlog finančnega ministra predpisal uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalniških podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, pri denarnih zavodih in združenih organizacijah, kakor tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje z dne 24. junija 1938. Po te izpremembi in dopolnitvah te uredbe so dolžne zadruge in združne poslovne zveze, ki lahko opravljajo zavarovalniške posle, da v notranje državne in od države zajamčena dolgoročna posojila ter v vrednostne papirje, ki so jih izdale ali za katere jamčijo banovine in mesta in če papirji kotirajo

Zaposlenost delavstva v januarju

Iz statističnih podatkov Osrednjega urada za zavarovanje delavcev posnmamo, da se je število zavarovancev od decembra 1939 na januar 1940 zmanjšalo za 56.391 na 651.044, toda v primeri z januarjem 1939 je število zavarovancev letos januarja še vedno za 5103 delavce večje. V primeri z januarjem 1938 je narasla zaposlenost za 39.270.

Po posameznih gospodarskih pokrajinah je bilo število zavarovancev naslednje:

	dec. 1939	jan. 1940	zmanjš. v %
Slovenija	110.273	101.117	8,05
Hrvatska	228.924	209.133	9,46
ostala država	368.238	340.794	8,05

Pri slovenskih številkah je pripomniti, da obsegajo zavarovance pri Okrožnem uradu, pri bolniški blagajni TBPD in pri zagrebškem Merkurju, v kolikor so zavarovanci zaposleni v Sloveniji.

Po strokah izkazuje največje povečanje kovinska industrija, občinska podjetja in centrale za proizvajanje sile ter vodovodi. Zmanjšanje zaposlenosti je zabeleženo v industriji usnja in gume, gozdnožagarski industriji, predelovanju lesa itd.

V Sloveniji je največ delavstva zaposlenega v tekstilni industriji 17.460, hišne služinčadi je 9378, v trgovini je zaposlenih 9101. Na Hrvatskem je največ oseb zaposlenih kot hišna služinčad 23.734, trgovskih nameštencev je 22.040, v tekstilni industriji pa 17.156. Izven Slovenije in Hrvatske je najbolj razvita trgovina: 35.504, nadalje kovinska in strojna industrija 33.181 in hišna služinčad 30.594.

Povprečna zavarovana mezda znaša v Sloveniji 26,23, na Hrvatskem 26,40 in v ostali državi 23,17 dinarjev dnevno, odnosno skupno na mesec v Sloveniji 66,29, na Hrvatskem 138,02 in v ostali državi 197,39 milj. din.

Povprečna zavarovana mezda je znašala v vsej državi 24,68 din (v januarju 1939 23,70, v decembru 1939 24,71 din), skupna zavarovana mezda pa je znašala 401,70 (januarja 1939 382,65, decembra 1939 436,99) milj. din.

— Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatenice urejuje naravno »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznjenje črev. Klinične izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Bilance

Celjska pos. lica d. d., Celje. Glavnica 8,0, vloge 38,0 (46,36), reeskont 5,2 (0,85) milj. din, gotovina 2,5 (3,9), dolžniki 44,2 (45,36), bilančna vsota 59,27 (63,4), bruto donos 1,74 (2,0), čisti dobiček 0,58 (0,58) milj. din. Dividenda ostane neizpremenjena 6%.

Jugoslovanska banka, Zagreb. Glavnica 50,0, bilančna vsota 449,8 (460,86), čisti dobiček brez prenosa 1,46 (1,2), skupno s prenosom 3,77 (2,8) milj. din.

Jugoslavija, splošna zavarovalna družba, Belgrad. Glavnica 3, bilančna vsota 125,4 (119,6), bruto donos 81,6 (102,8), čisti dobiček s prenosom 2,4 (2,24) milj. din.

Prva hrvaška tvornica olja, Zagreb. Glavnica 8,25, bilančna vsota 39,8 (51,44), zmanjšana zaradi manjših zalog, čisti dobiček s prenosom 1,65 (1,17) milj. din.

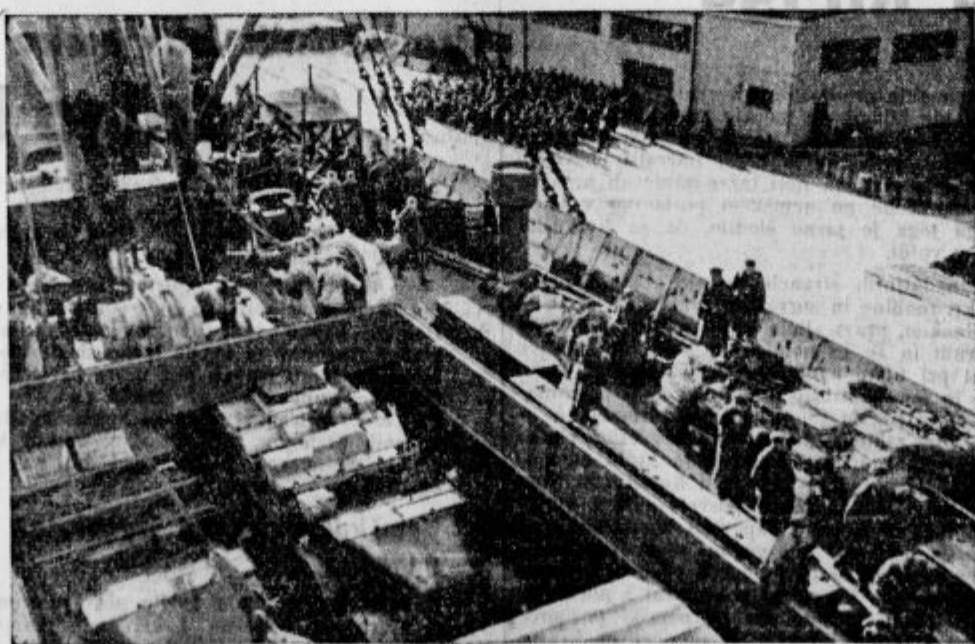
Junina industrija, Karlova. Glavnica 3,0, bilančna vsota 5,7 (7,4) zmanjšanje je nastopilo zaradi zmanjšanja zalog surovin, bruto donos 1,5 (1,25), čisti dobiček 0,15 (izgruba 0,04) milj. din.

Premiranje izvoza s transfornimi dinarji. Devizni odbor pri Narodni banki je sklenil, da se od 25. aprila dalje ustavi premiranje izvoza zaklane perutnine, šunke, jaje in mesnih konzerv v neklirne države. Z devizami, ki izvirajo od izvoza navedenih vrst predmetov, v kolikor je bil izvršen po 25. aprilu, imajo postopati izvozniki v smislu čl. 7. deviznega pravilnika.

Povišanje cen masti, slanin in mesa za Nemčijo. Iz Belgrada poročajo, da je ravnateljstvo za zunanjo trgovino sklenilo zvišati cene masti od 18,15 na 19,50 din, za slanino od 16,75 na 17,75 in za meso od 13,25 na 14 din za kg. To povišanje je nastopilo zaradi tega, ker naši izvozniki niso mogli izvažati zaradi visokih cen prašičev, država pa je obvezana Nemčiji dobaviti 1277 vagonov masti in slanin. Ker ni uspelo ravnateljstvu izboljšati cen v Nemčiji, mora sedaj dati iz svojih skladov premije izvoznikom, da bi se izpolnile pogodbenne obveznosti. Izvoz slanin in masti v češkomoravski protektorat je popolnoma prenehal, ker prihajajo izplačila z veliko zamudo, ki traja skoraj do tri mesece. Naše klavnice producirajo sedaj okoli 10 vagonov masti dnevno, dočim znaša njih kapaciteta 20 vagonov dnevno in je premalo blaga.

Logatec

Recitacijski večer umetniškega kluba v Logatecu. V Logatecu bodo drevi ob 8 zvečer brali izbrana poglavja iz svojih delih člani Umetniškega kluba iz Ljubljane Igor Torkar, Ladislav Kianta, Ludovik Mrzel, Jože Kranjc in Vladimir Bartol.

Nemški transportni parnik je prispel v neko norveško pristanišče in na sliki vidimo, kako prekladaajo vojni material s parnika na kopno.

Botri in botrce kupite

kakor: krasne molitvenike, rožne vence, trpkove mirtine venčke in i. t. d. le v trgovini

Podružnice

Jugoslovanske knjigarne v Kranju (sodnija)

kjer vam nud jo največjo izbiro in najnižje cene

Borze

Dne 23. aprila 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 10.841.640 din, na belgrajski 10.570.000 dinarjev. V efekth je bilo na belgrajski borzi prometa 86.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	156.00—159.20
Pariz 100 frankov	88.15—90.45
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg	742.50—754.50

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	192.74—195.94
Pariz 100 frankov	108.97—111.27
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev	2900.55—2938.55
Bruselj 100 belg	917.03—929.03

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	29.65—30.35
----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	29.00—30.60
Sofija 100 din	96.00—98.00

Curih. Belgrad 10, Pariz 8,04, London 15,78, Newyork 446, Bruselj 74,90, Milan 22,45, Madrid 45, Amsterdam 236,75, Berlin 178, Stockholm 105,75, Varšava 55,00, ponudba, Budimpešta 79,50, Atene 3,20, Carigrad 3,20, Bukarešta 2,30, Helsingfors 8,50, Buenos Aires 103.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 427 —430

v Zagrebu 427 blago

v Belgradu 428.50—428.75

Ljubljana, državni papirji: 7% investicijsko pos. 98—99, agrarji 51—52, vojna škoda promptna 427—430, begluške obveznice 75—76, dalm. agrarji 67—69, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 99—91, 7% posojilo Državne hipotekarne banke 100—102, 7% stabilizacijsko posojilo 93—96, Delnice: Narodna banka 7.900—8.000, Trboveljska 235—245.

Zagreb, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 denar, agrarji 50 denar, vojna škoda promptna 427 blago, begluške obveznice 76 denar, dalm. agrarji 67,50 denar, 7% Blerovo posojilo 99—91, 7% posojilo DHB 100 den, 7% Blerovo posojilo 99—91, 7% posojilo Državne hipotekarne banke 100 denar, 7% stabilizacijsko posojilo 93 denar, Delnice: Narodna banka 7.800—8.000, Privilegirana agrarna banka 187 blago, Trboveljska 235—236 (235), Gutmann 52—60, Sladk. tov. Osijek 200 do 205 (200), Isis 30 denar, Oceanica 600 denar, Jadranska plova 350 denar.

Belgrad, državni papirji: vojna škoda promptna 428,50—428,75 (429, 428,50), begluške obveznice 74,75—75,25 (75), dalm. agrarji 67,50 denar (67,50), 6% šumske obveznice 66,50—68, 8% Blerovo posojilo (100,50), 7% Blerovo posojilo 91 blago, 7% posojilo Državne hip. banke 102 denar, Delnice: Narodna banka 7.950—8.000, Privilegirana agrarna banka 182 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. okol. N. Sad 258 do 260, bač. srem. sl. in gor. ban. 258—260, bač. Indija Tisa 260—262, Koruza: bač. in bač. par. Indija 198—195, bač. par. Vrša 192—194. Moka: bač. in ban. 0 g 0 gg 370—380; 2) 350—360; 5) 330—340; 6) 310—320; 7) 280—290; 8) 177,50—182,50; sremski in slavonska 0 g 0 gg 365—375; 2) 345—355; 5) 325—335; 6) 305—310; 7) 275—285; 8) 177,50—182,50. Otrrobi: bač. in srem. 165 do 167,50, ban. 162,50—165. Tendence lahka. — Promet neodrejen.

Gene živine in kmetijskih pridelkov

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani (mesto) dne 17. aprila t. l.: Voli I. vrste 7,50—8, II. vrste 6,50—7, III. vrste 6—6,50; telice I. vrste 7 do 7,50, II. 6—6,50, III. 6, krave I. vrste 6—6,50, II. vrste 5—5,50, III. vrste 4—5; teleta I. vrste 8 do 9, II. 7—8; prašiči špeharji domači 10—11, prašiči sremski špeharji 12—12,50, prašiči pršutariji 9,50 do 10 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 14, zadnji del 16, II. vrste prednji del 10, zadnji del 12, III. vrste prednji del 8, zadnji del 10; svinjina 16—22, slanina 18—20, svinjska mast 21—22, čisti med 20—22, goveje surove kože 12 do 14, telečje surove kože 19, svinjske surove kože 5—10 din za kilogram. — Pšenica 2,70 do 2,80, ječmen 2,35—2,70, rž 2,30—2,60, oves 2,30—2,65, koruza 2,30—2,60, fižol 5,50—7, krompir 1,50—2,50, seno 95 do 130, slama 40—50, jabolka I. vrste 7 do 10, II. 5—6, III. 4—5, hruške suhe I. vrste 8, II. 6, III. 5; pšenična moka 4,25—4,50, koruzna moka 2,75, ajdova moka 5—5,50 za kilogram. — Bukova drva 135—140 za kv. meter, jaja 0,70—1 za komad, mleko 2,25—2,50 za l, čajno maslo 32—40 za kg. — Davadno mešano vino v gostinah 10—12 din za l, finejše sortirano vino 14—16 din za l.

And. Jakil, tvornica usnja in fevljev. Karlova. Glavnica 5,0, bilančna vsota 14,46 (15,56), čisti dobiček 0,09 (0,145) milj. din.

Kapela sv. Jurija na Ljubljanskem gradu

Začetek Ljubljane in Gradu je zastrt z gosto zgodovinsko meglo, katere pač ne bo mogoče nikoli razgrniti. Na vsak način je bil Ljubljanski grad zelo važna utrjena postojanka že pred prihodom Rimljanov v naše kraje. Prehod ob vzhodu od vzhoda proti zahodu v Italijo je bil v vseh časih najbolj pomemben v naših krajih ter najbližja in najbolj zložna zveza severnih in vzhodnih evropskih dežel do Jadranskega morja. Tako je postal Ljubljanski grad že v starih časih varuh, zaščitnik in branilec naselbine, ki se je začela razvijati pod njim. Pa tudi pozneje v mirnih dobach je bil Grad tesno povezan z življenjem in bistvom ljubljanskega prebivalstva.

Kapela sv. Jurija v starih časih

Kapela sv. Jurija na Ljubljanskem gradu je ena izmed najstarejših zgradb našega mesta in je nastala obenem z zidavo gradu. Od 13. stoletja nadalje, ali najbrž že poprej, so prebivalci na Ljubljanskem gradu deželni glavarji. Kot najimennitnejši predstavniki oblasti in namestniki deželnih knezov, so imeli tukaj svoje stalno bivališče. V gradu je bilo tudi vedno pripravljeno stanovanje za deželnega kneza, kadar koli je ta obiskal Ljubljano, in to je bilo takrat kaj pogosto. Nekateri deželni knezi so si izbirali Ljubljanski grad kot letovišče. Kapela na Gradu je bila sezidana v gotičnem slogu v času cesarja Friderika IV. (1440–1493). Ta vladar je ustanovil leta 1489 v tej kapeli, z benediktinjske sv. Mavricija, večne sv. maše, ki so se opravljale skozi vse leto. Kapela je imela tudi svojega posebnega kaplana kastelana, ki je stanoval na Gradu. Iz cesarske blaginje je prejemal 20 gold. na leto, tudi za one čase pač zelo skromno plačo, hrano pa mu je moral dajati deželni glavar. Kapela je bila posvečena sv. Juriju kot takratnemu deželnemu patronu, ki je bil eden izmed najbolj čiščenih svetnikov na Kranjskem. Še dandanes nosi njegovo ime vse polno svetlišče po slovenskih deželah. Naši predniki so ga častili tako, da so privzeli zmaja svetega Jurija v svoje mestni grb.

Deželni stanovni kranjski so začeli zborovati leta 1530 na Ljubljanskem gradu. Vsako zborovanje se je začelo s sv. mašo. Deležni stanovi so pač imeli že od nekdaj svojo palačo na Turjaškem trgu, svoj loutovž (Landhaus), katero pa je veliki potres leta 1511 porušil. Sicer so jo začeli znova zidati, toda leta 1524 je silen požar uničil ves za stavbo pripravljeni les. In tako so se preselili deželni stanovi na Grad; še leta 1537 so zborovali tukaj.

Od časa cesarja Friderika IV. do protestantske dobe se je brala v grajski kapeli sv. Jurija vsak dan vsaj ena sv. maša. Ko pa se je začela širiti na Kranjskem nova vera, se je to opustilo. Sredi 16. stoletja se je moral katoliški grajski kaplan umakniti protestantskemu predikantu. Kranjski plemenitaši, ki so goreli za protestantizem, so nadomestili katoliško službo božjo z luteransko. Od leta 1590 do 1597 so se shajali ljubljanski protestanti v starodavni kapeli svetega Jurija na Ljubljanskem gradu. Nato pa jih je izgnal ljubljanski škof Tomaž Hren, ki je z veliko slovesnostjo zopet uvedel na Gradu katoliško službo božjo. Preden pa so protestanti zapustili svojo začasno posest, so grajsko kapelo skoraj popolnoma razdejali in opustošili, kakor je bila to splošno njihova navada. Avstrijski nadvojvoda Karol je ukazal l. 1583 iz Grada Ljubljanskemu vicedomu, da se mora kapela svetega Jurija na Ljubljanskem gradu popraviti in v njej ustanovljena služba božja opravljati tako, kakor se spodobi. Zahteval je tudi proračun, koliko bi poprava stala. Načrt je napravil neki mojster Martin s proračunom 327 goldinarjev. Poleg tega je napravil beneficij svoj proračun za kipe, oltarne okraske in olepšanje kapele. Poprava se je zavlekla ter je ljubljanski škof Janez Tavčar šele 17. februarja 1597 na novo posvetil kapelo in oltar sv. Jurija na Gradu v navzočnosti sedmih avstrijskih nadvojvod in nadvojvodinj. Ival ljudstva ob tej slovesnosti je bil velikanski. Bila je slovesna sv. maša s pridigo in petjem. Valvasor omenja ob tej priliki, da se je svetišče na Gradu imenovalo kapela sv. Jurija, sv. Pankracija in sv. Helene.

Franciškani v grajski kapeli

Kapela sv. Jurija pa odslej ni imela več svojega kaplana. Protestanti so pobrali in odnesli s seboj vse, kakor so to delali tudi povsod drugod.

Tudi so bili kaplanovi dohodki pač preveč skromni in za preživljanje nezadostni. Poleg tega so oblasti še pozabile na to, da pritičeta kaplanu poleg plače po stari ustanovi tudi prosto stanovanje in hrana. Služba božja se je opravljala v grajski kapeli pozneje le še po trikrat na teden. Takim razmeram je bil vzrok tudi ta, da so se deželni glavarji preselili po dozdavi stanovske palače spet dol v mesto.

Vicedom se je nato pogodil s frančiškani, ki so imeli takrat svoj samostan na današnjem Vodnikovem trgu, pozneje pod cesarjem Jožefom II. spremenjen v licejsko poslopje, da so opravljali za letno plačo 150 goldinarjev vsako nedeljo in praznik po eno sv. mašo v grajski kapeli. Sprva je tudi zahteval, da mora eden od oo. frančiškanov stanovati na Gradu, a ti so mu odgovorili, da za to majhno plačo tega ne morejo. Poleg tega so morali frančiškani spovedovati jetnike in grajsko posadko. Zakaj že takrat so bile na Ljubljanskem gradu ječe, in to za tiste jetnike, ki so spadali pod deželno sodstvo. Na Gradu so bili zaprti najhujši zločinci, na smrt obsojeni in v do smrti ječo. Marsikdo od zaprtih jetnikov je moral umreti od lakote v globokih ječah in temnicah grajskih stolpov. Valvasor nam je ohranil v svojem znamenitem delu »Die Ehre des Herzogthums Craine« (XI. knjiga, 670–671) pretresljivo sliko kranjskih ječ in trpljenja zaprtih jetnikov.

Frančiškani so skrbeli poleg redne službe božje tudi za to, da se je praznik sv. Jurija na Ljubljanskem gradu čim bolj slovesno praznoval. Jurjevo je bil za Ljubljančane v oni dobi zelo slovesen dan. Vse mesto je drlo na Grad k slovesni službi božji. Na predvečer so bile v kapeli litanije in večernice, za Jurjevo pa zjutraj velika sv. maša z leviti, pridigo in blagoslovem ter popoldne peke litanije. Te so bile tudi ob osmini sv. Jurija. Za ta dan so posodili frančiškani svetemu Juriju orgle iz svojega samostana. Vsakokrat so jih vozili gor in dol vojaški grajske posadke skozi mesto po edini takratni vojni poti mimo sv. Florijana. Frančiškani so tudi sami darovali za to cerkevno slovesnost v kapeli po 18 do 20 funtov sveč, grajski grof pa je moral skrbeti za olje in vino. V kapeli je bil ta dan izpostavljen nabiralnik za milodare s podobo svetega Jurija. Prihodnji dan so oddali nabiralnik štražmojster in dva vojaška grajskemu grofu, ki ga je odprl in pobral iz njega denar, namenjen za vzdrževanje kapele ter za nakup in popravilo cerkvene opreme.

Mnogo cerkvenih opravil, ki so se vršila pozneje v šenklaških cerkvi, se je opravljalo v oni dobi v grajski kapeli. Leta 1631 je držalo do kapele trinajst stopnic. Kapela je imela tri oltarje, v njej so maševali vsak mesec, 14., 15. in 20. dan, oo. frančiškani. Leta 1653 je bil v kapeli svetega

Jurija na Gradu slovesni Tedeum ob priliki izvolitve cesarja Ferdinanda IV. Leta 1684 se je z zvonika grajske kapele prvič razlegalo, dandanes povsod v naših krajih navadno, zvonjenje oh sedmih zjutraj. To je ukazal cesar Leopold I. v spomin na slavno zmago nad Turki leta 1683 pred Dunajem. Poleg tega naj bi molili verniki po pet očenajev in pet zdravilmarij, da bi usmiljeni Bog obvaroval in rešil deželo krvoločnih Turkov. Zvonjenje na Gradu je tudi naznanjalo začetek in konec dveh največjih ljubljanskih sejmov, ki sta trajala po 14 dni. Bila sta to sejma ob sv. Filipu in Jakobu (1. maja) ter sv. Elizabeti. Leta 1742 je dal deželni glavar kranjski pl. Saurau naslikati v grajski kapeli sv. Jurija grbe vseh kranjskih deželnih stanov s primernimi napisi in letnicami. V času svetovne vojne je to, že močno obledelo in pokvarjeno grbe na novo preslikal in popravil akademski slikar M. Stern, kakor pričra napis pod korom »Grbi deželnih kranjskih stanov, obnovljeni pod vodstvom majorja Kerma, na stroške magistrata, Renoviral M. Stern, L. 1915.« Vseh grbov je 69. — Leta 1748 je imela kapela svetega Jurija tri oltarje, prižnico in sedem podob, od teh dve podobi sv. Jurija, ki so jih izpostavljali med darovanjem. Službo božjo so še vedno opravljali frančiškani, ki so spovedovali jetnike in vojaške, zvonili mrtvim ter jih pokopavali na lastno pokopališče ob svojem samostanu; ljubljanski vicedom je prispeval frančiškanom 40 goldinarjev.

Kapela v novejši dobi

Francozi se v dobi zasedbe ilirskih dežel niso brigali za vzdrževanje grajske kapele. Na Ljubljanskem gradu so imeli vojašnico in bolnišnico. Posvečeni glavni oltar je bil v času francoske okupacije razsvetljen in se je nato uporabljal namesto posvečenega oltarja portatile. Po odhodu Francozov so odprli leta 1815 na Gradu kaznišnico. Kapela sv. Jurija je bila podružnica šentjakobske župnije, zato je imel nekaj časa dušebrižništvo za grajske prebivalce šentjakobski kaplan, ki pa je že prihodnje leto postal samostojen kazniški kurat. Za njim je opravljati to službo devet let (1823–1832) Janez Cigler, pisatelj prve izvirne slovenske povesti »Sreča v nesreči« in poznejši župnik v Višnji gori. Težka je bila služba kazniškega kurata na Ljubljanskem gradu. Saj je prihajal v stik z najhujšimi zločinci, razbojniki, hudodelci, ubijalci, roparji in tatovi. Duhovniki, ki so stopili v to službo, so morali imeti železne živece in angelsko potrpežljivost, da so mogli več let vzdržati v naporni službi.

V aprilu 1849 so premestili kaznišnico z jetniki v prisilno delavnico, grad pa so uredili v

Minister dr. Lazar Markovič polaga v Budimpešti venec na spomenik padlim junakom.

Bilo kuda Kiki svuda!

utrjeno vojašnico. S kaznišnico in jetniki se je selil tudi kurat, in tako je kapela sv. Jurija zopet izgubila svojega duhovnika. V oktobru 1868 je bila premeščena kaznišnica zopet nazaj na Grad ter je bila ponovno uvedena služba božja za jetnike in grajske prebivalce. Šentjakobski župnik Gustav Köstl je odstopil za grajsko kapelo sv. Jurija več starih mašnih oblačil in ostale cerkvene opreme za vsoto 72 goldinarjev, ki jo je plačal državni erar. Mesto grajskega kazniškega kurata je bilo znova razpisano. Zanj so bili določeni nastopni dohodki: 420 goldinarjev plače na leto, 6 sežnjev drv, 16 funtov sveč, poleg tega pa še za šolo 180 goldinarjev nagrade na leto.

Oltar sv. Jurija ima sedaj preprosto gotičski nastavek iz novejši dobe, najbrž iz leta 1877, kakor pričra letnica na zadnji strani. Za danje Jurjevanje v preteklem stoletju je bilo leta 1869, še vedno ob velikanski navzočnosti ljubljanskih meščanov, ki so se gnetli v grajski kapeli in na dvorišču ter pri postavljenih tržnih šotorih kupovali medene kolače, sekali pomaranče in pili siadko medice.

Toda to živahno življenje je prenehalo, ko je kaznišnica uprava odslej prepovedala obiskaviti obisk kapele. Zadnji kazniški kurat v kapeli sv. Jurija na Ljubljanskem gradu je bil leta 1894 in 1895 pok. deželni in drž. poslanec Ignacij Zitnik, dolgoletni urednik »Slovenca«. Silni potres o veliki noči 1895 je tako prerahljal starodavne grajske zidline, da je državna oblast opustila kaznišnico na Ljubljanskem gradu. V usodni potresni noči so izpustili kaznjence iz ječ na notranje grajsko dvorišče. Zvenketanje in rožljanje verig, ki so jih nosili jetniki na rokah in nogah, se je slišalo v oni strašni noči celo dol v mestu. Kaznjence so odpravili najprej v Maribor in Gradec, ko pa je bila dozdana v Ljubljani nova sodna palača, je bila ustanovljena v njej tudi kaznišnica.

Po potresu je prodala državna oblast nad vse skromno opravlo kapele sv. Jurija na javni dražbi. Zvonove je kupilo Marjanišče, pa jih je pozneje zopet vrnilo sv. Juriju. Šele 9. decembra 1907 se je v grajski kapeli zopet brala sv. maša. Ta dan je bila kapela sv. Jurija ponovno posvečena. Zakaj, ko je prevzela ljubljanska mestna občina Ljubljanski grad od državnega erarja v svojo last, je magistrat vrnil tudi kapelo sv. Jurija njenemu prvotnemu namenu, službi božji. Leta 1908 se je zopet uvedlo Jurjevanje na Ljubljanskem gradu. Med mnogimi odličnimi obiskovalci kapele sta bila tudi zadnji avstrijski cesar Karol in cesarica Zita 2. junija 1917, kakor pričra v steno vdrana marmornata spominska plošča. Labacensis.

Vodniki po zatemnjenem Kodanju

Še istega dne, ko so Nemci zasedli Kodanj, je vojska oblast odredila, da mora biti mesto v večernih urah in skozi vso noč zatemnjeno, prav tako, kakor zatemnjujejo že 8 mesecev vsa nemška mesta. Prebivalci Kodanja so bili s to uredbo precej nezadovoljni, kajti v Kodanju je večerno življenje na ulicah živahno. V prvih dneh se zvečer skoraj nihče ni upal na cesto po sončnem zahodu. Zdaj so se že nekoliko privadili, vendar tiste večerne živahnosti na kodanjskih ulicah in trgih ni več. Kodanjski mestni očetje pa so glede te nerodne stvari prišli na dobro misel, h katere uresničenju so jim pripomogli kodanjski avto-izvoški. Ker je od 7 ure zvečer prepovedan vsak promet z avtomobili, so avto-izvoški močno prikrasili v svojem zaslužku. To bodo zdaj nadoknadili, kajti iz njihovih vrst je kodanjski magistrat sestavil skupine vodnikov, ki bodo vodili ljudi po zatemnjenem mestu. Po vsem mestu so uredili postaje, na katerih čakajo ti vodniki na pasante, ki si ne upajo sami po temnih kodanjskih ulicah. Zdaj je po kodanjskih ulicah tudi zvečer nekoliko živahnije.

Dr. V. Meršol:

Alkoholizem in zdravje

(Predavanje na treznostnem zborovanju.)

Človek srečuje na svoji poti skozi življenje mnogo sovražnikov, ki ogrožajo njegovo zdravje: eni mu prete že od daleč, ga napadajo odkrito, drugi pa se mu bližajo kot prijatelji, s krinko na obrazu, se mu v lice laskajo, a zato tem hujše zahrbtno udarjajo. Proti prvim se telo laže pripravi za odbojbo, proti drugim je borba mnogo težja.

Eden izmed takih človeških »prijateljev« je alkohol. Ta nastopa pod različnimi krinkami, z različnimi krilatimi, s katerimi vava ljudi, da jih laže preslepi, da se mu vdajo. Prav pogosto nastopa s pretežno, da krepi človeško telo, ako je utrujeno; da ga zdravi, ako je bolno; kratka, da služi zdravju.

Ali je res, da alkohol koristi človeškemu zdravju? Opazujemo malo, kaj dela alkohol v človeškem telesu, pa nam bo odgovor na to vprašanje lahek.

Človeško telo je sestavljeno iz milijonov in milijonov stanic. Vsaka stanica ima stanično jedro, prasnov ali protoplazmo, in stanično ovojnico ali kožico (membrano). Protoplazma je sedež življenjskih pojavov v telesu. Ako pride alkohol v telo, se udeležuje predvsem v staničnih. S pomočjo svojih posebnih sposobnosti preide skozi ovojno stanice v protoplazmo, kjer potegne nase glavno sestavino protoplazme: vodo. S tem in drugim kemičnim delovanjem alkohol resno ovira pravilno delovanje telesnih stanic. To delovanje alkohola je tem bolj škodljivo, čim bolj nežne so stanice in čim bolj je njihova funkcija važna.

Alkohol prihaja v telo skozi usta in že tu učinkuje na ustno sluznico, pa tudi na okusno živčevje. Otrok ali odrasla oseba, ki prvič pije alkoholno pijačo, ima v ustih neprijeten občutek.

Na njegovem kremžem se obrazu beremo, da mu piše alkohola ni prav nič prijetno. Zdrav človek z normalnim okusom rad uživa sadje. Pri pivcu pa okusni živci otopi. Njemu ne ugajata sadje in sladka hrana, pa tudi mleko in mlečne jedi se mu upirajo, on si poželj »ostrih« jedi. Če pa iz raznih razlogov nekaj mesecev ne uživa alkoholnih pijač, potem se mu povrne zopet pravičen okus in prvi vrček piva mu je grenak in neprijeten.

Pri stalnih pivcih alkoholnih pijač pogosto opazimo, da se ne prestopa odkašljevanje in pljučenje, čemur je vzrok kronično vnetje žrelne sluznice (pharyngitis chronica), ki jo uživanje alkohola draži. Sluz, katerega proizvaja sluznica po uživanju alkohola v večji meri, se težko odstrani, tako da se pivcu zjutraj muči in davi, da bi izkašljal neprijetni sluz. Pri spanju prehaja sluz iz žrela večkrat navzdol v sapnik in dušnike, kjer povzroča nove neprijetnosti in vnetje sluznice. Zato ni udno, da so stalni pivci mnogokrat hripavi, da kašljajo. Včasih pride tudi do pljučnih težav in bolezni, k čemur v veliki meri pomaga bivanje v zadušnih gostilniških prostorih in kajenje tobaka.

V želodcu in črevesju prehaja alkohol skozi želodčno sluznico v kri. Pri tem seveda deluje tudi na sluznico, katero draži ter povzroča razne želodčne težave in bolezni. Notranja površina želodca se pokrije s sluzom, ki ovira pravilno proizvajanje za prebavo tako potrebnega želodčnega soka. Želodčni žveci otopijo zaradi škodljivega delovanja alkohola na stanice želodčnih žlez, tako da samo »ostre« jedi z mnogo soli, s poprom ali papriko, zelo kisle ali zelo grenke še uspevajo, da dražijo sluznico k proizvajanju želodčnega soka. Če erste jedi tak po alkoholno poškodovan želodec ne more prebaviti in zato se pivci pritožujejo, da nimajo teka. Jedila ostanejo dalj časa v želodcu in želodec se razširi. Umevno je, da se hrana zaradi alkohola v želodcu in črevesju teže in nepopolno prebavi, kar povzroča na drugi strani oslabeitev telesa in slabokrvnost. Alkohol ima v mnogih pri-

merih veliko zaslugo, da se napravi želodčni čir, pa tudi pri tvorbi želodčnega raka preminogokrat ni nedolžen.

Kri raznese alkohol po vsem telesu. Tu se nadaljuje »zdravilno« delovanje alkohola.

Najbolj čudovit in najbolj popoln organ našega telesa so možgani. Prav zaradi tega morajo biti dobro čuvani. Stvarnik jih je želel obvarovati pred zunanjimi poškodbami in jih je obdal s koščeno lobanjo. Žalibog jih lobanja ne čuva pred škodljivimi snovmi, ki pridejo v možgane po notranji, krvni poti. In med te spada alkohol. Alkohol preide v možganih iz krvi v možganske stanice, ki so najbolj nežne in najbolj občutljive. Najprej jih za kratek čas draži k močnejšemu delovanju, čemur pa žalibog kmalu sledi tem večje poslabšanje njihovega delovanja. Pravilno opazovanje in logično mišljenje se zamaglja, takt in rahločutnost se zgubita, šale postanejo surove in žaljive. Pijanec postaja nasilen. Po daljšem pitju pa možgansko delovanje popolnoma otopi in končno se znajde pijanec pod mizo ali v jarku ob cesti.

Če se taki »zdravilni« alkoholi učinki na možgane ponavljajo, je jasno, da morajo nastopiti trajne posledice: pijanec se hitro utruji in zapuša ga spomin. Razum mu oslabi. Nasproti svojim domačim postaja nezaupljiv, vsakega nepivca smatra za sovražnika, ki ga zaradi pitja prezira. Po kroničnem prekomernem uživanju alkohola nastopi večših pijanske blaznosti (delirium tremens). Pijanec je nemiren, malo zmeden, trese se po vsem telesu in se močno potli. V obraz je zabuhel. Večinoma vidi okrog sebe male živali: miši, podgane, muhe, včasih tudi kače, vse v velikem številu. Pijanska blaznost je težka bolezen, ki večkrat tudi vodi v smrt. Alkoholizem je vzrok še mnogim drugim duševnim boleznim, ki polnijo naše duševne bolnišnice.

Kljub tem težkim posledicam alkohola na delovanje možganov trdijo prijatelji alkohola, da jih kozarec alkohola duševno osveži in poživlji. Res je, alkohol pospeši duševno delovanje za kra-

tek čas, podobno kot udarec z bičem povzroči, da žival poskoči in z večjo silo potegne voz. Nato pa nastopi reakcija: močno poslabšanje delovne zmoglosti, ki traja neprimerno dalj časa. To nam kaže vsakdanja skušnja, to so nam dokazali tudi razni učenjaki svetovnega slovesa s poskusi na ljudeh in živalih.

Veliko vlogo imajo alkoholne pijače pri boleznih krvnega obtoka in srca. Alkohol povzroča ohromitev žilnih mišičnih vlaken. Žile se razširijo, kar se pokaže na zunaj kot pordečitev kože posebno na nosu in licih. »Rdeč nos« je značilen za pijance. Alkohol v veliki meri pospešuje poapnevanje žil, zaradi česar se poveča krvni pritisk in mnogokrat nastopi možganska kap. Ker mora srce močnejše delati (pri povečanem krvnem pritisku), se poveča in razširi. Če zaradi delovanja alkohola samega na stanice, srce peša in postane mastno. Znano je pivsko srce pri alkoholikih, ki uživajo predvsem pivo. Tako srce kmalu opeša, začne se javljati »kratka sapar«, težko dihanje in druge posledice nezadostnega srčnega delovanja, čemur mnogokrat sledi srčna kap.

Alkohol ogroža v veliki meri tudi ledvice in jetra. Zaradi velike množine po pivcih zaužite tekočine imajo ledvice veliko dela. Ker jih poleg tega tudi direktno slabi alkohol, se njihovo delovanje kmalu poslabša. Še prav posebno pa jih ovira pri delu zamaščenost, ki nastopi po stalnem prekomernem uživanju vina in piva, medtem ko žganje povzroča zgrbančenje in skrčenje ledvic (Schrumpfiere). Tudi pri jetrih opazimo po stalnem, četudi zmernem uživanju alkohola zamaščenost, po stalnem uživanju žganja in drugih močnejših alkoholnih pijač pa pogosto nastopi skrčenje jeter ali cirrhosa.

Ko govorimo o okvarah na organih človeškega telesa, moramo poudariti, da človeku vsakdanje in zmerno uživanje alkohola tudi škoduje, čeprav se dotičnik od zaužite količine ne upani. To stalno, če tudi zmerno pitje alkoholnih pijač telesu še bolj škoduje kot pa sama pijanost nekakrat na leto. (Dajle.)

Drobne novice

Koledar

Sreda, dne 24. aprila: Jurij, muč; Fidelis Sigm., muč.
Četrtek, dne 25. aprila: Marko, evangelist; Ermin, muč.

Novi grobovi

† Na Mleščevem pri Stični je v 76. letu svojega življenja mirno v Gospodu zaspala gospa **Franciška Markovič** roj. Nadrah. Najna je bila sestra stolnega prosta in generalnega vikarja prelata g. Ignacija Nadraha. Pokopali jo bodo danes ob 10 dopoldne v Stični. Zlata duša naj v miru počiva! Zalujocim naše iskreno sožalje!
† V senatorju v Koviljaci je v ponedeljek, 22. aprila umrl **Dušan Golob**, dijak iz Novega mesta. Naj v miru počiva! Zalujocim staršem in bratu naše iskreno sožalje!
† V Rogasni Slatini je mirno v Gospodu zaspala **Rozalja Plevček**, posestnica. Pogreb bo v četrtek, 25. aprila iz hiše žalosti. Lačndol 19. na župnijsko pokopališče k Sv. Trojici. Naj ji svetlo večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

PLETENINE . TRIKOTAŽA
ALOJZIJ POTRATO PREJ
JOS. KUNC & Co.
LJUBLJANA - MIKLOŠEVA CESTA

— **Zahvala.** Ob svoji 80letnici sem prejel veliko nepričakovanih čestitk in drugih prijateljskih dokazov od strani raznih narodnih združenj in znanih in neznanih mi posameznikov, da mi ob najboljši volji ni moglo, da bi se pismeno zahvalil vsakemu posebe. Svojo iskreno zahvalo torej izrekam vsem, ki so se me ljubezno spomnili ob tej priliki. Posebej pa se mi je zahvaliti Pevskemu zboru društva »Tabor« za podolono in skupni emigrantskih društev v Ljubljani, ki so me razveselila s prekrasno diplomom v spomin mojega delovanja v službi našega ljubljanskega naroda, za katerega blagor in napredek smo dolžni — vsak po svojih močeh — delati vsi. Se enkrat zahvala iz vsega srca vsem! — Z odličnim spoštovanjem dr. Gustav Gregorin.

— **Čebelarji tabor v Grosupljem.** Vse čebelarje in njih prijatelje opozarjamo na čebelarji tabor, ki bo dne 28. aprila t. l. v Grosupljem. Na taboru bodo predavali naši priznani predavatelji in čebelarji strokovnjaki. Nekatera predavanja bodo združena s filmom, ki bo kazal varstvo matice, čebelarje boleznih itd. Začetek tabora ob 10 pri čebelnjaku g. Kosaka. Pred taborom bo ob 9 služba božja. Čebelarji! Obiščite naš tabor in pokazite, da se zavedate važnosti te lepe in koristne panoge slovenskega kmetijstva.

— **Tretji občni zbor Društva za ceste.** V torek popoldne je bil v Ljubljani občni zbor Društva za ceste. Zborovanje je vodil predsednik dr. Vrhnec, ki je pozdravil zastopnika bana, načelnika tehničnega oddelka inž. Fr. Rueha, zastopnika divizijskega poveljnika kapetana Vovčiča, zastopnika ljubljanskega župana inž. Mačkoviča, glavnega tajnika Osebnostnega društva za ceste v Beogradu inž. Stevana Rakočevića in zastopnika Društva za ceste iz Novega Sada inž. Lazara ter druge zastopnike društev in organizacij. Z občnega zbora je bila poslana vdanostna brožurka. Nj. Vel. kralju Petru II. pozdravne brožurke pa so bile poslane gradbenemu ministru dr. M. Kreku, banu dr. Marku Natlačenju in Osebnostnemu društvu za ceste v Beogradu. V svojem poročilu je predsednik povdaril, da so sedanje razmere v Evropi uplivalo tudi na javna dela pri nas, saj je nastopilo vse polno ovir gospodarskega razvoja. Zato bo treba marsikaj za začetne programe odložiti in se zadovoljiti z manjšimi deli. O društvenem notranjem delovanju je poročal inž. C. Pir in omenil, da je lani v aprilu društvo priredilo v Beogradu lepo cestno razstavo. O blaginjskem poslovanju je poročal dr. B. Žužek, ki je omenil, da je imelo društvo v pretekli poslovni dobi 18.000 din dohodkov in je končalo poslovno dobo s prebitkom. Inž. Prelovšek je v imenu nadzornega odbora predlagal razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Prav tako je bil sprejet proračun za leto 1940 v višini 10.700 din, članarina pa ostane ista. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika dr. Vrhnec, za prvega podpredsednika načelnik tehničnega oddelka banske uprave inž. Rueh, v odbor pa številni drugi, v glavnem dosedanjí odborniki. Ob zaključku je bila sprejeta tudi resolucija, ki zahteva, naj se v sedanjem času posveča timveč pozornosti dobremu vzdrževanju cest, če že ne bi mogli nadaljevati velikih organizacijskih del. Prav tako za-

leva resolucija, da se eksekutivni posli glede cestnih graditev popolnoma prenesajo na posamezne pokrajine ter se pri tem vpoštevata načelo, da se finančna sredstva prvenstveno uporabljajo v tistih pokrajinah, ki so ta sredstva nabrala.

— **Iz Legije koroških borcev.** V nedeljo, 21. t. m. je bil občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev v Brežicah ter je ob tej priliki podala društvena uprava svoj obračun za preteklo poslovno leto. Udeležba na tem zboru je pričala, da se tudi v tem okraju vedno tesneje združujejo bivši borci za našo severno mejo ter podpirajo naše upravičene zahteve za dosegajo prizanjanja njihovi požrtvovalnosti v takratni dobi. Pri volitvah je bila izvoljena stara društvena uprava s predsednikom tov. Bavec na čelu ter tajnikom tovaršem Lukežem, ki je že sedaj s svojo nesebično deloval za dosegajo ciljev, ki si jih je stavila Legija koroških borcev v svoj program. Zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane je še po končanem zboru ostal v razgovoru s posameznimi člani ter društvenimi funkcionarji in jim tolmačil delo glavnega odbora za dosegajo dobrovoljstva koroških borcem.

— **V Savljah pri Ljubljani je gorelo.** V noči od ponedeljka na torek je začelo goreti pri posestniku Jožetu Sublju v Savljah. Gospodar in njegov brat Nace sta spala v gospodarskem poslopju. Nace je okrog pol treh nenadoma začul žudno prasketanje in ko je vstal, je videl, da gori gospodarske poslopje, v katerem je spal. Hitro je zbežal brata in oba sta takoj začela s reševanjem. Medtem pa je ogenj zajel že celo poslopje, ki je bilo dobro založeno z mirvo in slamo, zgrajeno pa je bilo na enem koncu iz lesenih poltramo, ki so ognju dajali dobrega netiva. Bratoma se je posrečilo, da sta zadnji hip spustila živino iz hleva ter rešila nekaj voz. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Stožice, iz Ježice, iz Siške in tudi iz Ljubljane, ki so predvsem obvarovali pred ognjem sosednja poslopja. Škoda je precej velika, vendar je krta zavarovalnino.

Gg. kateheti in starši prvoobhajancev

kupite otrokom lepe obhajilne slike, molitvenike, rožne vence in sveče, kar jim bo trajen spomin na najlepši dan v življenju — saj vse to dobite za mal denar

v trgovini **H. NIČMAN, Ljubljana**
Kopitarjeva ulica 2

— **Razpisana služba zdravnika.** Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo banovinskega zdravnika združene zdravstvene občine Raka s sedežem v Škocijanu. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3 zakona o uradnikih v zvezi čl. 1 pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbenec dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljeno dobo — in vsaj šest mesecev bolnične prakse iz porodništva in ginekologije. — Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 15. maja 1940.

— **Prelotitev banovinske ceste Pertoča-Hodoš izlicitirana.** Te dni je bila na tehničnem oddelku banske uprave druga licitacija za prelotev banovinske ceste Pertoča-Hodoš v skupnem znesku 272.000 din. Graditev je izlicitiral podjetje Ivan Svetina iz Ljubljane, ki sicer ni

ponudilo nobenega popusta. Ker je to že druga licitacija, je zadovoljen s samim ponudnikom.

— **Šolarji izpit poklenih šolarjev in samovozačev motornih vozil** bodo za okraje Kranj, Radovljica in Skofja Loka v torek, dne 21. maja 1940 ob 8 pri okrajnem načelstvu v Kranju. Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri okrajnem načelstvu v Kranju.

— **Tatvina na Prihovi pri Sl. Konjicah.** V noči od četrka na petek, 18. do 19. t. m. je neznan tat udrl skozi malo, zamreženo kletno okence v trgovino gospe Oberski na Prihovi. Odneel je v nahrbtniku ki ga je našel v skritem prostoru, nekaj mokiških eraj in nogavice, nekaj klobas, salam in precej denarja, cigaret in znamk Skode je čez 2000 din. Tatu so morale biti znane hišne razmere, ker je postal denar v skriti miznici, kjer bi ga sicer ne našel, kdor ne bi vedel zanj. V sobi spečemu fantu Jožetu Juhartu pa je ukradel žepno uro. Odešel je skozi vržna vrata. Tatu zasledujejo orožniki.

— **Pri zaprtju, motnji v prebavi** — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— **Ne kupujte vojaškega blaga!** Če večkrat smo svarili, naj ljudje na deželi in tudi v mestu ne kupujejo raznega vojaškega blaga, posebno ne vojaških odevi, vojaških plaščev in druge stvari. Kazenski sodnik-podvelec in Ljubljani je včeraj v dvorani št. 79 zopet obravnaval nakup vojaškega blaga. Hlapec France Š. iz Gorenje vasi v Poljanski dolini je lani februarja od neznanega vojskega kupila za malenkostno vsoto vojaško odejo. Zaradi prestopka po § 122 k. z. je bil obsojen na 300 din denarne kazne, pogojno za eno leto. Ta paragraf ima posebne določbe proti raznim vojnim spekulantom in vojnimi dobičkarjem. Določa najrazličnejše kazni, smatra pa za delikt vsako dejanje, ki je naperjeno zoper obstojo države in njeno ustavno ureditev. Nakup vojaških stvari smatra zakonodajalec v tem kazenskem členu prav tako za delikt proti obstoju države. Malenkostne nakupe lahko sodnik sodi milo, določene pa so hujše kazni, ko gre za tatvino in nakup velikih množin blaga, s čemur bi bila oslabljena naša armada.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

Kranj

Koncert Akademskoga pevskega zbora pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije bo drevi točno ob 20.30 v dvorani Narodnega doma. Preskrbite si vstopnice že v predprodaji, da ne bo zvečer prevelikega navala na blagajno. Občinstvo tudi prosimo, naj ne kadi med odmorom v stranskih prostorih.

Občni zbor okrajne JRZ. V ponedeljek popoldne je bil v pisarniških prostorih JRZ v Kranju občni zbor okrajne JRZ za kranjski okraj, katerega so se udeležili polnoštevilno vsi zastopniki občin iz okraja. Predsednik okrajne JRZ g. župan in član banskega sveta Umnik Janez iz Senčurja je otvoril in med drugim pozdravil navzočega senatorja g. Brodara Janeza iz Hrastja, okrajnega glavarja g. dr. Vidica, zastopnika državnega ministra g. dr. Kulovca, banovinskega tajnika g. Casarja in predsednika okrajne MJRZ g. Murnika iz Kranja. Tajnik g. Casar je nato obrazložil trenutni notranji in zunanji politični položaj. Sledila so poročila predsednika, tajnika g. Zabrata Joškota, blagajnika g. dr. Megušarja Antona. Poročila so navzoči zastopniki vzeli z odobravanjem na znanje, kajti obsegala so in pokazala požrtvovalnost in delavnost odbora v preteklem letu. Sledile so volitve, pri katerih je bil soglasno izvoljen ves stari odbor s predsednikom g. Umnikom na čelu.

Trbovlje

Vabijo se člani gg. rezervni oficirji, podoficirji, kaplarji in vsi, ki se zanimajo za viteški strelski šport na redni letni občni zbor Trboveljske zvezne strelske družine, ki bo v sredo, dne 24. aprila t. l. ob pol 8 zvečer v posebni sobi gostilne Vožar na Vodah. Obenem bo predavanje o obrambi pred letalskimi napadi. Predava inž. dr. Čečelski. — Odbor.

vodstvom so sarkofag spravili v muzej. Kamen za sarkofag je bil lomljen v kamnolomu Vinica, kjer se danes lomijo kamen. Že leta 1930 so v Petrijancu našli otroški sarkofag. V rimskih časih je pečala iz Varazdinskih Toplic čez Varazdin cesto v Petrijance, kjer je bila v tistih časih rimska naselbina Aqua Viva.

* **Štiri aretacije v zvezi z umorom v Han Pijesku.** Včeraj smo poročali, da je bil v Han Pijesku ustreljen ravnatelj tamkajšnje gozdne uprave inženir Mustafa Krajšnik, njegova spremljevalka učiteljica Mirka Baković pa hudo ranjena. V zvezi s tem so bile izvršene štiri aretacije. Aretirani so bili pravoslavni duhovnik Ljubo Nisič, hotelir Risto Gusković in kmeta Milan ter Mihajlo Petrovič. Preiskava je dogajala, da vzrok zločina ni ljubosumnost niti verska nestrpnost, marveč je enak kakor pri umoru v davčni upravi v Jajcu. Krajšnik bi moral pred mesecem dni prevzeti vodstvo gozdne uprave v Han Pijesku. Njegov predhodnik Martin Ilić pa je zavlačeval izročitev poslovi in je storil vse mogoče, da bi lahko ostal na svojem mestu. Na njegovo prošnjo je odšla v Beograd deputacija in prošila ministra za gozdove in rudnike, da bi premostitev preklicali. Člani te deputacije, ki so vsi dobri prijatelji Ilića, so bili sedaj aretirani. Inženir Krajšnik in učiteljica Mirka Baković sta se spoznala v hotelu, kjer sta imela hrano. Na ugodni večer sta skupaj večerjala in nato nekaj časa poslušala radio, nakar sta šla skupaj proti domu. Inženir je stanoval nasproti školskega poslopja pri gozdnem čuvaju Orošaninu. Učiteljica leži sedaj v sarajevski bolnišnici. Njene rane so zelo hude, vendar upajo zdravniki, da jo bodo ohranili pri življenju. O dogodku je učiteljica povedala tole: Po večerji dva poslušala radijska poročila, nato sva se podala proti domu. Ko sva prišla že v bližino školskega poslopja, je nadenoma padel strel. Začela sem teči. V tem hipu pa je že drugi ustrelilo. Glasno sem zaklicala na pomoč. Ko sem se obrnila, sem videla, da se je inženir zgrudil na tla. Čeprav sem bila sama ranjena, sem hitela k njemu. Ko sem videla, da je že mrtev, sem tekla k hiši Orošanina. Pred hišnimi durmi pa sem se zgrudila in zgubila zavest.

* **Zalostna smrt razbojnika.** V vasi Divoš pri Sremski Mitrovici je padel zloglasni razbojnik Milorad Kolarović od roke kmetijskega fanta, sina razbojnikove ljubice. Kolarovića so po vsem Sremu poznali in se ga bali. Svoj čas je pripadal roparski tolpi Alojzija Horvata, po smrti tega pa raznim drugim roparskim tolpom, ki so strahovala Srem. Šele pred kratkim je prišel iz ječe, ker je prestal svojo zadnjo kazn. Razbojnik Kolarović je imel ljubzensko razmerje s kmetico Marijo Suhani, ki jo je večkrat prosil za denar. Ko je te dni prišel k njej in zahteval denar, ga je zavrnila. Kolarović se je poslovlil, ni pa šel iz hiše, marveč se je v neopaznem trenutku aplazil na podstrešje, očividno v nameri, da bi ponovno napadel in izropal svojo ljubico. Suhanijeva je zaslišala pod streho sumljivo ropotanje in je na to opozorila svojega sina Jakoba, ki se je vrnil s polja. Jakob je odvezal z verige dva huda

Ljubljana, 24. aprila

Gledališče

Drami: Sreda, 24. aprila: »Partija šahas, Red Sreda, 25. aprila: »Hamlet, Red Četrtek, Gostovanje Zvonimirja Rogoza, člana Narodnega divadla iz Prage.
Operi: Sreda, 24. aprila: »Lucija Lammermoorska, Red 25. aprila: »Hamlet, Gostovanje Sonje Ivančičeve in Josipa Gostiča, — Četrtek, 25. aprila: »Andriana Lecouvreur, Izven, Gostovanje Vanje Leventove.

Radio Ljubljana

Sreda, 24. aprila: 7. jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Hej Slovani! (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Šramel »Štirje fantje« — 14. Poročila — 15. Mladin, ura: a) Zakaj sem postal inženir gradbenik (univ. prof. inž. J. Foerster); b) O nafiti (prof. Ciril Slehinger) — 18.40 Slike iz slovenske zgodovine (A. Kos) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac, ura: Starčevićeva narodna koncepcija (dr. N. Lalič, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Pomlad v naravi (dr. M. Vrabec) — 20. Mladinski zbor »Zvonček«, pri klavirju prof. P. Šivic — 20.45 Iz čeških operet (plošče) — 21.15 Violinski koncert: prof. Jan Slais, pri klavirju ga. Ruža Slais — 22. Napovedi in poročila — 22.15 Za ples (plošče).

Drugi programi

Sreda, 24. aprila: 20. Prenos iz opere — Bratislava: 22.15 Pisan konc. — Praga: 20.05 Simfon. konc. RO (k 200-letnici Čajkovskega) — Sofija: 20.30 Konec na violončelu — Bern: 22.10 Domača gl. — Budimpešta: 18.15 Cig. ork. — Bukarešta: 20.45 Klavirski konc. — Angleske postaje: 21.15 Pisan spored — Francoske postaje: konc. sodobne gl. — Stockholm-Hirby: 19.30 Konec, vojaške godbe — Rim-Bari: 20.30 Godalni konc. — Florencia: 20.30 Iz operetnega sveta — Sottens: 21.25 Pomladni koncert.

Prireditve in zabave

Prosveta v Zeleni jami v prirozi v nedeljo, dne 28. t. m. v frančiškanski dvorani ob 3 pop. spevoigro »Dariaok« in zvečer ob 8 igro »Črna solica«. Vsa bratska prosvetna društva vlnudno vabljeni. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligoy.

»Gledališče mladih« ponovi v ponedeljek, 29. t. m. ob 20 v frančiškanski dvorani »Lepo Vidoc«.

Prva letošnja produkcija fole Glashene Matic Ljubljanske bo v ponedeljek, dne 29. t. m. ob četrta in 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Poleg gojencev instrumentalnega oddelka bosta nastopila na tej produkciji tudi solski zbor pod vodstvom prof. Viktorija Souca in solski orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja. Spored se dobi od četrta dalje v Knjižarni Glashene Matic na Kongresnem trgu.

Naše dijaštvo

Akademski kongregacija pri 90. frančiškanih ima drevi ob osemih svoj redni sestanek. Vsi tovarši akademski iskreno vabljeni!

Kongregacija akademščark ima drevi ob četrta na osem redni setanek v frančiškanski kapeli. Vse tovaršice ste pristno vabljeni!

Na izrednem običnem zboru akademskega kulturnega društva tehnikov »Kladiva« je bil izvoljen sledeči upravni odbor: predsednik France Murnik, podpredsednik Vlado Pograjec, tajnik Lado Lovrenčič, blagajnik Maks Oevirk, gospodar I. Snol. Nadzorni odbor: Janez Kruli, Miro Pirš, Stane Ključar. Razsodišče: Ant. Tribušon, Nande Erker in Edvard Tepina.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Trčeva 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

psa in šel z njima pod streho. V tem trenutku je skušal Kolarović pobegniti. Ko je bežal čez dvorišče, sta se vrgla nanj dva in ga podrla na tla. Jakob je prihitel in z velikim nožem zabodel Kolarovića v vrat. Kolarović je kmalu nato v bolnišnici izdihnil.

* **Pojasnjen roparski umor pri Crikvenici.** V letošnjem januarju je bil izvršen roparski umor nad Marijo Car, 60 let staro ženo v Sv. Jeleni pri Crikvenici. Ob tej priliki je bilo ukradeno iz stanovanja umorne žene razno blago, srebrnina, dva dolarja in sto dinarjev. Preiskava je ugotovila, da sta umor zagrešila dva neznan mlada mlada, čijih identiteto do pred kratkim niso mogli ugotoviti. Suhaška policija je končno na podlagi neklih indicij ugotovila, da sta to ista fanta, ki sta skušala vlomiti v kapelico suhaške bolnišnice. Ta vlom sta zagrešila Pavel Majstrovič, ki se sedaj pokori v zaprti okrožnega sodišča v Bjelovaru in Nikola Dasovi, ki je zaradi tatvine v zaporu v Slavonski Požegi. Ko bosta zločince odsedela svojo zaporno kaznen, ju bodo izročili okrožnemu sodišču na Sušaku.

* **Mislil je, da je smrt pozabila nanj.** V Nivčanih pri Kočanih se je obekil 90letni Taško Nikolović na podstrešju svoje hiše Starec je bil že dolgo časa sit življenja in je mislil, da je smrt pozabila nanj. Zato si je sam vzel življenje.

* **Specialist za vlobe v blagajne.** V Pravi. Sladini so aretirali 35 letnega Gjura Mirkovića, ki mu pravijo Djuka iz Like in ki je specializiral za vlobe v blagajne. Priznal je, da je v poldrugi letu izvršil veliko število vlovov v blagajne, iz katerih je ukradel 136.500 dinarjev. Decembra lanskega leta je vlomil v blagajno gozdne uprave v Vrglomstu in odnesel več tisoč dinarjev. Nato je vlomil v prostore »Slavexa« v Brodu in iz blagajne ukradel 75.000 dinarjev. V Brčkem je vlomil v mlinsko podjetje Jedinkovo, od koder je odnesel 9000 dinarjev. V Sisku je odprl blagajno hotela Vranešič in tam našel 40.000 dinarjev in 30 dolarjev.

Resnična zgodba namesto anekdote

Stari profesor, ki je vnet propagator treznosti, je srečal na cesti znanega pesnika, ki je malce pregledoko pogledal v časo in s širokimi koraki meril cesto. Profesor ga ustavi in ošteje:

»Ampak človek! Kje je Vaša pamet? Kje zmernost? Kako ste mogli to pozabiti! Treba je, da se je temeljito pogledate v blagodejnost treznosti in zmernosti!«

»Imate prav, odgovori pesnik, to je tako važna zadeva, da bi se moralo o njej obširno pogovoriti. Pojdite, greva k »Činkoletu«, tam bova ob čuši izbornega burgundca zadevo temeljito preračevala.«

Kaj pravite?

Stara železo gre v denar, kakor bi bilo pravo zlato. Trgovine s starim železom imajo sedaj velik promet, če večerja na tisti neprijazni preki, ki nikogar ne vprašajo, kje je staro železo dobil. Ti skriti prekupevalci sicer slabo plačujejo, ker pa dajo potuha najrazličnejšim umorilcem in latarom, ki lepe zaslužijo kakor solidine trgovine. Prav ti prekupeji pa so v zadnjih mesecih dobili popolnoma novo vrsto strank, je za mladino, šolska mladež, med katero se je raznesla govorica, da se da s starim železom priti do družba. Kaj to pomeni za mladino, ki mora vsak dinar izprositi od staršev, čemu. Nekateri so se podjetno lotili nabiranja, drugi pa so pogrnili že preprostejši način: kradejo kar po podstrešjih, po zaslednih dvoriščih in zaslednih skladiščih in nosijo naravnost skritim prekupcem. To niso več podedni primeri v Ljubljani. Lahko že govorimo o kugi, ki se je na tihem razširila po vsch kolah in za katero ne čedo niti vzgajitelji, niti starši. Samo nekateri vedo za to in ti to temeljito izkoriščajo. So to brezposelni, redinoma nepošteni odrasli nabiraleci starega železa, ki so nenadoma prišli do novega vira dohodkov. Ti sploh več ne nabirajo starega železa, ampak samo oprežujejo e okolici in pazijo na otroke, ki nosijo prodajati staro železo. Ko otrok pride s čenčkom v žepu od prekupega, ga obkolijo naradno starejši nabiraleci in mu zaplenijo denar, ki ga je zaslužil s prodajo ukradenega železa. To je prvi žalostni stik mladine s slabo družbo. Če upoštevamo, da hodi ta mladina že tlik po krikih potih in krade staro železo, potem ni težko odganiti, kje bo taka mladina kmalu. Kaj pravite gospod urednik, ali v tej bolezn res ni pomoči.

Po državi

* **Naše terjatve na Španskem.** Predstavnik Zveze industrijalecev in lesnih trgovcev na Sušaku so opozorili predstojnika dr. Lamerja, ko se je mudil na Sušaku, na vprašanje naših starih terjatev na Španskem. Te terjatve datirajo še iz let 1935 in 1936, torej pred državljansko vojno, in znašajo sedem do osem milijonov pezov, kar zneso po današnjem tečaju okrog 40 milijonov dinarjev. Kupci blaga so plačali v kliring polno kupnino pri tamkajšnji državni ustanovi Banco exterior d' España v Madridu. Na ta način je dolžnik španska država. Okrog 80 odstotkov tega dolga odpade na banovino Hrvatsko, od tega 20 odstotkov na 12 sušaskih izvoznih tvrdk. Zato bi morala banovina Hrvatska poskrbeti za ureditev teh dolgov, ki tvorijo del narodnega premoženja na njenem področju in bi morala zahtevati, da se ob priliki trgovinskih pogajanj med nami in Španijo likvidirajo stare terjatve ali da se vsaj od španske države da poročstvo, da se bo likvidacija teh dolgov izvedla v določenem roku.

* **Drzna akrobacija Dragoljuba Aleksića.** V resnici skrajno drzna akrobacija je izvedel v Beogradu znani akrobat Dragoljub Aleksić. Splezal je iz letala, ki je krožilo nad Kalemegdanom, ter se s zobmi obesil na jermen. Tancil Belgradčanom, ki so z obmehajali po Kalemegdanu, so bili priča te nenavadne akrobacije, ki jo bo Aleksić za pravoslavno velikonočo ponovil. Ob priliki svetovne razstave v Rimu hoče Aleksić tudi tam pokazati svojo vratolomno akrobacijo. Kljub vsem svarilom svojih prijateljev, ki so bili prepričani, da bo to gotova smrt, je drzni akrobat stopil v letalo, ki ga je vodil Joža Krizaj. Kmalu se je letalo povzpelo v višino in krožilo nad Kalemegdanom. Ljudje spodaj so razločno videli, kako je Aleksić s svojega sedeža splezal po že pripravljeni lestvici, se priel z zobmi za jermen in nato lestvico spustil. Z razpetimi rokami je visel, držeč se samo z zobmi, med nehom in zemljo, medtem ko so gledalci z grozo opazovali, kaj se bo zgodilo. Čez nekaj trenutkov je Aleksić apel splezal po lestvici nazaj na svoj prostor. Vsi so se oddahnili, ko so videli, da je spel na varnem. Ko je letalo spet pristalo, je Aleksić izjavil: »Ne želim si pridobiti niti denarja niti slave. Čisti dobiček moje prireditve na pravoslavno velikonočo bo šel v korist dobrodelnega društva »Kosovska Devojka«. Rad bi samo pokazal svetu, kaj promore jugoslovanski akrobat.«

* **Rimski sarkofag najden.** Nedavno so našli delavci na vrtu posestnika Cameluttija v Petrijancu pri Varazdinu na dobro ohranjen rimski sarkofag, v katerem so bile človeške kosti. Sarkofag je ležal nad en meter globoko v zemlji. Kalor sodijo, je iz petlega stoletja po Kristu. O najdbi je bil obveščen kustos varazdinskega muzeja prof. Filić, pod čigar

LJUBLJANA

Veliki odpisi mestne občine

Na zadnji seji mestnega sveta ljubljanskega so prišli na vrsto tudi številni odpisi računov in dvomljivih terjatev. Pri tem je znašal največji odpis kar nad pol milijona dinarjev in so občinski svetniki, hočeš nočeš, morali pristati, čeprav je bilo vsem hudo za tako veliko vsoto, ki bi v mestni blagajni lahko zamašila marsikatero manjšo luknjo. Ta odpis je bil sam po sebi nujno potreben, ker je zmanjkala zadnja osnova za izterjave. Okoliške občine, ki so bile pred leti inkorporirane in sedaj tvorijo z Ljubljano skupaj Veliko Ljubljano, so še za časa svojega samostojnega gospodarstva prejemale od mestnega vodovoda vodo, po strankam v občinah zaračunavale in nato tudi račune kasirale. Vse te občine so sicer vestno skrbele, da so njihovi občani plačevali vodo, same pa seveda s plačevanjem niso tako hitele. Ker so imele še vse polno drugih potreb, so na račun vode nabrati denar porabile zase, ljubljanski mestni občini pa vodo niso v celoti plačevale. Ko je ljubljanska mestna občina prevzela okoliške občine v svojo upravo, so ji bile te dolžne za vodo nad pol milijona dinarjev, ki so jih že porabile za druge namene, čeprav so jih kasirale za vodo. Sedaj je seveda ta denar nemogoče izterjati od občin, ki jih ni, in zato je mestni svet pristal na brisanje teh dolgovi, ki v celoti znašajo 533.000 dinarjev. — Precejšen odpis je bil potreben tudi pri dvomljivih terjatev na naročnini za revijo »Kronika«, ki jo izdaja ljubljanska mestna občina. Na tem računu je bilo črtanih 27.600 din. Odpisani so bili tudi neizterljivi dolgi za številne prevoze z reševalnimi avtomobili in skupnem znesku 4965 din.

vanju v preteklem letu. Pri volitvah je bil v večini izvoljen dosedanjí odbor.

1 Družba sv. Elizabete priredi jutri, v četrtek, 25. aprila, ogled Bokale. Zbirališče ob pol 4 popoldne pri znamenju na Viču ob zadnji tramvajski postaji. Vse članice lepo vabljene.

1 Steklarska dela za strojni zavod v Ljubljani oddana. Te dni je bila licitacija na tehničnem oddelku banske uprave za oddajo raznih obrtniških del na zavodu za strojništvo v Ljubljani. Tapetniska, parketarska in pečarska dela niso uspešna, pač pa so bila oddana steklarska dela, proračunana na 309.000 din. Na to vsoto je ponudilo podjetje Strupi Franc iz Celja 12,5% popusta in izločilo steklarska dela za 271.000 din. Licitacija bo prav gotovo potrjena in ker že vzdavajo okenske okvirje, bodo tudi v kratkem lahko začeli vstavljanje šipe v okna.

1 Zastore, pregrinjala, tekače, svilene odeje, posteljno perilo nudi najcenejši specialni oddelček Goričar, Sv. Petra cesta 30.

1 Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« pripravljajo zgodovinski pregled cerkvene pesmi od Trubarja do Tomca. Koncert se bo vršil predvidoma v prvi polovici meseca maja v franciškanški cerkvi.

1 Motociklistova nesreča. Mehaniki praktikant Ivan Krušec iz Tacna je lani 21. novembra okoli 18 z motornim kolesom vozil po Masarykovi cesti od Kolodvorske ulice proti Miklošičevi cesti. Na Masarykovi cesti je podrl na tla Emila Koprivnikarja, ki je z glavo tako nesrečno padel na kamen, da je dobil prelom lobanje in je čez nekaj dni podlegel hudi poškodbi na glavi. Ivan Krušec je bil obtožen zaradi prestopka nepravilne vožnje in je bil obojen na 2 meseca zapora, pogojno za 2 leti. Zagovarjal se je, da njega ne zadene krivda, da je dajal signale in da je vozilo popolnoma obvladal,

Charles Boyer v vlogi modernega umetnika slikarja, ki je po dolgih zablodah našel svojo pravo izvoljenko srca. Kot partnerica elegantne pevka nočnega Broadwaya **IRENE DUNNE**. Ne zamudite najdaljšo ljubavne romance sezone!

LJUBAVNI KRIK

KINO UNION

Telefon 22-21

Predstave ob 16, 19 in 21

MARIBOR

Sleparji in ponarejevalci denarja

S ponarejanjem denarja so osleparili lahkoverne ljudi za lepe vsote

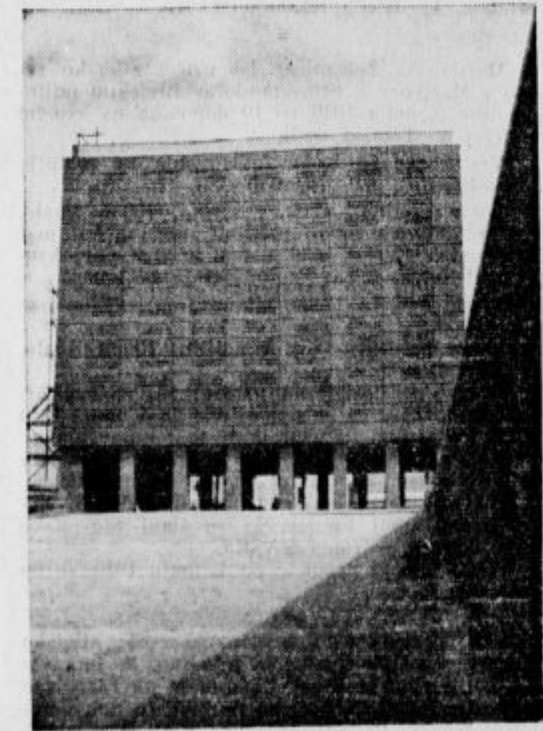
1 Ustanovni zbor »Lige dostojnosti« bo drevi ob pol osmih v dvoranci na franciškanški pti. Prijatelji in pošepevalci srčne kulture — pridite!

1 Društvo, ki ima 90letno predsedstvo. To je društvo sv. Marte. Društvo obstoji od leta 1903 in večji del tega časa mu je predsedovala Helena Klemenčič, ki je 15. aprila obhajala svoj 90. rojstni dan. Pod njenim predsedstvom se je društvo tiho a lepo razvijalo, mirno a blagodejno delovalo. Kmalu po ustanovitvi si je kupilo hišo v Strelški ulici št. 2, zraven Mestnega doma; pred nekaj leti pa je dokupilo še sosednjo hišo št. 4. V hiši imajo dosmrtno stanovanje doslužene služkinje; zavetje pa brezposelne, ki čakajo na službo, da je hiša vedno dobro zasedena, se razume. — Prihodnjo nedeljo, 28. aprila ima društvo svoj shod, na katerem se bo na skromen način proslavila devdesetletnica predsednice. Vse članice in prijateljice društva in predsednice prijazno povabljen!

1 Koncert za zimsko pomoč ljubljanskim revežem, ki bo v petek zvečer ob 20 v veliki dvorani hotela Union zbral vso glasbeno in dobrodelno Ljubljano, nam prvič pokaže predstavnik naše visoke za glasbeno umetnost tudi pri delu na humanitarnem polju. S tem bo naša Glasbena akademija pokazala svoje viške in kulturno poslanstvo, da z glasbo blaži duha in ga povzdiguje, ter z dejanji svojih predstavnikov dokazuje tudi plemenitost nosilcev tega poslanstva. Redni profesor Glasbene akademije g. Julij Betetto zapoje za ljubljanske reveže Pavčičeve »Padale so cvetne sanje« in veliko arijo Heroda iz Massenetove opere »Herodiada«. Tudi v inozemstvu sloviti in v svetovnih glasbenih središčih priznani mojstri pianist g. Anton Trost, redni profesor Glasbene akademije, bo »Iz sanjarij« Smetane podal »Ugaslo srečo« in »Uteho« ter Tajčevičeva »Dva balkanska plesa«. Umetniška dvojica Glasbene akademije g. Karlo Rupel in njegova spremljevalka gđe. Zora Zamkova, prof. Glasbene akademije, sta že večkrat tudi izven domovine zaslužila najlepšo oceno, v petek na koncertu za reveže nas bošta pa obdarila z veliko umetniško neorečnega skladatelja Marija Kogojca »Andante za violino in klavir«. Prav malo imamo pa v slovenski glasbeni literaturi skladb z ženskim solom, a v petek nam bo Slovenski vokalni kvintet s sopranistko gđe. Ljudmila Polajnarjevo zapel kar dve taki skladbi, namreč Hajdrihovo »Siroto« in Adamičovo skladbo »Mara v jezeru«, sam odlični kvintet nas bo pa razveselil z Juvančev »Fantovsko«. Ze te točke obširnega sporeda so koncerti zase in vredne zasedene dvorane. Zato velopneic že primanjkuje in spet opozarjamo na predprodajo v Knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

1 Jubilejna razstava v Jakopičevem paviljonu. Ker bo ta obsežna razstava, pri kateri je s svojimi umetninami udeleženi 67 slovenskih slikarjev in kiparjev, samo še ta teden odprta, priporočamo vsem ljubiteljem umetnosti, da si jo pravočasno ogledajo. Prijetno pomladansko sonce naj bi privabilo k ogledu te zanimive razstave tudi obiskovalce iz drugih krajev Slovenije. Razstava je dnevno odprta od 9—18.

1 Katoliško prosvetno društvo na Gradu je imelo dne 20. aprila svoj redni občni zbor, na katerem je odbor podal svoj obračun o delo-

Paviljon italijanskega imperija na razstavi v Neaplju

vanju v preteklem letu. Pri volitvah je bil v večini izvoljen dosedanjí odbor.

Ko pa so postali ljudje, ki so jim dajali denar, sili samih obljub, so se morali sleparji spraviti na resno delo, da tudi pokažejo, kaj znajo. Skrajša so imeli vsi le primitivne tehnične pojme o stvari, sčasoma pa so dobili nekaj več spretnosti in ko so se jim prvi odšli deloma posrečili, se jim je znova odprl vir denarnega pritoka. Po kmetih se je že dolgo časa šušljalo o njihovih sleparijah, toda vsi, ki so bili oskudni, si niso upali prijaviti sleparjev, ker so se bili strogih posledic zakona.

Prvi kolikor toliko dobri falsifikati 500 dinarskih bankovcev so se posrečili Francu Majnu in tovarišem v Vrhovem. Spravili so nekaj bankovcev že v promet. Največ so jih zamenjali na sejnih, pri čemer so bili spet prizadeti kmečki ljudje, ki so prodali svojo živino in pridelke za ničvredne falsifikate. Konrada Bezjaka in njegove tovariše v Zagrebu pa se je posrečilo prijeti poprej, predno so spravili v promet svoje falsifikate, ki so bili tehnično dokaj boljše dovršeni, kakor bankovci iz Majnovne delavnice.

Policiji in orožnikom se je posrečilo, da so spravili v zapore že okrog 30 oseb, ki so sodelovali pri ponarejanju, razpečevanju falsifikatov in ki so

Ptuj

Ptujska meščanska šola bo proslavila v prvih dneh meseca maja 20letnico svojega obstoja v evobodni domovini. Proslava bo zvezana s evočano akademijo, na kateri bodo pokazali učenci, kaj zmore meščanska šola.

V ptujski bolnišnici je umrl 57letni posestnik Polanec Vincenc z Drtelje pri Sv. Urbanu pri Ptuj. V ponedeljek so ga pokopali na pokopališču pri Sv. Urbanu. Naj počiva v miru! Zalujocim naše sožalje!

Važno za odseke ptujskega fantovskega okrožja V nedeljo, 28. t. m. bo ob 10 popoldne v sobi ptujskega FO važna seja sodniške komisije za splošne in obvezne tekme ptujskega fantovskega okrožja, ki bodo v nedeljo, 5. maja. Seje se morajo prav gotovo udeležiti zaslopniki, vseh odsekov ptujskega fantovskega okrožja, ki so določeni za sodnike pri okrožnih tekmah!

ROSALIE

V glavni vlogi:

NELSON EDDY — ELEANOR POWELL

Veliki muzikalni film razkošne inscenacije, opojnih melodij in izvrstnega baleta. Divni prizori, kakršne more ustvariti le največja fantazija. — Predstave danes ob 16, 19 in 21

KINO SLOGA tel. 27-30

Premijera vesele sočne komedije. Constance Bennet in Brian Aherne, znana iz vloge cesarja Maksimiliana v filmu »Juarez«.

KINO MATICA tel. 21-24

Predstave ob 16, 19 in 21. uri

S pesmijo v življenje

dasi ni ime žoferskega izpita. Sodni je smatrala Kruščevo krivdo za dokazano in ga je obsodil.

1 Preureditev Ambrozevega trga, ki se je začela že sredi zime, se počasi približuje h koncu. Svet na Ambrozevo trgu je že v glavnem izravnani in je ves trg precej zvišan. Tudi celotna ureditev Ambrozevega trga je s to preureditvijo precej pridobila. Hkrati pa so ta dela dala precej zaslužka brezposelnemu delavstvu.

1 Vlom v delavnico. Te dni je bilo »lomljeno« v strojni oddelku mizarjske delavnice Antona Rojina v Slomškovi ulici št. 16. Neznani vlomilec je ukradel usnjat gonilni jermen, dolgov 9 metrov in širok 10 cm ter vreden 500 din. Poleg tega je vlomilec odnesel še tri spaljalne svetilke in dva železna drogova, tako da znaša skupna škoda 1440 din.

Brežice

Društvo rejec malih živali v Brežicah sporoča občinstvu in vsem društvom, da priredi dne 16. junija t. l. 1. rejško efektno loterijo s 10 dragocenimi dobitki in korist in povzdigi rejce malih živali. Srečke so omejene na najmanjšo količino in stane posamezna srečka 2 din. Vse vabimo, da si kupijo srečke. — Odbor.

godbe, že drugi v tem letu stopil pred občinstvo, zasluži za svoja prizadevanja na glasbenem področju vse priznanje. Vstopnice pri blagajni »Putnika«.

m Sola Glasbene Matice proslavi 100-letnico rojstva P. Čajkovskega z javnim nastopom goincev v petek 26. t. m. ob 20 v Narodnem domu.

m Otvoritev slikarske razstave L. Perka in H. Pečarita bo danes v sredo ob 14 v beli dvorani Uniona ter ostane odprta do 5. maja.

m Fantovski odsek Maribor III. Danes strogo obvezna telovadba za vse!

m Ljudski oder ima danes zvečer ob 8 na odru svoj redni sestanek. Udeležba obvezna. Vabljeni tudi nečlani, ki imajo veselje do igranja!

m Poročila sta se v cerkvi sv. Jožefa v Celju blagajnik Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru gosp. Ciril Grešak in hčerka trgovca v Hrastrniku, gospodinja Alojzija Bauerheim. Mladi par je poročil prof. Potokar, za priči sta bila ženinov brat posestnik Frane Grešak od Sv. Jederti nad Laškimi in nevestin oče trgovec Bauerheim iz Hrastrnika. Mlademu vzornemu paru naše iskrene čestitke!

m Protituberkulozni dinar je dosegel v mesecu marcu 569.763 din. Izven stanovanjske akcije so darovali v sklad: Splošna stavbna družba na Tenzu 250 din, uradništvo okrajnega načelstva Maribor levi breg 225 din v spomin na blagopokojno gospo Ano Fistravec. Vsem iskrena hvala!

m Dva požara. Zaradi slabega dimnika je nastal požar na hiši Huga Golavca v Framu ter je zgorelo ostrižje. Požar je povzročil 35.000 din škode. — V Pekrah je zgorela hiša upokojenega orožniškega narodnika Ivana Švara.

m Tri kolesa ukradena. Na Tržaški cesti 44 je bilo ukradeno iz veže kolo znamke »Viktoria«, ki je bilo last trgovca Josipa Adamoviča; v Stolni ulici je izmaknil neznanec kolo pred gostilno Möschla, last Ivana Volavška; — trgovcu Frideriku Vračku na Aleksandrovi cesti 1 je pobeignil njegov vajenec s kolesom, ki je last trgovca.

Celjske novice

c Plenarna seja celjskega mestnega sveta bo v petek, 26. aprila. Na dnevnem redu poročila vseh odborov.

c »Vse za šalo« je opereta na libreto Danila Gorinska — Celjana in glabo J. Jiraneka, s katero bo gostovalo mariborsko gledališče v celjskem gledališču v nedeljo, 5. maja ob 8 zvečer. Predstava je izven abonmaja. Popoldne ob 3 bodo prizorili opero »Cigan baron«. Vstopnice dobite v Slomškovi knjižarni!

c Rodbina ravnatelja g. Černelca Oskarja je darovala 100 din Vincencijevi konferenci namesto venca na grob pokojne gospe Natkeve.

c Opozorilo vsem podpornikom krajevne PL v Celju. Pretekli teden sta nabirala dva neznanca prispevke za Ligo pri raznih celjskih tvevdkah. Upravni odbor prosi vse svoje dobrotnike, da ne nasedajo sleparjem. Ligne nabirale pole so prijavitelne predstojništvu mestne policije, žigosane in opremljene s tekočimi številkami. Tudi sicer je poverjena nabiralna akcija vsako leto našim poštvovalnim damam.

c KPD priredi na binkošne praznike dvodnevni izlet na Trsat in Plitviška jezera. Prijave sprejema prosvetno tajništvo v Cankarjevi ulici 4.

c Nujna redna pevška vaja za mešani zbor Celjskega zvona bo jutri v četrtek ob 8 zvečer.

c Dekliški krožek ima drevi ob pol 8 v Domu svoj sestanek. Vabljenel!

c Nova grobova. V celjski bolnišnici sta umrla 62letni posestnik Križnik Anton iz Praprotnega pri Jurklostru in 19letni dinar brez stalnega bivališča Potočnik Franc.

c Celjski šahovski klub bo igral drevi v klubskih prostorih v hotelu »Evropa« svoj brzoturnir za prvenstvo v mesecu aprilu. Prijave se sprejemajo do 8 zvečer.

c Imamo dovolj sposobnih domačinov. Delavka zbornica je v zadnjem času odklonila svoj pristanek na zaposlitev inozemcev — raznih mojstrov in naših podjetij, ker imamo za ista dela dovolj domačih usposobljenih moči. To se nanaša tudi na podjetja v Savinjski dolini in v celjskem okraju.

c Na 4 mesec strogega zapora je obsodilo celjsko sodišče 27 letnega Vičiča Jakoba iz Sv. Kuni-gunde, ker je pretekle leto 1. oktobra vrgel v Lačni gorci ekoci okno gostilniške sobe Podsedrčkovce gostilne kamen in zadel 2 gosta. Zaradi tega je nastal tudi pretep, v katerem je Vičič z nožem ranil dva moška.

Tržič

Koncert pevskega odseka Prosvetnega društva v Tržiču. Nestrpno smo pričakovali koncert pevskega odseka tržičkega prosvetnega društva. Ze naprej smo namreč vedeli, da bo g. pevovodja Martin Planinšek spet znal pokazati tako na izbiri programa kot pri izvajanju svoje res velike zmognosti. No in nismo se motili. Koncert je to pokazal. Bil je to res večer, za katerega moramo biti hvalečni g. pevovodji in v nič manjši meri našim poštvovalnim pevcem, ki so položili v koncert toliko skritega dela. Dva vidna dela sta sestavljala program večera. V prvem delu je izvajal moški zbor nekaj pesmi naših skladateljev in nato v predelavi g. pevovodja še par maloruskih ukrajinskih narodnih pesmi. Težišče koncertnega večera pa je bilo v drugem delu. G. pevovodja je si nadel namreč težavno nalogo in je priredil sam 52 slovenskih narodnih pesmi s spremljevalnim orkestrom za mešani zbor in za solo zbor. Tu se je šele pokazala razgibanost pevcev in orkestra, ki je pokazal res veliko povezanost s pevcem, čeprav v taki razdalji drug od drugega. Vendar pa je le včasih orkester, dasi skromen, le preveč pokrili pevce. Posebno moški zbor se je težko dvignil nad orkester. Zanimivi pa so bili originalni prehodi med posameznimi pesmimi za orkester, ki so z veliko občutenostjo pripravljali pot novi pesmi tako glede vsebine in takta. Kakor film so se pred nami vrstile lepe slovenske pesmi — ene žalostne — druge spet vsele in odkrivale bogastvo naše narodne duše. Še enkrat bomo imeli priliko poslušati ta koncert narodnih pesmi danes, 7. aprila, ob pol 4 popoldne na »Skali«, da bo tako omogočen vstop tudi okoličanom. G. pevovodji in pevcem pa res iz srca čestitamo, da so nam poskrbeli tako lep večer!

KULTURNI OBZORNIK

Proslava 50 letnice Jožeta Lovrenčiča

V petek zvečer je Rokodelski oder v Ljubljani priredil lepo akademijo v proslavo pesnika in pripovednika dr. Jože Lovrenčiča, ki se tudi že 15 let posveča kulturnemu delu v njegovem okviru. Proslava je privabila veliko prijateljev in čestitcev pesnikov. Poleg načelnika prosvetnega oddelka dr. Z. Sušnika in občinskega svetnika Pavlina, smo videli pisatelja F. S. Finžgarja, Narte Velikonja, kritika Fr. Koblarja, urednika dr. Pogačnika, dalje stare veterane Rokodelskega odra kakor so Danilo, Polde Kovač, tovarnar Kopač, veliko primorskih rojakov, ki sta jih predstavljala dr. Bitezni in prof. Ivančič ter pa tudi veliko prijateljev slovenske književnosti in Rokodelskega odra posebej. Proslavo je začel s kratkim nagovorom, s katerim se je jubilantu zahvalil za sodelovanje pri Rokodelskem odru, g. kanonik A. Stroj. Za njim je g. Čekuta recital ob spremljavi klavirja (A. Mav) Lovrenčičovo uvodno pesem iz Devete dežele: Življenje, kar je napravilo najgloblji vtis. Pevski zbor Rokodelskega odra je pod vodstvom skladatelja A. Mava zapel v njegovi kompoziciji Lovrenčičeve pesmi Jelčica in ptica ter Goriske trije ter Prelovo kompoziciji jubilarne dijaške pesmi — sedaj že davno ponarodele: Jaz bi rad radečih rož. Moški zbor, pri katerem smo pogrešali samo bolj zlatih glasov, je pod krepko skladateljevo roko lepo izrazil vse fine skladbe ter je bil tudi v višinah zaradi dobrih tenorjev dober. Slavnostni govor je imel prof. Jakob Šolar, ki je najprej očitno Lovrenčičev vpliv na tik pred vojno doraščajočo mladino, ki je željno pričakovala vsake njegove pesmi in jo sprejemala kot odkritje. Tedaj je mladina gledala v Lovrenčiča odkritelja nove dežele in pesnika bodočnosti. Jasnje je razložil tudi pesnikove nove vrline in način pesniškega izražanja, ki je nas vpeljal v novo gledanje na pesem. Rezultat te pesniške novosti je zbirka Deveta dežela. Potem pa je govornik označil razvojno vso nadaljnjio Lovrenčičovo literarno delovanje tako v pesništvu, kjer je posebne besede posvetil slovenskemu Faustu, njegovemu Šolarju iz Trente, dalje narodnim pripovedkam (Gorske pravljice, Svetogorska legenda) ter tudi prozo, s katero je vodil v zgodovino domačega naroda in domačo problematiko. V vsem tem svojem delu se je Lovrenčič približal ljudstvu in vso svojo literarno tvorbo naslonil na narodni navdih. To navidezno protislovje med slogom in pomenom Devete dežele ter preprosto formo Šolarja ali Pravlje in legend, je tudi premostil z opozorilom na pravljicne motive že v prvi zbirki, ki so pozneje terjale tudi narodne preprostosti v izrazu. Se posebej pa je predavatelj očitno Lovrenčičovo delo za goriska narodno kulturna vprašanja ter tudi njegovo uredovanje Mentorja. V zadnjih stavkih je tudi označil vrednost vsega njegovega dela, ki sicer ne pomeni vrh našega literarnega ustvarjanja, pač pa svoj vrh v delu za široko narodno kulturo. Igralska družina Rokodelskega odra je nato duhovito in odersko nazorno ponazorila smisel celotnega Šolarja iz Trente s tem, da so predstavili začetni prizor z Ahavom — časom, podali raj rojenic ob rojstvu otroka, ki je postal šolar, kar sta v studentskem pohodu, ki

ga je uglašil A. Mav, lepo podala Korošec in Volovšek. Pogodbo s hudičem je recital Goslinčar, otroka s kanglico deklica, zaključni prizor na Bogatino pa so zopet dramatično prikazali v faustovski sceni odkupa krivde po materini smrti. Na ta način so vsi udeleženci dobili vpogled v Lovrenčičev epus, ki naravnost nudi slovenskim glasbenikom snov za slovensko opero. Treba bi jo bilo samo predelati in skriti za dramatično napet libretto. Sodobno aktualni so bili molitvi iz Oče naša: Priidi k nam Tvoje kraljestvo ter Materi Milosti za mir, ki sta jo recitali Zv. Hribar in Plavčeva. Cankarjeva je pela pesem Sinje morje, ki je Lovrenčič zložil na znano melodijo italijanske narodne pesmi Santa Lucia. Visoki in tenki glas pevke bi zahteval sicer še solanosti in molito nas je v kakšnem hipu neskladje s spremljavo. Lepo pa je deklamiral Marharjeva Legendo o Mariji, ki je tudi to Lovrenčičovo preprosto pesem razvajanemu čitatelju približala kot pravo pravljico umetno, vsa v skladu z narodno epiko. Govorni zbor Naša zgodovina je napravil močan vtis zlasti zaradi izredne lepo artikulirane in globoko doživljene podajanja g. Korošca, ki je tolmačil posamezne dobe slovenske zgodovine. G. Čekuta je nato prebral lepo in napeto legendo o zlatem studentu, ki je pozlatil oltar v Dražgah ter se uveljavil kot dober recitator knjižnih del. Ne kakorkoli mu je sporselo pri naglasih (hribovci, Jelčica itd.).

Vprizoritev Devete dežele, dramskega prizora iz istoimenske zbirke, ki naj prikaže grajski srednjeveški motiv, sina, ki si izbere za svoj cilj spoznanje vsega, vseh devet dežel in je zadnja simbol vsega spoznanja, ki je šele v smrti — uprizoritev tega je bila precej tvegana zadeva, kajti Lovrenčič nudi tukaj malo realistične opore in ne oblikuje notranje napetosti. Zlasti tega zadnjega ni, zaradi česar je ta dramski prizor tudi nekako obvisel v zraku simbolov in alegorije. Režija je skušala storiti vse, da bi ga približala zemlji in našim čutom, zato je čarovnikovo prikazovanje podob »devetih dežel« ponazorila s skioptičnimi podobami, ki pa niso mogle abstraktne misli približati našim čutom ter stopnjati napetosti. Tudi prilet sokola je tehnično odpovedal. Kljub veliki ljubezni režiserjevi, dobri igri vitezke družine in še posebej grajskega norca, prizor ni uspel zaradi — pomanjkanja gornjih prvin, ki jih v delu ni, ter si je moral šele vmisli s simboli. Tako bo Lovrenčičev prizor še vedno ostal knjižni, pesniški poizkus osnutka simbolne drame.

Po tem večeru zgolj Lovrenčičevih pesniških del, ki so pokazale, da je v Lovrenčiču veliko pesniške moči, fantazije in lepih misli ter blestečih opisov, mu je igralska družina poklonila lepo diplomu k jubileju, skladatelj A. Mav pa mu je izročil lepo vezano in spisano skladbo, ki jih je pevski zbor pel, in so komponirane za to priliko na besede njegovih pesmi.

Proslava 50-letnice Jožeta Lovrenčiča je bila intimna in prisrčna ter je pokazala pregled vse življenjskega plodnega dela, ki ga bo pravilno ocenila šele bodočnost. Ta večer je bil prvo veliko priznanje!

Erjavec Fr.: Slovenija in Slovenci

Izdala in založila Slovenska Straža v Ljubljani 1940. Str. 96, cena 20 din. Pri vsej razgibanosti naše publicistike, smo slej ko prej močno pogrešali priročnika, ki bi nudil v kratki zgoščen obliki vsestranski pregled našega naroda, naše zemlje in naših teženj. Med svetovno vojno je skušal podati takega dr. Krek v svoji znani nemško pisani brošuri, po vojni ga je za napisal Erjavec, toda tedaj še ni bilo na razpolago dovolj zanesljivega statističnega gradiva in tudi marsikateri drugi pogledi so bili še nerazčiščeni, a pozneje se zato nismo več brigali. In vendar nam je neobhodno potreben. Prvič more temeljiti narodna zavest in na vsestranskem poznanju lastnega naroda, drugič je pa za majhne narode naravnost življenjskega pomena, da seznajajo s seboj večje narode. Kako se nam je lahkoniselnost razumevanje za lastno propagando maščevalo ob koncu svetovne vojne, vemo vsi. Danes živimo vnovič na takem razpotju svetovne zgodovine, zato moramo pravočasno popraviti napake, ki smo jih zagrešili ob priliki prve svetovne vojne. In ravno tem svrham bo priučujoče delo odlično služilo. Na eni strani nudi vsakemu Slovincu lep in izčrpen pregled, ki bo navzlic svoji zgoščenosti moral v vsakem bralcu nehoti vzbuditi narodno zavest, na drugi strani pa nudi vsakemu tujcu vse bistvene podatke o naši zemlji in našem narodu v zemljepisnem, geografskem, zgodovinskem, narodno političnem, kulturnem, gospodarskem, socialnem pogledu. Ker je pisana knjiga živahna, strogo stvarno in objektivno ter je odlično opremljena z množestviličnimi lepimi slikami, zemljevidi in črteži, njena cena pa izredno nizka (20 din), smo prepričani, da bo posegel po njej vsakdo rad, posebno potrebna je pa mlademu rodu. Ne smemo bi manjkati v nobeni naši hiši.

Gostovanje Vanje Leventove kot »Madame Butterfly«

V okviru tedna bolgarske glasbe je v soboto zvečer gostovala v naši operi slovita bolgarska operna pevka Vanja Leventova. Njena kreacija »Madame Butterfly« je kreacija rojene odrske umetnice, v kateri je dovršeno združeno vse bogastvo pevkega in igralskega izraza. Intimni prisrčnosti svoje igre je dodala dozo nepretrpane teatralnosti, ki jo učinki Puccinijevih oper skoraj zahtevajo. Pojoča je bil sleherni njen kretanje, zgovorna sleherni pevka fraza. Usodo mlade deklice, ki se kakor roža razcvete ob prvem srečanju z ljubljencem, pa na koncu en sam pogled razdere vso vero in pričakovanje njene dolge samote s tako krutostjo, da ji ostane samo še ponos do smrti ranjenega srca: vse to je znala Vanja Leventova izraziti s finimi nijansami, prisrčno in prepričevalno, da je držala občinstvo v pritajeni napetosti vse do zadnjega trenutka. Pri tem temeljito obvlada pevsko tehniko, izgovarja (pela) je v italijanski in večinioma brezhibno, posamezni glasovni registri izraziti in izdelani, še višine, dasi nekoliko ozke, imajo svoj blesk. — V vlogi Pinkertona je gostoval Jože Gostič, ki je pokazal tako glasovno prožnost in moč, kot ga že dolgo nismo sli-

šali. Oba umetnika je posebno na koncu občinstvo vihrano pozdravljalo in se tako oddolžilo za ta redki umetniški užitek.

Dr. VaVo.

Mariborsko gledališče: O. Neil: »Ana Christie«

Ameriškega pisatelja O'Neilla igra Ana Christie in Strat pod bresti sta šli po vseh evropskih odrih in ju tudi naša gledališča poznajo. Prva kakor druga sta učinkoviti odrski deli, ki združujeta naturalizem z neko romantiko, z nekim lirizmom, ki hoče biti prvinski. V kretanju in v govorjeni besedi postane ta združitev surove prvotnosti in lirčne vznemirljivosti zelo učinkovita. Dekle Ana je svojo mladost brez lastne krivde izgubila v širokem, umazanem svetu. Ko spozna čisto ljubezen mladega kurjača Mata na čolnu svojega očeta, se dvigne v njej hrepenenje po novem življenju, toda se mu odreče prav zaradi zavesti, da je umazana in čiste ljubezni nevedna. Toda v tem boju se ona kakor tudi Mat očistita in se srečata v spoznanju, da je preteklost dekleta umazala brez njene volje, da, proti njeni volji. Ostala je v svoji deklisosti nedolotaknjena in se reši v vedro življenje s svojim Matom.

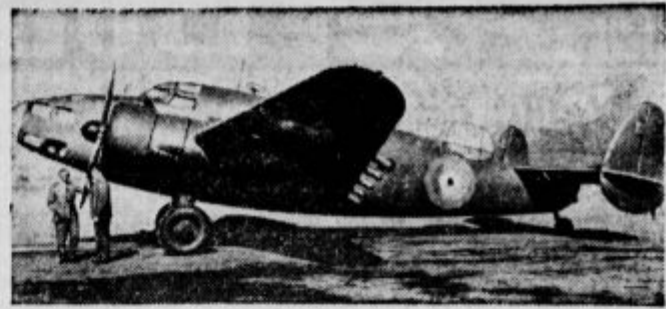
Ljudje, ki nastopajo v igri, so bolj učinkoviti, ko topli. Najmanj surovosti in zunanje brutalnosti kaže deklet Ana, dasi tudi ni brez trdnih potez. Ljudje so močnih čustev in živih kretanj. Igra učinkuje z nabreklijo naturalizma. Tudi mariborsko uprizoritev je to poudarila. Scena je uspelo podajala okvir trojici: Ani, njenemu očetu in Matu, ki so središče igre. Kraljeva je podajala Ano zdaj prisrčno deklislo, zdaj pretresljivo globoko, zdaj vihrano strastno (glas ji je včasih zaviral kar premočno in preglasno). Mata je igral Skrbineš VI., ki je igra tudi režiral. Bil je elementarno naraven in neposreden. Največjo razpetost občutij je podal Kovič Pavle kot Anin oče, odlična postava med letošnjimi ustvaritvami na mariborskem odru. Ob njega bi po popolnosti postavil Milevo Zakrajškovo v vlogi Marie Owenove, čudovito samosvoj tip mornarske stare ljubice, trd sicer, toda obenem toliko topla, da je ogrel naturalistično njeno lice. Poleg Anje je prav ona dala igri nekaj toplote, seveda primerno manj kot Ana Kraljeva. Prilegali so se v okvir mornarske igre še Malec kot krčmar in Verdonik kot njegov natakar ter v epizodnih vlogah Blaž, Hraslovič, Turk in Ledinek.

Igra je učinkovala, ogreti pa toliko ni mogla zaradi svoje naturalistične surovosti. Surovost je morda trda beseda, toda mislim jo v dostojnem pomenu. Saj v vsej trdnosti in nasilnosti ljudi vendarle sije v vsej igri tudi prisrčna dobita in čista borba za ljubezen čolnarjeve hčere Anje.

S. V.

Komorni koncert češke glasbe. V okviru svojega IV. radio-koncerta bo dr. V. 21.15 predvajal prof. Jan Slais komorne umetnine treh velikih čeških glasbenikov. Program obsega Dvojakovo Sonatino v g-duru, Sukovo »Ljubavno pesem« (za violino in klavir) in Janačkovo Sonato. Na ta radio-koncert za katerega kvaliteto v polni meri jamči ime profesorja violine na Glasbeni akademiji Jana Slaisa, opozarjamo vse ljubitelje komorne glasbe, posebej še prijatelje prekrasne češke muzike.

Angleško borbena letalo znamke »Lockheed-Hudson«, ki ga Angličje predvsem uporabljajo za varstvo svoje obale. Posebnost tega letala je, da ima prostor tretjega strelca čisto zadaj pri krmilu. Letalo je sposobno tako za bombardiranje, kakor tudi za borbo v zraku.

Ob 51-letnici Adolfa Hitlerja

V uvodnem članku uradnega glasila nemških SS-oddelkov »Der Schwarze Korps« od 18. aprila, ki je posvečen 51. rojstnemu dnevu kanclerja in vodje Adolfa Hitlerja, beremo med drugim tole:

»Naša srca ga bodo še bolj vroče obkrožala in naše misli, ki mu skušajo slediti, se bodo še bolj klanjale pred njegovo veličino, za katero že dolgo ni nobenih meril več.

Kar je bilo pred enim letom o njem rečenega in zapisanega, se nam zdi danes že davno zastarelo, molno in pusto. Zmerom razločneje moramo spoznati, da bo šele daljni bodoči čas, morda skozi usta od Boga nadarjenega pesnika, našel besede, ki bodo opredelile njegovo stališče v nemški zgodovini in razjasnile moč njegove osebnosti ter fenomen njegovega ustvarjanja.

Mi, ki imamo srečo, da smemo biti njegovi sodobniki in njegovi vojaki, nimamo zanj drugega kakor obe besedi: Moj vodja! Toda ti besedi sta izgovorjeni z vero vseh molitev, ki so bile kdaj izmolkne, z vsemi čustvi zahvale in ljubezni, ki smo jih sposobni.

Nikdar ni bila vera v Previdnost budnejša kakor v Nemčiji Adolfa Hitlerja. Kako visoko stojimo nad ostalim svetom, polnim nevere in črvice malenkostnosti, pa naj se še tako zavije v fraze, ki so versko pobarvane!

Če bi imel ta svet v sebi samo eno iskrico resnične vernosti, če bi zmogel vsaj črkovati emanacijo božje volje, bi ne bil nikdar tako drzen, da bi se postavil po robu ustvarjanju Adolfa Hitlerja.

Za 51. rojstni dan je predsednik italijanske vlade Benito Mussolini poslal kanclerju Hitlerju naslednjo brzojavko:

»Ko praznuje nemški narod vaš rojstni dan, vam v imenu fašistične vlade in italijanskega naroda izrekam prisrčne čestitke s trdno nado, da bo nemški narod zmagovito preстал veliko preizkušnjo, pred katero je postavljen.«

Slavljenec je šefu italijanske vlade odgovoril takole:

ŠPORT

Slovenska nogometna liga

Domače prvenstvene tekme prvorazrednih klubov, tekme v hrvaško-slovenski ligi in srbski ligi se bližajo koncu. V obeh ta »hudič« ligah so v nedeljo že zadnje tekme, naše domače prvenstvo pa bo tudi v nekaj dneh zaključeno. Nova preureditev našega nogometa nam je za prihodnjo nogometno sezono prinesla tudi novo prvenstvo. Osnovni temelji novega prvenstva stoji na načelu popolne samostojnosti vseh treh narodnih nogometnih zvez. Letošnjo jesen bo torej imela Slovenska, Hrvaška in Srbska nogometna zveza svoje ožje prvenstvo. Finalisti tega prvenstva bodo pa po posebnem ključu igrali tekme za ožje državno prvenstvo, pri katerem bo sodelovalo osem najboljših klubov. Pri tem ožjem državnem prvenstvenem tekmovanju bo Slovenska nogometna zveza — vsaj za enkrat — zastopana le po enem svojim najboljšim klubom.

Ker bo naše prijatelje nogometnega športa zanimalo, kakšno bo slovensko nogometno prvenstvo, ki se bo začelo jeseni, bomo na kratko podali izvešček pravil za prvenstveno tekmovanje Slovenske nogometne zveze. Pravila za to prvenstveno tekmovanje je tudi že odobril upravni odbor SNZ.

Prvenstvo v slovenskem nogometu bo organizirano v posebni Slovenski ligi. Slovenska liga bo štela osem najboljših slovenskih klubov. V tej ligi bodo igrali: 1. Ljubljana in 2. vsi finalisti iz vseh treh skupin prvorazrednih klubov. Po današnjem položaju v prvenstvenih tabelah ljubljanske, mariborske in celjske skupine bi torej igrali: Kranj, Bratstvo in Mars (Ljubljana), Železničar in Maribor (Maribor) ter Amater in Olimp (Celje). Prvak mariborske skupine CSK iz Cakovca ne pride v poštev, ker bo v prihodnje igral pod okriljem Hrvaške nogometne zveze. Prvak v Slo-

»Srčno se vam zahvaljujem, duce, za čestitke, ki ste mi jih poslali v imenu fašistične vlade in italijanskega naroda. Vračam vam pozdrav v neomajni veri, da bosta naša dva, v skupnosti svetovnih nazorov in ciljev zvezana naroda uspešno prestala boj za svoje življenjske pravice.«

Odlikovanja francoskih duhovnikov-vojakov

Znano je, da v francoski armadi služijo katoliški duhovniki kot borci. Ze v svetovni vojni so se francoski duhovniki na fronti zelo odlikovali in tudi v sedanji vojni jih je že mnogo prešlo odlikovanja. Tako so bili po poročilih pariških listov pred kratkim odlikovani za hrabrost abbé Pierre Harambillet iz Tardesa, abbé Henri Leclerc iz Coutancesa in kanonik Breteau, nadzornik verskega šolskega pouka v škofiji Sarthe. Poleg njih je poročnik abbé Viossat iz Gidyja prejel za junaško zadržanje na fronti križ častne legije.

»Osservatore Romano« izhaja v 200.000 izvodih

Kakor poroča rimski dopisnik londonske katoliške tedenske revije »Catholic Herald«, izhaja vatičansko glasilo »Osservatore Romano« zdaj že v visoki nakladi 200.000 izvodov. Za italijanske razmere pomeni to ogromno naklado, če pomislimo, da izhaja najbolj razširjeni italijanski list milanske »Corriere della Sera« v 500.000 izvodih, naklada rimskega »Giornale d'Italia«, ki je napol uradno glasilo italijanskega zunanjega ministrstva, pa se giblje med 200 in 300.000. Še pred nekaj leti je »Osservatore Romano« izhajal komaj v 28.000 izvodih. Pravijo, da ima nemajhno zaslug za tolikšen razmah lista profesor na državni univerzi v Rimu Guido Gonella, ki je pisec izvrstnih člankov, podpisanih z G. G.

»Osservatore Romano« izhaja v dveh izdajah. Prva izide okrog 4 popoldne, druga pa okrog 7 zvečer. Le drugo izdajo nalepijo na kioske in jo dajo v prodajo po raznašalcih.

venski ligi bo prejel vsako leto lep prehodni pokal s primernim besedilom. Zadnje placirano moštvo v Slovenski ligi pade v svojo skupino prvega razreda. Prvak prvega razreda pride avtomatično v Slovensko ligo, dočim igra predzadnji klub SL kvalifikacijsko tekmo z drugoplasiranim klubom prvega razreda.

Poleg Slovenskega ligaškega prvenstva bodo klubi, člani Slovenske nogometne zveze, tekmovali še posebej po razredih in skupinah v ljubljanskem okrožju in mariborski ter celjski podzvezi. Razdelitev klubov ostane v glavnem ista kot je bila do sedaj. Klubi se dele v prvorazredne in drugorazredne klube. V ljubljanskem okrožju bodo igrali v prvem razredu oni klubi, ki ne bodo igrali za Slovensko ligo, pa so sedaj že v prvem razredu, in pa še dva kluba iz drugega razreda. Vsi ostali klubi ljubljanskega okrožja bodo tekmovali v drugem razredu v naslednjih skupinah: ljubljanska, gorenjska, notranjska, dolenska in trboveljska. Za vstop v prvi razred igrajo imenovani drugorazredni klubi kvalifikacijske tekme po dvojnem pokalnem sistemu.

V mariborski skupini bodo klubi, ki ne bodo igrali v Slovenski ligi, tekmovali kot prvorazredni klubi za naslov podzveznega prvaka mariborske podzveze. Tudi ta podzveza je razdeljena v dve skupini: vzhodno in zahodno.

Klubi celjske podzveze, ki ne bodo igrali v Slovenski ligi, bodo tekmovali v dveh razredih. Prvi razred bodo sestavljali oni klubi izven SL, ki že zdaj igrajo v prvem razredu, dalje prvak posavske skupine in prvak dosedanje prve skupine II. razreda. Ostali klubi bodo igrali v II. razredu celjske podzveze. Prvaka prvega razreda mariborske in celjske podzveze bosta igrala tudi kvalifikacijske tekme za vstop v Slovensko ligo.

Punčec — teniški prvak Italije za l. 1940

Mednarodno teniško prvenstvo Italije za leto 1940, je prineslo našemu državnemu teniskemu prvaku Punčecu še eno lepo zmago. Postal je teniški prvak Italije za leto 1940., in to v prav ostri konkurenci. Pri tem turnirju so sodelovali poleg najboljših italijanskih teniških igralcev tudi znameniti tuji teniški mojstri, zlasti iz Nemčije, Madžarske in Rumunije. Punčec je v finalni tekmi premagal Romuna Tanacesca po hudi in dolgotrajni borbi s 4:6, 3:6, 6:2, 6:4 in 6:3.

Prav tako lepo zmago je slavila naša dvojica Punčec in Pallada, ki sta v finalni igri v dvoje premagala italijansko dvojico de Stelani in Taroni v treh setih s 6:4, 6:4, 6:4. Tej igri je prisostvoval tudi naš poslanik v Rimu Hristič s osebnim poslaštva, ki je naši zmagovalni dvojici čestital na uspehu. Tudi italijansko občinstvo je gladko zmago naših dveh igralcev lepo pozdravilo.

Iz atletskega športa

SK Planina v Ljubljani priredi v soboto popoldne na igrišču Stadionu prvo atletsko prireditev v Ljubljani. Miting se začne popoldne ob 15.

Sporod obsega naslednje discipline: teki na 100 metrov, 1500 metrov in 1000 metrov za juniorje, met krogla in met kopja ter skok v višino in daljavo.

Tekmovalje obeta biti prav zanimivo, ker nastopi poleg rutiniranih tekmovalcev prireditelja in SK Planina še cela vrsta novih, mladih atletov, ki so prav dobri sprinterji, metalci kopja in skakalci v višino.

Med številnimi prijavljenimi atleti sta tudi najboljša metalca kopja oziroma krogla, član Planine Darko Mavsar in Ivan Hlade (Železničar),

dalje tekači Račič (Mirija), Gaberšek (Primorje) in skakalci Lebingar, Urbančič in drugi.

Z ozirom na dobro pripravljenost nekaterih atletov, zlasti metalcev, ni izključeno še kakšno posebno presenečenje. Mavsar je namreč po letošnjih poročilih postavil v treningu že presenetljive rezultate, ki daleč prekašajo rekord.

Mariborski Železničar bo pričel atletske sezone v Mariboru s propagandnim atletskim mitingom dne 5. maja 1940 ob 10 popoldne na svojem stadionu ob Tržaški cesti.

Vrstni red in točke tekmovalja za seniorje in mladino:

100 m predtek, skok v višino, 100 m finale, skok v daljavo, 400 m predtek, met diska, met kladiva, tek 1500 m, met kopja, 3000 m, met krogla, met kopja, 400 m finale, štafeta 4x100 m.

Vrstni red in točke tekmovalja za juniorje B in C:

100 m predtek, skok v višino, 100 m finale, tek 1000 m, met diska.

Prijave je poslati na naslov: SK Železničar, Maribor, Tržaška cesta, najpozneje do 4. maja 1940 do 12. Prijavnine in nagrad za to tekmovalje ni. Miting bo na tekašči, ki je dolgo 428 m, ima dva dvignjena zavoja in je posuto z ugaski.

Pravico starta imajo vsi verificirani in ne-verificirani atleti klubov, ki so člani Slovenske atletske zveze, oziroma VASKJ.

Prijave, ki bi pripadle po 4. maju 1940, se bo upoštevalo.

ZSK Hermes vabi v članstvo svoje atletske sekcije vse mlajše moške in mladino, ki ima veselje gojiti atletski šport. Članom je na razpolago prvostolno tekašče, športna oprema in dolgoletni izkušni trener. Prijave sprejema vsak dan načelnik sekcije Perovič na stadionu od 18—19.

Kako je angleški konzularni uradnik doživel zasedbo Kodanja

Sicer je od zasedbe Kodanja po nemških četah preteklo že 14 dni, vendar bo naše čitatelje še udeležilo zanimati, kako je neki angleški konzularni uradnik doživel zasedbo Kodanja. Pred tednom dni je prispela v obmejno postajo Oldezaal ob dansko-nizozemski meji večja skupina Angležev, Francozov in Poljakov, v glavnem uradnikov in nameščencev zavezniskih poslanstev v Kodanju. Neki angleški konzularni uradnik je nizozemskim častnikom takole pripovedoval o zasedbi Kodanja:

»Že več let sem bil zaposlen v Kodanju. Ono torkovo jutro sem se prebudil iz sanj. Sanjal sem, da ropota neke ure — budilka. Ko sem si pomel oči in se dodobra prebudil, sem dočkal, da v spanju nisem slišal budilke, nego zamolklo grmenje iz zraka. Naslednji trenutek sem vedel, da je to grmenje ropot motorjev, ki je stalno naraščal. Nu, sem si mislil, odkdaj pa imajo Danci toliko letal? — Ne da bi pogledal skozi okno, sem se oblekel in kmalu sem sedel s svojo družino pri zajtrku. Brnenje motorjev je naraščalo. Pohiteli smo k oknom in opazili nekaj letal, potem pa se nismo več brigali za ropot. Mislili smo, da so ta pač danska letala.

Ob tri četrt na osem je odšla moja hčerka v šolo. Deklece ne hodi rado v šolo in zato sem se razjezil, ko je že pet minut čez osmo spet stala pred menoj in tulila med jokom: »Ni šole! Nemci so prišli!»

»Ti bom že pokazal Nemce,« sem zakričal nad njo. »Marš nazaj v šolo!»

»Ne, očka res so Nemci prišli, čisto zares,« je med ihtenjem vztrajno zatrjevala.

Bil sem prepričan, da si je lenuhinja sama izmislila ta izgovor, da ji ne bi bilo treba biti v šoli, in sem ji prisolil zausnico. Ukazal sem ji še enkrat strogo: »Marš v šolo!»

V tem je pridrvel v sobo starejši sin in zaklical: »Oče, oče, Nemci!»

Nekaj časa sem premišljeval, kaj se je zgodilo z otrokoma: ali sta mar znorela? Potem pa sem

pograbil klobuk in plašč ter planil na ulico.

Kmalu sem se moral pokesati zaradi zausnice; že na prvem cestnem oglu sem zagledal na svoje brezmejno presenečenje nemške vojake na tovornih avtomobilih. Danci, ki so bili na cestah, so etrmeli vanje prav tako presenečeno kakor jaz. Ne da bi bili sposobni spregovoriti besedo, smo zijali, samo zijali... Nad nami pa so brnele trume nemških letal.

Šel sem na konzulat. Pred vhomom je stražil nemški vojak. Nagovoril sem ga nemško in mu povedal, kdo sem. Pozdravil je in mi dovolil, da sem vstopil. V pisarni konzulata je sedel starejši Nemec, ki mi je, potem ko sem se mu predstavil, lakonično dejal: »Ja, vidite, vojna je vojna!« Nato mi je povedal, da so nemške čete vkorakale v Kodan in v svo Dansko; svojo osebnost lastnino da moram vzeti s konzulata na dom in tam mirno čakati nadaljnega razvoja dogodkov. Ker sem eksteritorialec, se mi ne bo skrivil niti las na glavi.

Nato sem odšel. Stražar pred vhomom mi je ponovno salutiral. Imel sem občutek, kakor da mi je kokosov oreh padel na glavo. Med potjo sem srečeval manjše skupine nemških vojakov. Nad mestom so slej ko prej krožile jate nemških letal. In Danci...? Prvi dan so bili povsem osupli, drugi dan so bili veseli, da jih niso potegnili v vojni vrtnice. Tretji dan, ko so zvedeli za omejitve v prehrani in ko so začeli iz dežele v množicah izvažati maslo, jajca, bencin in druge življenjske potrebščine, niso vedeli, kaj bi. Četrti dan so bili obupani.

Zdi se mi, da so Danci šele po nekaj dneh prišli na jasno, kaj se je z njimi zgodilo. Na četrti dan, bil je petek, so Nemci že pričeli ostreje nastopati. Židovskega krznarja iz mojega sosedsstva sta dva vojaka z nasajenimi bajoneti odpeljala z doma. V splošnem Nemci niso nastopali surovo, pač pa ostro in trdo. Moji rojaki in jaz se ne moremo pritožiti. Postopali so z nami čisto dostojno in nam kmalu oskrbeli vse potrebno, da smo mogli nastopiti dolgo pot proti domu.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(103) Po cele dneve blodi po gozdu in nabira rastline za bolne ljudi. Tako pride včasih zelo, zelo daleč, da, celo do začaranega gozda, kjer živi čarovnica. Palček Samotarček se začaranega gozda ne boji.

(104) Enkrat na teden položi na tihem svojo košarico s sveže nabranimi rastlinami na drevesni štor pred mojo palačo. Drugi palčki raznesejo te rastline tja, kjer jih potrebujejo, in tako je zelo številnim bolnikom pomagano.

Iz bojev na Norveškem Dve epizodi po nemškem poročilu

V nemških listih beremo izpod peresa nekega dr. von Sleglerja opis dogodkov, ki jih je pisec doživel pri izkrcavanju nemških čet v južni Norveški. Našim čitateljem podajamo iz tega opisa dve epizodi:

Mirno leži pred nami morje. Nemški transportni parnik počasi reže valove proti severu. Parnik vozi nemško protiletalsko topništvo. Ob vzhodu v fjord, ki sega 50 kilometrov globoko v celino in na katerega severnem koncu leži Oslo, nas pozdravi ogenj norveških obalnih baterij. Razločno lahko zasledujemo pripravljeno streljanje. Ena granata udari pred nami, druga daleč čez nas, tretja levo, četrta desno. Naslednja serija strelav mora zadeti. Parnik hitro spremeni smer in pospeši vožnjo, tako da morajo obalske baterije znova začeti s preizkusnim obstreljevanjem. Nenadno zaslišimo v zraku brnenje motorjev letala, slišimo več zaporednih bombnih eksplozij in prav kmalu umolkne streljanje. Letala so rešila protiletalsko topništvo na krovu našega parnika. Parnik se kmalu pridruži ostalim našim transportnim ladjam, ki pod varstvom bojnih enot plovejo v Oslo-fjord. Kmalu smo na cilju.

Medtem pa so se na nekem letališču na jugu Norveške odigravali pustolovni dogodki. Nemške čete so prispеле s transportno ladjo v pristanišče in ga zasedle. Hitro so prodirale na prejšnje letališče, ki pa leži nekaj kilometrov zunaj mesta. Medtem pa je enemu od nemških letal, ki so krožila nad prodirajočimi četami, zmanjkalo bencina. Na svojo srečo je zagledalo letališče, ki na je bilo še v norveških rokah. Bilo je prisiljeno, spustiti se. Presenečenje Norvežanov na letališču je bilo ob pristanku nemškega letala nepopisno. Ko je strellec v letalu oddal nekaj snopov iz strojnice proti upravljavemu poslopiju na letališču, je norveška posadka izginila, kakor bi se vdrla v zemljo. Pilot letala je pograbil bicikel, ki je bil prislonjen ob poslopiju, ga zajahal in se odpeljal v mesto, ki so ga nemške čete medtem že zasedle. Brž so rekvirirali nekaj tovornih avtomobilov in na njih so pripeljali posadko, ki je letališče zasedla. Potem so pristala na letališču še druga nemška letala.

Poješ šest tablet in videl boš v temi Pomemben izum japonskega zdravnika

Iz Tokija prihaja poročilo, da se je japonskega očesnega zdravnika in profesorja na medicinski fakulteti v Keiou dr. Misao Ujemura posrečila iznajdba, ki je za današnji čas kaj primerna. Prof. Ujemura je po večletnem prizadevanju iznašel snov, ki povečuje sposobnost staničenja tkiva na očesni mrežnici. Ako normalna oseba poje šest tablet te snovi, in sicer trikrat na dan po dve, sta čez nekaj ur zenici njenih oči sposobni videti predmete, ki so osvetljeni komaj z dvajsetinsko ali tridesetinsko svetlobo, katere je sicer potrebna človeškemu očesu, da vidi predmet. Ta povečana sposobnost zenice traja teden dni. Profesor Ujemura, ki je izum poskusil na samem sebi in še na dvesto drugih oseb, je o njem nedavno poročal na se-

stanku očesnih zdravnikov-sirokovnjakov v Tokiu ter je napravil tudi poskus s samim seboj. Hodil je po temnih hodnikih, kjer bi si človek brez luči ne vedel pomagati naprej, v temni brezmesni noči je na veliko daljavo razpoznaval drevesa itd. Njegov izum je med japonskimi očesnimi zdravniki zbudil veliko senzacijo. Dve važni vprašanji, ki jih je ob njegovem izumu treba upoštevati, pa še nista rešeni: ali učinkujejo Ujemurine tablete na oči vseh ljudi enako, in drugič, ali so neskončno za človeški vid. O tem prof. Ujemura še ni dal nobenih pojasnil.

Za današnji čas, ko je skoraj polovica evropskih mest vsa noč zatemnjena, bo izum prof. Ujemure kaj pripraven...

Mezdno gibanje v gradbeni stroki

Kljub resnim časom, v katerih živimo, se obeta precej živahna gradbena sezona. Ljudje so pač mnenja, da je denar v nepremičninah še najbolj varno naložen. Marsikdo bi iz tega lahko sklepal, da se gradbenemu delavstvu dobro godi. Toda žal temu ni tako. Delodajalci — stavbeniki — več ali manj opravičeno trdijo, da za prevzeta dela ne morejo na račun mezd izplačati nobenega povška. Izgovarjajo se, da so sestavljali proračune po starih cenah ter da v njih teh povškov niso predvidevali. Nadalje pravijo, da je v dravski banovini nad polovico gradbenih del državnih in banovinskih ter so bili tudi proračuni sestavljeni po starih cenah. Podjetniki torej ne morejo in ne marajo ničesar izgubiti. Vse breme splošne podražitve se je torej prevzelo na rame ubogega delavca, ki je bil že v prejšnjih razmerah slabo plačan. Cene življenjskih potrebščin namreč rastejo. Kmetije in trgovci pridejo na svoj račun, stavbeniki nočejo ničesar izgubiti. Tako se delavec nahaja med tema dvema taboroma in nikamor ne more. Tudi on, ko si je ustvarjal družino, ni predvideval te podražitve, vendar je dolžan to družino preživljati in vzgajati. Ali je torej pravično, da mora nositi posledice teh nemirnih časov samo delavec. Ali res ne marajo delodajalci prevzeti del teh bremen?

V Delavski zbornici je bilo nešteto pogajanj, toda do konkretnih sklepov nikoli ni prišlo. Delojemalske organizacije pa se med seboj bojujejo za prestiž. Marksistični Savez gradbenih radnikov (SGRJ), ki je bil svojčas edini predstavnik gradbenega delavstva, je običajni sredi poti. Ker ni imel resnega tekmeča, se mu nikamor ni mudilo. V teh okoliščinah je ustanovila Zveza združenih delavcev Stokovno zvezo gradbenega delavstva, katere si je nadela nalogo, nadaljevati delo, ki ga je omenjeni Savez zanemaril. Ko so pa marksisti spoznali, da se je delavstvo pričelo oklepati nove, katoliške in slovenske Zveze, so pričeli njeno delo ovirati. Zveza združenih delavcev je predlagala, naj se vse štiri strokovne organizacije (ZZD, Narodna strok, Jugoslovanska strokovna in SGRJ) združijo ter skupno vodijo borbo za zboljšanje delavskega položaja. Druge organizacije so ta predlog sprejele, le SGRJ se je umaknil. Rajje, kot bi sodeloval s »kapitalističnimi« organizacijami, je zatajil to, zaradi česar prav za prav obstoji, t. j.: delavske interese. Ako mora gradbeno delavstvo tako dolgo čakati na zvišanje mezd, je to v veliki meri zaslug omenjenega Saveza.

Sicer pa so nam marksistične metode že davno znane. Njihov namen ni izboljšanje delavskega položaja. Oni hočejo delavstvo izstradati, ter ga na

Boljševiki se boje vatikanskega radia

Po najnovejših poročilih iz Lvova so v raznih mestih zapadne Ukrajine sovjetske oblasti napravile hitne preiskave, pri čemer so v glavnem iskale in plenile radijske aparate, ki love tudi oddaje na kratke valove. Pri teh preiskavah so sodelovale tudi brezbožniške udarne čete. Radijske aparate so oblastni organi plenili s pripombo, da se na te aparate utegne poslušati vatikanska postaja. Lastnike zaplenjenih aparatov so strogo posvarili, naj si ne nabavljajo novih aparatov. Prestopki te prepovedi se bodo kaznovali kot sabotaža in protirevolucijski zločin, torej s smrtjo.

ta način usposobiti za revolucijo. Nam pa za takšne eksperimente ne gre, kajti veak dan vidimo posledice tega njihovega razdiralnega dela.

Tako se je znašla ZZD med dvema ognjema. Na eni strani stoji kot sovražnik brezdušni kapital, na drugi pa nahujskani delavec. Sreča, da teh zadnjih ni veliko. Ne oziraje se ne na desno ne na levo gre ZZD naprej po začrtani poti. Delavstvo prihaja vsak dan bolj do spoznanja, da mora to vprašanje samo rešiti. Vojska in revolucija so katastrofe, katerih posledice predobro poznamo.

V ta namen bo 23. t. m. v Delavski zbornici zadnja anketa in tako rekoč prva poravnalna razprava, na kateri bo delavstvo zahtevalo sledeče:

1. Uvede naj se na vsa privatna in banovinska javna dela — ne oziraje se, kdaj so bila prevzeta — in na državna javna dela, prevzeta po 1. I. 1940, enotna doklada na mezde dosedanje kolektivne pogodbe v višini 1 din na uro.

2. Za državna javna dela, prevzeta pred 1. I. 1940, stopi gornja doklada v veljavo najkasneje s 1. IX. 1940. Za čas od podpisa pogodbe do 1. IX. 1940 pa naj se tudi za ta dela prizna primeren povšek (n. pr. 50% gornje doklade).

3. Nadaljuje naj se skupna akcija, da se čimprej doseže sprememba predpisov o državnem računovodstvu in oddajanju javnih del, ker je to v obojestranskem interesu in bo tako možno doseči novo doklado za stara javna dela še pred 1. IX. 1940.

4. Dogovorno naj se določijo ukrepi za uspešno pobijanje šušmarstva ob sodelovanju delodajalcev in delojemalcev, ki bodo z združenimi močmi bolj uspešno pobijali šušmarstvo kakor pa papirne uredbe.

Te zahteve nikakor niso pretirane. Naj bi delodajalci razumeti bedni delavski položaj ter delavske predloge sprejeli. Časi so resni in zato morajo bremena skupno prenašati vsi prizadeti. Ni niti pravično niti umestno vsa bremena prevajati na ubogega delavca.

Ekonomična vožnja

na tehnično najbolj izpopolnjenih

DKW motociklih Model 1940

nudi užitek vsakemu še tako razvajanemu vozaču. — Zahtevajte prospekte pri zastopstvih DKW, Miklošičeva c. 30

Iz Julijske Krajine

Msgr. Bertot na zadnji poti

Pogreb msgr. Berlota je bil pravi odraz spoštovanja in ljubezni, ki ju je plemeniti pokojnik užival zlasti med duhovščino. Nad 100 duhovnikov, večinoma slovenskih, je prihitelo iz vseh predelov dežele v Gorico, da pospremito svojega blagega voditelja in svetovalca na zadnji poti in počaste njegov spomin. Pred hišo žalosti v znanem parku Malega semenišča se je uredil veličasten sprevod. Vodil ga je po starem običaju najmlajši član goriškega stolnega kapitlja msgr. Velci, ki je pokojnika tudi zakopal. Spremljali so ga vsi ostali stolni kanoniki. Pred njimi se je belila z nekoliko bogoslovci na čelu učinkovita vrsta 60 duhovnikov v koretjih. Za krsto so se uvrstili najprej številni sorodniki. Tem je sledila mogočna skupina nad 40 duhovnikov v črnem. Njim se je priključila številna povorka zastopnikov, prijateljev in znancev ter ženstva, med katerim so bile tudi zastopnice Marijinih družb in usmiljenih sester. V stolnici je mogočni sprevod pričakal prevzvišeni nadpastir, ki je nato prisostvoval slovesni sv. maši zadušnici, ki jo je daroval msgr. Velci, ter je na koncu ob asistenci vsega nenavadnega duhovniškega zbora blagoslovil zemске ostanke veleuglednega cerkvenega dostojanstvenika. Pri sv. maši in pri ostalih svečanih cerkvenih obredih so mojstrsko peli goriški bogoslovci. Po cerkvenem opravilu se je vpostavljal prejšnji sprevod in spremljal s krasnimi venci obloženi mrtvaški voz do pričetka Tržaške ceste, kjer se je razšel, kakor je splošno v navadi. Po ulicah, po katerih se je vila svečana povorka, je stalo obilo občinstva, ki se je od splošno spoštovanega pokojnika žalostno poslovilo. Zaradi zamotanih časov, v katerih živimo, in ker dežele zaradi naših posebnih razmer ni mogoče obvestiti, pri pogrebu ni bilo ljudskih množic. Ko je pa v naslednjih dneh šla po deželi vest o smrti velezaslužnega kanonika Berlota, ki je bil povsod čislán kot eden naših najmožnejših in najvplivnejših velemož, so se srca skrčila v boli in ustna so zatrepetala: zopet smo izgubili močnega delavca, vodnika; naj se spočije v Bogu, mi ga bomo čuvali v ljubezni!

Cene na goriškem izvoznem trgu. Pretekli teden so bile na izvoznem zelenjadnem trgu v Gorici sledeče cene: semenski krompir kg 1.20 — 1.30 lir, zeleni radič (regrat) kg 1.60 do 2.00 lir, solata berivka kg 2.50 do 3.00 lir, spinacea kg 1.50 lir, šparglji (začetek) kg 10 lir. Splošno je pridelalek vrtnin slab in tudi ne obeta nič dobrega. Prej mraz, sedaj suša, naravno, da so semena trpela, mnoga pomaznila. Mnoga na zaradi pomankanja moče ne morejo iz prsušene zemlje in ne dajo pridelka. Na trg orihaja zato zelo malo zelenjave in čeprav živimo v dnevih, ko bi moralo biti vsega v izobilju in cene nizke, se nasprotno cene drže zelo visoko. Zgoraj navedene cene so namreč cene za blago na debelo. Cene v podrobnih prodajih so za 20 do 30% višje. Smo v prepleh dneh, ko so naša Brda in Vipavska v cvetju Marelice, breskve in češnje cvetijo, naši griči in ravnice se kopljejo v krasoti, naše oči in naša srca uživajo. Zato zapišemo in povemo v tolažbo vse javnosti: cvetje je bogato, lepo obeta; rahlo vetrovno vreme zadnjih tednov je zaplodilo milijone in milijone cvetov. Bog nas varuj hudih nalivov!

Trije brezmesni dnevi v Italiji. Ministrstvo za korporacije je določilo, da bo od srede 24. aprila tudi vsaka sredo brezmesen dan. Od 24. naprej bomo imeli tedaj tri dneve: sredo, četrtek in petek, v katerih se ne bo prodajalo meso in v javnih lokalih ne bo mesnih jedi. Postili se bomo torej tri dneve v tednu. Ni nevarnosti, da bi se preveč odebelili.

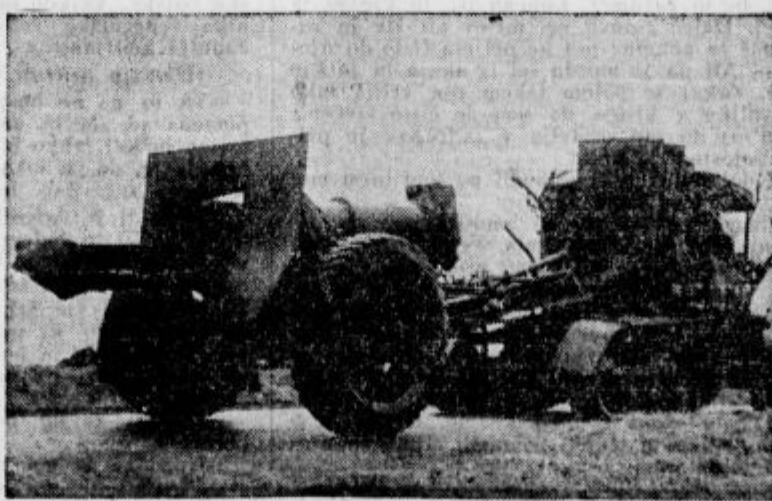
Žimo sterilizirano 115 C° za modroce

od navadne do najfineše, vedno na zalogi po najnižjih cenah

Franc Jager, taštništvo Ljubljana, Sv. Petra c. 17, telefon 20-42

1000 hl vina

belega, evička, črnega iz leta 1938 in 1939 ter 30 hl žganja iz tropina, marelic in sliv ima na prodaj ekonomska uprava mesta Subotice na Paliču. Reflektantje naj se obrnejo na: Uprava ekonomije, pošta Palič.

Dve slike z zapadnega bojišča, ki je zadnje dni precej oživel. Na levi: Francoski sanitetni avto je pridrvel v vas tik za fronto, kjer bo naložil ranjenca, ki mu je ambulanta Rdečega križa že nudila prvo pomoč. — Na desni: Francoski težki top na cesti nekje za fronto.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; izentovanijski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vstika po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

ROMANJA

Priglasite se takoj
za brezplačna navodila! Binkoštno romanje Trsat — Rab ali Split — Hvar — najprijetnejši izlet po morju na najlepše otoke! — Po božjem svetu. Ljubljana, Sv. Petra nasip 17a

Vajenci

Vajenko
dobro računario, sprejem v trg. z mesanim blagom na deželi. Koželj G., Mokronog.

Pekovskega vajenca

z dobro vzgojo, z dežele, sprejem takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Pekovski vajence 560«.

Razno

Gumbnice, gumbce, pitse, monogrami, ental. Ajar fino in hitro izvešči

Matek & Mikeš

Ljubljana, 6. anđelova ulica naspr. hotela Union. Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Službo dobe

Dva mizarska pomočnika sprejme Jeglič, Radovljica.

Služkinjo

mlado, sprejem v pomoč v gospodinjstvu k majhni družini. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6195.

Veščega žagarja

in hlapca za vožnjo lesa, sprejme takoj Frane Stular, Prezrenje 1, p. Podnart.

Trgovskega pomočnika

mlajšo moč, mešane stroke, sprejem. Ponudbe v podružni. »Slov.« v Trbovljah.

Brusač stekla

s triletno pomočniško prakso, dob. službo. Prednost z mojstrskim izpitom. Ponudbe na »Zreale«, brusilna stakla, Zagreb, Varšavska 9.

Dekle za vse

pošteno in močno, ki zna samostojno kuhati in je zmožna nekaj nemehine, sprejem v boljšo hišo na deželi. Poleg tega pa sprejem se dekle za pranje perila. Ponudbe pod šifro »Zidani most« 6146 v upravo »Slovenca«.

Pekovskega pomočnika

izkušenega skupnega delavca, z dežele, sprejem za v mesto. Ponudbe pod »Trezen 562« v upr. »Slov.« v Mariboru.

Kino-operaterja

sezonskega, marilivega, treznega, nekadilca, z večletno prakso, sprejme kinopodjetje v Sloveniji. Ponudbe, v kateri je navesti zahtevek plače ter priložiti sliko, je poslati v upravo »Slovenca« pod »Nastop takoj« št. 6182.

Posedstva

Velika hiša s trgovskimi lokali, v mestu Celje, naprodam. Ponudbe poslati podružnici »Slov.« v Celju pod znač. »Prilika« št. 6207.

Lep vinograd

livade, polje, gozdovi, hiša, gospodarska poslopja in inventar, takoj naprodam v Framu pri Mariboru. Bljže informacije pri: Československa banka d. d., Zagreb, Jurišičeva 9-1.

Zivali

Teško kobilu 8 let staro, prodam. Puš. Zrkovska 52, Pobrežje, Maribor.

KSILOLITNI TLAK

je edini sodobni tlak za kuhinje, kopalnice, trgovske in tovarniške prostore. Izdeluje ga

„MATERIAL“

trgovina s stavbenim materialom lastnik MIRO VOVK
LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 b
Telefon 27-16 Brzoi. „MATERIAL“

Kupimo

Drva
bukova, suha, vagonsko posiljko, kupi železnina Sušnik, Ljubljana.

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Francišanska ulica 3.

Prodamo

Dobro konjski gnoj prodam. Zabjek 11.

Orehova jedrca

in med dobite najceneje v »Medarni«, Ljubljana, Zidovska ulica 6.

Specerijska trgovina

v centru Ljubljane, takoj naprodam. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Velik promet« št. 6213.

Luksusno kolo

damsko in moško, najboljše znamke, za vsako ceno naprodam. — Gostilna, Sv. Petra cesta 85.

la. suhe bosanske slive

debele, 10 kg 62 din, 50 kg 260 din; suhe hruške, 10 kg 52 din - franko voznina - razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Premoq

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani.
TELEFON ŠTEV. 25-73

Mizarji!

Okovje za pohištvo in vse vrste orodje izberete pri
»Jeklo« - Stari trg
Kupujte pri naših inserentih!

Zahvala. Ob smrti nepozabnega, zlatega očeta

Antona Seliškarja

strojevodje državnih železnic v pokoju

izrekamo iskreno zahvalo za vse tolažilne izjave sožalja, kakor tudi za udeležbo na pokopniški zadnji poti.

Ljubljana, dne 23. aprila 1940.

Zalujoči ostali

Zahvala. Vsem, ki so sočustvovali z nami ob izgubi našega nepozabnega brata

Adolfa Pečaja

kapetana v pokoju

mu podarili cvetje ter počastili na katerikoli način njegov spomin in vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti — naša prisrčna zahvala.

Ljubljana, dne 22. aprila 1940.

Zalujoči ostali

V globoki žalosti naznanjamo, da nam je naša ljubljena mama in stara mama, gospa

Roza Plevčak

posestnica v Rogoški Slatini

danes, dne 23. aprila 1940, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče, umrla.

Pogreb blagopokojne bo v četrtek, dne 25. aprila 1940, ob pol desetih dopoldne iz hiše žalosti Ločndol 19 na farno pokopališče k Sv. Trojici.

Rogaška Slatina-Ljubljana, dne 23. aprila 1940.

Vinko, Anton, Frane, sinovi; Ema, hčerka; Milka, Rezi, Mici, snaha — ter ostalo sorodstvo

POSOLILO

na hišo ali posestvo

na Stajerskem?

Obrnite se na

BANČNO KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova 40

Zahvala

Ob bridki izgubi prelube svoje mamice, gospe

Marije pl. Plautz

hišne posestnice

se za vse mnogoštevilne ustmene in pismene izraze sožalja tem potom iskreno zahvaljujem. Predvsem prosim, da sprejme mojo vdano zahvalo č. duhovščina, posebno pa č. g. farni župnik J. Barle za blago skrb ob času bolezni in za opravljene poslednje obredne molitve. Prav tako toplo se zahvaljujem požrtvovalnemu zdravniku gosp. dr. I. Kačarju, ki je s strokovnim znanjem in preudarnostjo skrbel ves čas za drago pokojnico. Hvala Lichtenthurnovemu zavodu in njegovim malim gojenkam za obilno udeležbo. Hvala vsem darovalcem lepega cvetja in vsem, ki so nepozabno počastili s svojim spremstvom na zadnji poti ter molili za njo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi sv. Jakoba v petek, dne 26. aprila ob 7 zjutraj.

Ljubljana, dne 24. aprila 1940.

Olga pl. Plautz.

Poročnik Heim

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

»Da mama... Zopet so odšli. Morebiti bomo sedaj imeli nekaj časa mir. Toda prihodnjica ga bo treba zbuditi.«

Mati je napravila korak na desno, zaprla prva vrata, za temi so se pokazala druga manjša, ki jih je previdno odprla. Tam je globoko spal major X... ves izčrpan od naporov, ki jih je preživel prejšnjo noč. Čakal je ugodne prilike, da bi se spet mogel vrniti na francosko mejo.

Mati ga je pogledala, zmajala z glavo, po licih so ji spolzele solze, ki si jih je obrisala z rokavom bombaževinaste halje.

»Ubožec, ubožec!« je vzdihnila. »Zdaj moram iti vrata zapirati. Kakšna sreča, da sem jih pregovorila, da so odstranili hudobna psa!«

Heim, Schmidt njuni birači so nadaljevali lov.

»Rad bi vedel,« je rekel Heim, »ali iščemo tolačaka Stiefela, ali ubežnika Stiefela. Kaj?«

»Ne vem...« je odgovoril Schmidt. »A zvedeli bomo tedaj, ko ga bomo prijeli. Torej...«

»Vrtimo se kakor mačka okrog vrele kaše.«

Zares, psa sta neutrudljivo tekala po mestu na vse strani, od kod so ju pri odhodu iz gostilne izpustili. Bila je že dve uri zjutraj. Hladno je bilo. Može so se nehali zabavati in so zaspano premikali uoge. Že dvakrat sta Samson in Dalila na sredi glavnega trga povohala v zrak in stekla proti mestni četrti, kakor bi vedela, kaj delata. Po dveh različnih potih sta svojega gospodarja spet pripeljala na ulico Fratrie.

»Nehajmo,« je rekel Heim. »Vrnimo se na komandanturo. Moram sesti, da stvar malo premislim.«

V uradu je bilo mraz; nikogar ni bilo notri. Oficirja sta bila izmučena in loteval se ju je spanec.

»Kaj menite?« je vprašal Heim.

»Eh, kaj, sled za Stiefelom je namenoma zabrisana. Na vse strani je tekalo po mestu in vedno se je vračal na glavni trg. To se je zgodilo v zelo kratkih presledkih, da nam psa ne bosta mogla pokazati, v kakšnem redu je hodil k svojim postojankam kot so: kovačnica, Shamps Elysees, gostilna in župnikova hišica. Prav nič več ne bomo zvedeli. Zdaj si pa sami razlagajmo.«

»Hudiča!« je zaklel Heim. »Desetletni otrok bi to razumel. Končno pa, le kje je ta Stiefel. Daleč gotovo ne. mrtve ali živ in zakaj nas ta neumna psa ne peljeta čisto do njega? — Ali pa je morda šel iz mesta in je kje daleč. Zakaj se potem takim psa vrtili tako zadovoljno v krogu, da sem že čisto živčen.«

»Prav to me spravlja v zadrego,« je priznal žalostno Schmidt.

Z dolgimi koraki je hodil po sobi in si mel roke, da bi se malo ugrel.

»Samo enkrat sta se zmotila poprej: natančno tako sta se obnašala. Vendar se mi zdi nemogoča rešitev sedanjega problema s tedanjim. Iskal sem nekoga, ki je izginil, to se razume. Psa sta se z vso vneto trdnostjo vračala k neki hiši, kjer so zginile vse sledi. Slučajno pa sem si razjasnil zadevo. Ubičajci so bili prav prebivalci tiste hiše. Ko so žrtve ubili so zažgali obloko: truplo so pustili v kopalni banji napolnjeni z neko kislino, dokler niso dobili prilike in truplo pokopali. Tako so premotili moja psa.«

»Molčite, vi me...« je dejal Heim silno drgetajoč. »Po vašem mnenju je torej mrtve...«

»Mislim, da...«

»Saj ni nobene banje v teh bajtah...«

»Tudi ne mlake na dvorišču kovačnice, in ne vodnjaka v krčmi; o tem sem se prepričal.«

»In z gotovostjo lahko rečemo, kje je bil nazadnje Stiefel...«

»To, da,« je pritrdil Schmidt. »Uverjen sem, da je končal pri župniku. Psa sta se trikrat z gotovostjo povrnila tja, kar mene, ki ju poznam, ne more varati. Streljal bom nanj. Kaj mislite o tem duhovniku?«

»Hm...«

»Da, ali ne? Razburilo me je. Glavar verske vojske. Vsakdo bi ga prej imel za poveljnika senegalske čete kakor pa za voditelja župnije kristjanov.«

»Da,« je pritrdil Heim škripajoč z zobmi.

A to ga ne be privedlo v paradiž. Brez pomena je, da bi ga zastražili; je zelo premeten in kaj lahko bi se izneveril. Edino naše upanje je, da ga takoj aretiramo in s silo kaj iz njega spravimo. Imate kako drugo misel?«

Schmidt je dvignil roke proti nebu.

»Ne. To je zadrega. Nobene besede ne bomo izrekli iz njega. Prej bi pripravil kip admirala na glavnem trgu, da bi spregovoril.«

»Utrujeni ste Schmidt. Pojdite spat. Zbudil bom stražo, ki smo jo pustili pri Stiefelovem stanovanju in bom dal pobrati vse njegove stvari. Jutri jih bomo do podrobnosti pregledali.«

»Nikoli ga ne bomo dobili,« je vzdihnil poročnik.

Dogodki so mu prinesli takojšen prekl.

Peto poglavje.

Nemška policija.

Ponedeljek, 17. maja 1915.

»Ali se nam mislite še dolgo upirati s tem molkom?« se je razsrdil Heim. »Ali boste dali odgovor za to, kar ste tvegali, ali ne?«

Župnik Gaillard ga je smehljaše pogledal in še naprej molčal. Nosil je ščelo in roket. To je delalo svečan vtis in tem preiskovalnem zaporu v Saint-Quentinu. Nemci so se, prva posmehevali temu ponašanju in so strogo sodili. V resnici pa je to ponašanje izzvalo pri njih občutek manj vrednosti.

Duhovnika so aretirali v četrtek 13. maja zjutraj, brž ko je končal svojo mašo in se vrnil v zakristijo. Odklonil je, da bi se preoblekel v preprosto sutano, orožniki, ki se jim je očividno zelo mudilo, niso pomislili na posledice. Prva je bila, da so morali voditi preiskavo v ječi že od drugega dne dalje. Župnika Gaillarda so samo enkrat peljali na komando; ob njegovem mimohodu se je zbralo ljudstvo: žene so se križale, nekateri poklekavali, otroci so vpili, moške pa so stikali pesti. Vojaki sami so korakali s povešenimi glavami, kot da se zavedajo svetoskrunstva. Heim, ki že štiri dni ni pustil prazne ječe, je postal nor in besen.

»To je neznosna predrznost,« je zakričal in udaril s korobačem po veliki hrastovi mizi, s katere se je skotalil čist papir, katerega je že dva dni s pobitostjo opazoval, ki pa je postala že brezbriznost.

V pravih presledkih je kdo zarohnel in njegov krik je za hip prevpil mučno molčanje in cepetanje z nogami. Polagoma so pogostni kriki zmanjšali napetost in postali nepretrgno tuljenje.

LJUBLJANA

Veliki odpisi mestne občine

Na zadnji seji mestnega sveta ljubljanskega so prišli na vrsto tudi številni odpisi računov in dvomljivih terjatev. Pri tem je znašal največji odpis kar nad pol milijona dinarjev in so občinski svetniki, hočeš nočeš, morali pristati, čeprav je bilo vsem hudo za tako veliko vsoto, ki bi v mestni blagajni lahko zamašila marsikatero manjšo luknjo. Ta odpis je bil sam po sebi nujno potreben, ker je zmanjkala zadnja osnova za izterjave. Okoliške občine, ki so bile pred leti inkorporirane in sedaj tvorijo z Ljubljano skupaj Veliko Ljubljano, so se za časa svojega samostojnega gospodarstva prejemale od mestnega vodovoda vodo, jo strankam v občinah zaračunavale in nato tudi račune kasirale. Vse te občine so sicer vestno skrbele, da so njihovi občani plačevali vodo, same pa seveda s plačevanjem niso tako hitre. Ker so imele vse polno drugih potreb, so na račun vode nabrati denar porabile zase, ljubljanski mestni občini pa vode niso v celoti plačevale. Ko je ljubljanska mestna občina prevzela okoliške občine v svojo upravo, so ji bile te dolžne za vodo nad pol milijona dinarjev, ki so jih že porabile za druge namene, čeprav so jih kasirale za vodo. Sedaj je seveda ta denar nemogoče izterjati od občin, ki jih ni, in zato je mestni svet pristal na brisanje teh dolgovi, ki v celoti znašajo 533.000 dinarjev. — Precejšen odpis je bil potreben tudi pri dvomljivih terjativah na naročnini za revijo »Kronika«, ki jo izdaja ljubljanska mestna občina. Na tem računu je bilo črtanih 27.600 din. Odpisani so bili tudi neizterljivi dolgovi za številne prevoze z reševalnimi avtomobili in skupnem znesku 4965 din.

vanju v preteklem letu. Pri volitvah je bil v večini izvoljen dosedajni odbor.

I Družba sv. Elizabete priredi jutri, v četrtek, 25. aprila, ogled Bokale. Zbirališče ob pol 4 popoldne pri znamenju na Viču ob zadnji tramvajski postaji. Vse članice lepo vabljen.

I Steklarska dela za strojni zavod v Ljubljani oddana. Te dni je bila licitacija na tehničnem oddelku banske uprave za oddajo raznih obrtniških del na zavodu za strojništvo v Ljubljani. Tapetniška, parketarstva in pečarska dela niso uspela, pač pa so bila oddana steklarska dela, proračunana na 309.000 din. Na to vsoto je ponudilo podjetje Strupi Franc iz Celja 12,3% popusta in izlicitiralo steklarska dela za 271.000 din. Licitacija bo prav gotovo potrjena in ker že vzdavajo okenske okvirje, bodo tudi v kratkem lahko začeli vstavljati šipe v okna.

I Zastore, pregrinjala, tekače, svilene odeje, posteljno perilo nudi najceneje specialni oddelk tvrdke Goričar, Sv. Petra cesta 30.

I Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« pripravljajo zgodovinski pregled cerkvene pesmi od Trubarja do Tomca. Koncert se bo vršil predvidoma v prvi polovici meseca maja v frančiškanski cerkvi.

I Motociklistova nesreča. Mehaniški praktikant Ivan Krušec iz Tacna je lani 21. novembra okoli 18 v motornim kolesom vozil po Masarykovi cesti od Kolodvorske ulice proti Miklošičevi cesti. Na Masarykovi cesti je podrl na tla Emila Koprivničarja, ki je z glavo tako neurečno padel na kamen, da je dobil prelom lobanje in je čez nekaj dni podlegel hudi poškodbi na glavi. Ivan Krušec je bil obtožen zaradi prestopka nepravilne vožnje in je bil obsojen na 2 meseca zapor. Po gojono za 2 leti. Zagovarjal se je, da njega ne zadene krivda, da je daljal signale in da je vozilo popolnoma obvladal,

Charles Boyer

v vlogi modernega umetnika slikarja, ki je po dolgih zablodah našel svojo pravo izvoljenko srca. Kot partnerica elegantna pevka nočnega Broadwaya IRENE DUNNE.

Ne zamudite najidealnejše ljubavne romance sezone!

LJUBAVNI KRIK

KINO UNION

Telefon 22-21

Predstave ob 16, 19 in 21

I Ustanovni zbor »Lige dostojnosti« bo drevi ob pol osmih v dvorani na frančiškanski pti. Prijatelji in pospeševalci srčne kulture — pridite!

I Društvo, ki ima 90letno predsednico. To je društvo sv. Marte. Društvo obstoji od leta 1903 in večji del tega časa mu je predsedovala Helena Klemenčič, ki je 15. aprila obhajala svoj 90. rojstni dan. Pod njenim predstvom se je društvo tiho a lepo razvijalo, mirno a blagodejno delovalo. Kmalu po ustanovitvi si je kupilo hišo v Strelški ulici št. 2, zraven Mestnega doma; pred nekaj leti pa je dokupilo še sosednjo hišo št. 4. V hiši imajo domrno stanovanje doslužene sluškinje; zavetje pa brezposelne, ki čakajo na službo, da je hiša vedno dobro zasedena, se razume. — Prihodno nedeljo, 28. aprila ima društvo svoj shod, na katerem se bo na skromen način proslavila devetdesetletnica predsednice. Vse članice in prijatelje društva in predsednice prijazno povabljen!

I Koncert za zimsko pomoč ljubljanskim revežem, ki bo v petek zvečer ob 20 v veliki dvorani hotela Union zbral vse glasbeno in dobrodelno Ljubljano, nam prvič pokaže predstavnice naše visoke za glasbeno umetnost tudi pri delu na humanitarnem polju. S tem bo naša Glasbena akademija pokazala svoje visoke in kulturno poslanstvo, da z glasbo blaži duha in ga povzdiguje, ter z dejanji svojih predstavnikov dokaže tudi plemenitost nosilcev tega poslanstva. Redni profesor Glasbene akademije g. Julij Betetto zapoje za ljubljanske reveže Pavličičev »Padale so cvetne sanje« in veliko arijo Heroda iz Massenietove opere »Herodiada«. Tudi v inozemstvu eloviti in svetovnih glasbenih erediščih priznani mojstri glasbe g. Anton Trost, redni profesor Glasbene akademije, bo »Iz sanjarije« Smetane podal »Ugaslo srečo« in »Uteho« ter Tajčičev »Dva balkanska plesa«. Umetniška dvojica Glasbene akademije g. Karlo Rupel in njegova spremljevalka gđ. Zora Zamiatova, prof. Glasbene akademije, sta že večkrat tudi izven domovine zaslužila najlepšo oceno, v petek na koncertu za reveže nas bosta pa obdara z veliko umetnino nesrečnega skladatelja Marija Kogojca »Andante za violino in klavir«. Prav malo imamo pa v slovenski glasbeni literaturi skladb z ženskim solom, a v petek nam bo Slovenski vokalni kvintet s sopranistko gđ. Ljudmilo Poljanarjevo zapel kar dve taki skladbi, namreč Hajdrihovo »Siroto« in Adamičovo skladbo »Mara v jezeru«, sam odlični kvintet nas bo pa razveselil z Juvančev »Fantovsko«. Ze te točke obširnega sporeda so koncert zase in vredne zasedene dvorane. Zato vstopnice že primanjkuje in epet opozarjamo na predprodajo v Knjižnici Glasbene Maticice na Kongresnem trgu.

I Jubilejna razstava v Jakopičevem paviljonu. Ker bo ta obsežna razstava, pri kateri je s svojimi umetninami udeleženi 67 slovenskih slikarjev in kiparjev, samo še ta teden odprta, priporočamo vsem ljubiteljem umetnosti, da si jo pravčasno ogledajo. Prijetno pomladansko sonce naj bi privabilo k ogledu te zanimive razstave tudi obiskovalce iz drugih krajev Slovenije. Razstava je dnevno odprta od 9—18.

I Katoliško prosvetno društvo na Gradu je imelo dne 20. aprila svoj redni občni zbor, na katerem je odbor podal svoj obračun o delo-

Paviljon Italijanskega imperija na razstavi v Neaplju

MARIBOR

Sleparji in ponarejevalci denarja

S ponarejanjem denarja so osleparili lahkoverne ljudi za lepe vsote

Maribor, 23. aprila. Zagrebško in ljubljansko časopisje je že obširno pisalo o znanih ponarejevalskih aferah, pri katerih so bili razkrinkani ponarejevalci 500 dinarskih bankovcev v Zagrebu in v Radečah pri Zidanem mostu. Le iz Maribora, kjer sta bili obe ponarejevalski družbi najprej razkrinkani, se ni ničesar izvedelo, to pa zaradi tega, ker je hotela policija poprej spraviti na varno ves v afero zapletene osebe. Sedaj pa je tudi mariborska policija odgrnila zastore ter je pokazala zanimive pogoje za kulise cele afe. Iz njenih ugotovitev je razvidno, da ne gre v obeh slučajih toliko za nevarne ponarejevalce, kakor za silno drzne sleparje, ki so že nekaj let varali lahkoverne ljudi ter na njihov račun zelo dobro živeli.

Kakor že uvodoma povedano, se je posrečilo organom mariborske policije odkriti dve dobro organizirani družbi za ponarejanje in razpečevanje 500dinarskih bankovcev; ena teh je imela sedež v Zagrebu, druga pa v Vrhovem pri Radečah. Obe družbi sta že nekaj let izvajali denar od naivnih, po bogastvu in lahkem zaslužku hrepenečih kmečkih ljudi. Pod pretezo, da bodo ponarejali denar, so sleparji izvalili od svojih žrtev najbrž več sto tisoč dinarjev. To se že vidi iz tega, da predstavljajo zaplenjeni material, ki so ga našli na sedežih obeh družb, vrednost 30.000 din. Zraven pa so sleparji živeli več let brez dela, dokler jim je cvetela konjunktura, so razmetavali denar na veliko, kupovali so si motorna kolesa, se vozili iz kraja v kraj ter preživljali poleg sebe še svoje družine in kopico lahkih žensk. Bili so pravi zajedalci družbe, ki so spravili veliko lahkovernih žrtev na beraško palico, ob vse premoženje in končno še v zapor. Imeli so od začetka lahek posel. Svoje žrtve so znali prepričati, da bodo ponaredili tisočake in druge bankovce tako, da jih ne bo nihče ločil od pravih. Ko so dobili denar, so kupovali in kazali svojim žrtvam ničvredne aparate, papir in druge predmete, za katere so dobili na razpolago tisočake, dočim je bila vrednost teh stvari malenkostna. Našli so potem vedno kak izgovor, da jim manjka še to in ono, zahtevali so vedno več denarja.

Ko pa so postal ljudje, ki so jim dajali denar, sili samih obljub, so se morali sleparji spraviti na resno delo, da tudi pokažejo, kaj znajo. Skrajša so imeli vsi le primitivne tehnične pojme o stvari, sešoma pa so dobili nekaj več spretnosti in ko so se jim prvi odtisi deloma posrečili, se jim je znova odprl vr denarnega pritoka. Po kmetih se je že dolgo časa šušljalo o njihovih sleparijah, toda vsi, ki so bili okodovani, si niso upali prijaviti sleparjev, ker so se bali strogih posledic zakona.

Prvi kolikor toliko dobri falsifikati 500 dinarskih bankovcev so se posrečili Francu Majcnu in tovaršem v Vrhovem. Spravili so nekaj bankovcev že v promet. Največ so jih zamenjali na sejnih, pri čemer so bili spet prizadeti kmečki ljudje, ki so prodali svojo živino in pridroke za ničvredne falsifikate. Konrada Bezjaka in njegove tovariše v Zagrebu pa se je posrečilo prijati poprej, predno so spravili v promet svoje falsifikate, ki so bili tehnično dokaj boljše dovršeni, kakor bankovci iz Majcnove delavnice.

Policiji in orožnikom se je posrečilo, da so spravili v zapore že okrog 30 oseb, ki so sodelovali pri ponarejanju, razpečevanju falsifikatov in ki so

Ptuj

Ptujška meščanska sola bo proslavila v prvih dneh meseca maja 20letnico svojega obstoja v svojem domovini. Proslava bo zvezana s svečano akademijo, na kateri bodo pokazali učenci, kaj zmore meščanska sola.

V ptujski bolnišnici je umrl 57letni posestnik Polanec Vincenc z Drstelje pri Sv. Urbanu pri Ptuj. V ponedeljek so ga pokopali na pokopališču pri Sv. Urbanu. Naj počiva v miru! Zalujočim naše so-

žalje. **Važno za odseke ptujškega fantovskega okrožja!** V nedeljo, 28. t. m. bo ob 10 predpoldne v sobi ptujškega FO važna seja sodniške komisije za splošne in obvezne tekme ptujškega fantovskega okrožja, ki bodo v nedeljo, 5. maja. Seje se morajo prav gotovo udeležiti zaetopniki vseh odsekov ptujškega fantovskega okrožja, ki so določeni za sodnike pri okrožnih tekmah!

ROSALIE

V glavni vlogi:

NELSON EDDY — ELEANOR POWELL

Premijera vesele sočne komedije. Constance Bennet in Brian Aherne, znana iz vloge cesarja Maksimilijana v filmu »Juarez«.

KINO MATICA tel. 21-24
Predstave ob 16, 19, in 21. uri

S pesmijo v življenje

dasi ni ime šoferskega izpita. Sodni je smatrala Kruščevu krivdo za dokazano in ga je obsodil.

I Preureditev Ambroževga trga, ki se je začela že sredi zime, se počasi približuje h koncu. Svet na Ambroževem trgu je že v glavnem izravnani in je ves trg precej zvišan. Tudi celotna ureditev Ambroževga trga je s to preureditvijo precej pridobila. Hkrati pa so ta dela dala precej zaslužka brezposelnemu delavstvu.

I Vlom v delavnico. Te dni je bilo »lomljeno« strojni oddelk mizarske delavnice Antona Rojina v Slomškovi ulici št. 16. Neznani vlomilec je ukradel usnjat gonilni jermen, dolg 9 metrov in širok 10 cm ter vreden 500 din. Poleg tega je vlomilec odnesel še tri spajalne svetilke in dva železna drogova, tako da znaša skupna škoda 1440 din.

Brežice

Društvo rejec malih živali v Brežicah sporoča občinstvu in vsem društvom, da priredi dne 16. junija t. l. 1. rejsko efektivno loterijo s 10 dragocennimi dobitki v korist in povzdigo rejce malih živali. Srečke so omejene na najmanjšo količino in stane posamezna srečka 2 din. Vse vabimo, da si kupijo srečke. — Odbor.

Veliki muzikalni film razkošne inscenacije, opojnih melodij in izvrstnega baleta. Divni prizori, kakršne more ustvariti le največja fantazija. — Predstave danes ob 16, 19 in 21

KINO SLOGA tel. 27-30

Celjske novice

c Plenarna seja celjskega mestnega sveta bo v petek, 26. aprila. Na dnevnem redu poročila vseh odborov.

c »Vse za šalo« je opereta na libreto Danila Gorinška — Celjana in glasebo J. Jiraneka, s katero bo gostovalo mariborsko gledališče v celjskem gledališču v nedeljo, 5. maja ob 8 zvečer. Predstava je izven abonmaja. Popoldne ob 3 bode prizorili knji »Cigan baron«. Vstopnice dobite v Slomškovi knjižnici!

c Rodbina ravnatelja g. Černelca Oskarja je darovala 100 din Vancencijevi konferenci namesto venca na grob pokojne gospe Natekove.

c Opozorilo vsem podpornikom krajevne PL v Celju. Pretekli teden sta nabirala dva neznanca prispevke za Ligo pri raznih celjskih trdkah. Upravni odbor prosi vse svoje dobrotnike, da ne nasedajo sleparjem. Ligne nabiralne pole so prijavljene predstojništvu mestne policije, zigosane in opremljene s tekočimi številkami. Tudi sicer je po-
verjena nabiralna akcija vsako leto našim požrtvovalnim damam.

c KPD priredi na binkoštno praznike dvodnevni izlet na Trsat in Plitviška jezera. Prijave sprejema prosvetno tajništvo v Cankarjevi ulici 4.

c Nujna redna pevka vaja za mešani zbor Celjskega zvena bo jutri v četrtek ob 8 zvečer.

c Dekliški krožek ima drevi ob pol 8 v Domu svojo sestanek. Vabljen!

c Nova grobova. V celjski bolnišnici sta umrla 62letni posestnik Križnik Anton iz Praprotnega pri Jurklostru in 19letni dlnar brez stalnega bivališča Potočnik Franc.

c Celjski šahovski klub bo igral drevi v klubskih prostorih v hotelu »Evropa« svoj brzoturnir za prvenstvo v mesecu aprilu. Prijave se sprejemajo do 8 zvečer.

c Imamo dovolj sposobnih domačinov. Delavska zbornica je v zadnjem času odklonila svoj priatelek na zaposlitev inozemcev — raznih mojstrov v naših podjetjih, ker imamo za ista dela dovolj domačih usposobljenih moči. To se nanaša tudi na podjetja v Savinjski dolini in v celjskem okraju.

Nainovejša poročila

Angleži niso v Narviku

Stockholm, 23. aprila. Neki angleški vojni mornar izjavlja v intervjuju v »Aftanbladet«, da Angleži res še niso v Narviku. Bili so mu najbližji, ko je hotel čoln neke vojne ladje pristati na pomolu, a so ga prepodile nemške strojne. Angleške vojne ladje so mesto bombardirale, so se pa ozirale na civilno prebivalstvo. Kolikor on ve, ni bil nihče ubit, le dve ali tri hiše so bile zadete in so zgorele. Ni res, kar se je razširilo od sovražne strani, da bi Narvik zaradi angleškega obstreljevanja bil en sam kup razvalin.

Priprave na zapadu

London, 23. aprila. (Reuter.) Porenje in zahodni del Badena je proglašen za vojno ozemlje. V to okrožje ne sme nihče dopotovati brez posebnega dovoljenja vojaške oblasti, ki ga bodo izdajale v najnujnejših slučajih.

Angleži o svojih izgubah

London, 23. aprila. AA. Reuter: Na današnji seji spodnjeje doma je govoril lord Henikey in rekel med drugim: Odkar so Nemci izvedli napad na Norveško in Dansko, je angleška mornarica izgubila v norveških vodah tri rušilce, eno podmornico in eno ribiško ladjo. Četrtri rušilce »Hardy« so privlekli v oporišče, ker je bil poškodovan. Ena križarka in dva rušilca sta bila poškodovana, vendar so jih privlekli v oporišča. Vojni ladji »Renown« in »Rodney« sta bili zadeti, vendar pa nimata resnih poškodb, niti nista nesposobni za borbo. Temu je treba pristeti še štiri rušilce, ki so utrpeli manjšo škodo. Prav tako so tri križarke neznatno poškodovane od kosčkov bomb. Ko je omenjal trditve sovražnika glede uničenja angleških vojnih ladij, je govornik rekel: Trditve naših sovražnikov nimajo nobene zveze z matematiko. Samo ugotoviti moram, da so sovražna poročila zlasti zadnji čas netočna. Često se ponavlja, da je potopljena vojna ladja »Arc Royal«. Angleška vlada si je v svesti nevarnosti sovražne propagande, ki je sedaj močnejša kot prej.

Novi grobovi

† Umrla je včeraj ob četrti na tri popoldne na svojem stanovanju po kratki, zelo mučni boleznii upokojenka tobačne tovarne ga. Gizela Knez roj. Bergant v 51. letu starosti. Pokojnica je skozi dolgih 32 let vztrajno in zvesto pelala na trnovskem koru. S svojim odličnim, čeprav nešolanim sopranom je ogrevala srca vernikov ter jih dvigala k pobožnosti. Skoraj ni bilo v trnovski cerkvi bogoslužja, da ga ne bi ona poveljevala s svojim čudovito lepim glasom. Za plačilo ji pa Bog dodeli tudi častno mesto med nebeskimi kori, da bo tudi tam poveljevala božjo čast in slavo kot jo je na zemlji! Pogreb pokojnice bo v četrtek ob pol treh popoldne iz Rožne ulice šte. 17 na pokopališče k Sv. Križu.

† V St. Vidu nad Ljubljano je v 83. letu življenja umrl gospod Anton Belec, pesnik, kleparski mojster, dolgoletni šentviski župan itd. K zadnjemu počitku ga bodo spremili v petek, dne 26. aprila 1940 ob 9 popoldne iz hiše žalosti, St. Vid št. 20, na farno pokopališče. Vsem zalujočim izrekamo naše sožalje.

KULTURNI OBZORNIK

Proslava 50 letnice Jožeta Lovrenčiča

V petek zvečer je Rokodelski oder v Ljubljani priredil lepo akademijo v proslavo pesnika in pripovednika dr. Jožeta Lovrenčiča, ki se tudi že 15 let posveča kulturnemu delu v njegovem okvirju. Proslava je privabila veliko prijateljev in čestitave pesnikovih. Poleg načelnika prosvetnega oddelka dr. Z. Sušnika in občinskega svetnika Pavlina, smo videli pisatelja F. S. Finžgarja, Narte Velikonja, kritika Fr. Koblarja, urednika dr. Pogačnika, dalje stare veterane Rokodelskega odra kakor so Danilo, Polde Kovač, tovarnar Kopač, veliko primorskih rojakov, ki sta jih predstavljala dr. Bitežnik in prof. Ivančič ter pa tudi veliko prijateljev slovenske književnosti in Rokodelskega odra posebej. Proslavo je začel s kratkim nagovorom, s katerim se je jubilantu zahvalil za sodelovanje pri Rokodelskem odru, g. kanonik A. Stroj. Za njim je G. Čekuta recitiral ob spremljavi klavirja (A. Mav) Lovrenčičovo uvodno pesem iz Devete dežele: življenje, kar je napravilo najgloblji vtis. Pevski zbor Rokodelskega odra je pod vodstvom skladatelja A. Mava zapel v njegovi kompoziciji Lovrenčičeve pesmi Jelvica in ptica ter Goriske trte ter Prevločev kompoziciji jubilarne dijaške pesmi — sedaj že davno ponarodele: Jaz bi rad rudičih rož. Moški zbor, pri katerem smo pogrešali samo bolj zlatih glasov, je pod krepko skladateljevo roko lepo izrazil vse finese skladbe ter je bil tudi v višinah zaradi dobrih tenorjev dober. Slavnostni govor je imel prof. Jakob Šolar, ki je najprej o črtal Lovrenčičev vpliv na tisk pred vojno doraščajočo mladino, ki je željno pričakovala vsake njegove pesmi in jo sprejemala kot odkritje. Tedaj je mladina gledala v Lovrenčiča odkritelja nove dežele in pesnika bodočnosti. Jasno je razložil tudi pesnikove nove vrline in način pesniškega izražanja, ki je nas vpeljal v novo gledanje na pesem. Rezultat te pesniške novosti je zbirka Deveta dežela. Potem pa je govornik označil razvojno vso nadaljnjo Lovrenčičovo literarno delovanje tako v pesništvu, kjer je posebne besede posvetil slovenskemu Faustu, njegovemu Šolarju iz Trente, dalje narodnim pripovedkam (Gorske pravljice, Svetogorska legenda) ter tudi prozo, s katero je vodil v zgodovino domačega naroda in domačo problematiko. V vsem tem svojem delu se je Lovrenčič približal ljudstvu in v svojo literarno tvorbo naslonil na narodni navdih. To navidezno protislovje med slogom in pomenom Devete dežele ter preprosto formo Šolarja ali Pravljic in legend, je tudi premostil z opozorilom na pravljicne motive že v prvi zbirki, ki so pozneje terjale tudi narodne preprostosti v izrazu. Še posebej pa je predavatelj o črtal Lovrenčičovo delo za goriska narodno kulturna vprašanja ter tudi njegovo uredovanje Mentorja. V zadnjih stvarkih je tudi označil vrednost vsega njegovega dela, ki sicer ne pomeni vrh našega literarnega ustvarjanja, pač pa svoj vrh v delu za široko narodno kulturo. Igralska družina Rokodelskega odra je nato duhovito in odersko, nazorno ponazorila smisel celotnega Šolarja iz Trente s tem, da so predstavili začetni prizor z Ahasverom — časom, podali raj rojenic ob rojstvu otroka, ki je postal šolar, kar sta v študentskem pohodu, ki

ga je uglasbil A. Mav, lepo podala Korošec in Volovšek. Pogodbo s hudičem je recitiral Goštinčar, otroka s kangleko deklica, zaključni prizor na Bogatino pa so zopet dramatično prikazali v faustovski sceni odkupa krivde po materini smrti. Na ta način so vsi udeleženci dobili vpogled v Lovrenčičev epus, ki naravnost nudi slovenskim glasbenikom snov za slovensko opero. Treba bi jo bilo samo predelati in skriti za dramatično napet libreto. Sodobno aktualni so bili molitvi iz Oče naša: Pridi k nam Tvoje kraljestvo ter Materi Milosti za mir, ki sta jo recitali Zv. Hribar in Plavčeva, Cankarjeva je pela pesem Sinje morje, ki je Lovrenčič zložil na znano melodijo italijanske narodne pesmi Santa Lucia. Visoki in tenki glas pevke bi zahteval sicer še šolanosti in motilo nas je v kakšnem hipu neskladje s spremljavo. Lepo pa je deklamiral Merharjeva Legendo o Mariji, ki je tudi to Lovrenčičovo preprosto pesem razvajanemu čitatelju približala kot pravo pravljico umetno, vsa v skladu z narodno epiko. Govorni zbor Naša zgodovina je napravil močan vtis zlasti zaradi izredne lepo artikularne in globoko doživljene podajanja g. Korošca, ki je tolmačil posamezne dobe slovenske zgodovine. G. Čekuta je nato prebral lepo in napeto legendo o zlatem studencu, ki je pozlatil oltar v Dražgolah ter se uveljavil kot dober recitator knjižnih del. Ne kakorkrat mu je spodsrdelo pri naglasih (hribovci, Jelovica itd.).

Vprizoritev Devete dežele, dramskega prizora iz istoimenske zbirke, ki naj prikaže grajski srednjeveški motiv, sina, ki si izbere za svoj cilj spoznanje vsega, vseh devet dežel in je zadnja simbol vsega spoznanja, ki je šele v smrti — uprizoritev tega je bila precej tvegana zadeva, kajti Lovrenčič nudi tukaj malo realistične opore in ne oblikuje notranje napetosti. Zlasti tega zadnjega ni, zaradi česar je ta dramski prizor tudi nekako obvisel v zraku simbolov in alegorije. Režija je skušala storiti vse, da bi ga približala zemlji in našim čutom, zato je čarovnikovo prikazovanje podob »devetih dežel« ponazorila s skiptičnimi podobami, ki pa niso mogle abstraktno misli približati našim čutom ter stopnjati napetosti. Tudi prilet sokola je tehnično odpovedal. Kljub veliki ljubezni režiserjevi, dobri igri viteške družine in še posebej grajskega norca, prizor ni uspel zaradi — pomanjkanja gornjih prvin, ki jih v delu ni, ter si je morala šele vmisliiti s simboli. Tako bo Lovrenčičev prizor še vedno ostal knjižni, pesniški poizkus osnutka simbolne drame.

Po tem večeru zgolj Lovrenčičevih pesniških del, ki so pokazale, da je v Lovrenčiču veliko pesniške moči, fantazije in lepih misli ter blesteh opisov, mu je igralska družina poklonila lepo diplomu k jubileju, skladatelj A. Mav pa mu je izročil lepo vezano in spisano skladbo, ki jih je pevski zbor pel, in so komponirane za to priliko na besede njegovih pesmi.

Proslava 50-letnice Jožeta Lovrenčiča je bila intimna in prisrčna ter je pokazala pregled vse življenjskega plodnega dela, ki ga bo pravilno ocenila šele bodočnost. Ta večer je bil prvo veliko priznanje!

Šal. Oba umetnika je posebno na koncu občinstvo voharno pozdravljalo in se tako oddaljilo za ta redki umetniški užitek. Dr. VaVo.

Mariborsko gledališče: O. Neil: »Ana Christie«

Ameriškega pisatelja O'Neilla igra Ana Christie in Strast pod brestom sta šli po vseh evropskih odrih in ju tudi naša gledališča poznajo. Prva kakor druga sta učinkoviti odskri deli, ki združujeta naturalizem z neko romantiko, z nekim lirizmom, ki hoče biti prvinski. V kretinji in v govorjeni besedi postane ta združenost surove prvotnosti in lirčne vznemirljivosti zelo učinkovita. Dekle Ana je svojo mladost brez lastne krivde izgubila v širokem, umazanem svetu. Ko spozna čisto ljubezen mladega kurjača Mata na čolnu svojega očeta, se dvigne v njej hrepenenje po novem življenju, toda se mu odreče prav zaradi zavesti, da je umazana in čiste ljubezni nevedna. Toda v tem boju se ona kakor tudi Mat očistita in se srečata v spoznanju, da je preteklost dekleta umazala brez njene volje, da, proti njeni volji. Ostala je v svoji deklisčnosti nedotaknjena in se reši v vedro življenje s svojim Matom.

Ljudje, ki nastopajo v igri, so bolj učinkoviti, ko topli. Najmanj surovosti in zunanje brutalnosti kaže dekle Ana, dasi tudi ni brez trdih potez. Ljudje so močnih čustev in živih kretanj. Igra učinkuje z nabreklijo naturalizma. Tudi mariborska uprizoritev je to poudarila. Scena je uspešno podajala okvir trojici: Ani, njenemu očetu in Matu, ki so središče igre. Kraljeva je podajala Ano zdaj pristržno deliško, zdaj pretresljivo globoko, zdaj voharno strastno (glas ji je včasih zaviral kar premočno in preglasno). Mata je igral Skrbnišek VI., ki je igro tudi režiral. Bil je elementarno naraven in neposreden. Največjo razpetost občutij je podal Kovič Pavle kot Anin oče, odlična postava med letošnjimi ustvaritvami na mariborskem odru. Ob njega bi po popolnosti postavil Milevo Zakrajškovo v vlogi Marte Owenove, čudovito samosvoj tip mornarske stare ljubice, trd sicer, toda obenem toliko tople, da je ogrel naturalistično njeno lice. Poleg Anje je prav ona dala igri nekaj toplote, seveda primerno manj kot Ana Kraljeva. Prilegali so se v okvir mornarske igre še Malec kot krčmar in Verdonik kot njegov natakter ter v epizodnih vlogah Blaž, Hraštovič, Turk in Ledinek.

Igra je učinkovala, ogreti pa toliko ni mogla zaradi svoje naturalistične surovosti. Surovost je morda trda beseda, toda mislim jo v dostojnem pomenu. Saj v vsej trdosti in nasilnosti ljudjendarle sije v vseli igri tudi prisrčna dobrota in čista borba za ljubezen čolnarjeve hčere Ane.

S. V.

Komorni koncert češke glasbe. V okviru svojega IV. radio-koncerta bo dr. V. 21.15 predvajal prof. Jan Šlais komorne umetnine treh velikih čeških glasbenikov. Program obsega Dvořákov Sonatino v g-duru, Sukovo »Ljubavno pesem« (za violino in klavir) in Janačkovo Sonato. Na ta radio-koncert za katerega kvaliteto v polni meri jamči ime profesorja violine na Glasbeni akademiji Jana Šlaisa, opozarjamo vse ljubitelje komorne glasbe, posebej še prijatelje prekrasne češke muzike.

Angleško borbeno letalo znamke »Lockhead-Hudson«, ki ga Angliji predvsem uporabljajo za varstvo svoje obale. Posebnost tega letala je, da ima prostor tretjega strelca čisto zadaj pri krmilu. Letalo je sposobno tako za bombardiranje, kakor tudi za borbo v zraku.

Ob 51-letnici Adolfa Hitlerja

V uvodnem članku uradnega glasila nemških SS-oddelkov »Der Schwarze Korps« od 18. aprila, ki je posvečen 51. rojstnemu dnevu kanclerja in vodje Adolfa Hitlerja, beremo med drugim tole: »Naša srca ga bodo še bolj vroče obkrožala in naše misli, ki mu skušajo slediti, se bodo še bolj klanjale pred njegovo veličino, za katero že dolgo ni nobenih meril več.

Kar je bilo pred enim letom o njem rečenega in zapisanega, se nam zdi danes že davno zastarelo, motno in pusto. Zmerom razločnejše moramo spoznati, da bo šele daljni bodoči čas, morda skozi usta od Boga nadarjenega pesnika, našel besede, ki bodo opredelile njegovo stališče v nemški zgodovini in razjasnile moč njegove osebnosti ter fenomen njegovega ustvarjanja.

Mi, ki imamo srečo, da smemo biti njegovi sodobniki in njegovi vojaki, nimamo zanj drugega kakor obe besedi: Moj vodja! Toda ti besedi sta izgovorjeni z vero vseh molitev, ki so bile kdaj izmolkne, z vsemi čustvi zahvale in ljubezni, ki smo jih sposobni.

Nikdar ni bila vera v Previdnost budnejša kakor v Nemčiji Adolfa Hitlerja. Kako visoko stojimo nad ostalim svetom, polnim nevere in živne malenkostnosti, pa naj se še tako zavije v fraze, ki so versko pobarvane!

Če bi imel ta svet v sebi samo eno iskrico resnične vernosti, če bi zmogel vsaj črkovati emanacijo božje volje, bi ne bil nikdar tako drzen, da bi se postavil po robu ustvarjanju Adolfa Hitlerja.

Za 51. rojstni dan je predsednik italijanske vlade Benito Mussolini poslal kanclerju Hitlerju naslednjo brzojavko:

»Ko praznuje nemški narod vaš rojstni dan, vam v imenu fašistične vlade in italijanskega naroda izrekam prisrčne čestitke s trdno nado, da bo nemški narod zmagovito preстал veliko preizkušnjo, pred katero je postavljen.«

Slavljenec je šefu italijanske vlade odgovoril takole:

ŠPORT

Slovenska nogometna liga

Domače prvenstvene tekme prvorazrednih klubov, tekme v hrvaško-slovenski ligi in srbski ligi se bližajo koncu. V obeh ta »hudič« ligah so v nedeljo že zadnje tekme, naše domače prvenstvo pa bo tudi v nekaj nedeljah zaključeno. Nova preureditev našega nogometa nam je za prihodnjo nogometno sezono prinesla tudi novo prvenstvo. Osnovni temelji novega prvenstva stoji na načelu popolne samostojnosti vseh treh narodnih nogometnih zvez. Letošnjo jesen bo torej imela Slovenska, Hrvaška in Srbska nogometna zveza svoje ožje prvenstvo. Finalisti tega prvenstva bodo pa po posebnem ključu igrali tekme za ožje državno prvenstvo, pri katerem bo sodelovalo osem najboljših klubov. Pri tem ožjem državnem prvenstvenem tekmovalju bo Slovenska nogometna zveza — vsaj za enkrat — zastopana le po enem svojem najboljšem klubu.

Ker bo naše prijatelje nogometnega športa zanimalo, kakšno bo slovensko nogometno prvenstvo, ki se bo začelo jeseni, bomo na kratko podali izveleček pravil za prvenstveno tekmovalje Slovenske nogometne zveze. Pravila za to prvenstveno tekmovalje je tudi že odobril upravni odbor SNZ.

Prvenstvo v slovenskem nogometu bo organizirano v posebni Slovenski ligi. Slovenska liga bo štela osem najboljših slovenskih klubov. V tej ligi bodo igrali: 1. Ljubljana in 2. vsi finalisti iz vseh treh skupin prvorazrednih klubov. Po današnjem položaju v prvenstvenih tabelah ljubljanske, mariborske in celjske skupine bi torej igrali: Kranj, Bratstvo in Mars (Ljubljana), Zelezničar in Maribor (Maribor) ter Amater in Olimp (Celje). Prvak mariborske skupine ČSK iz Čakovca ne pride v poštev, ker bo v prihodnje igral pod okriljem Hrvaške nogometne zveze. Prvak v Slo-

»Srčno se vam zahvaljujem, duce, za čestitke, ki ste mi jih poslali v imenu fašistične vlade in italijanskega naroda. Vračam vam pozdrav in nemajni veri, da bosta naša dva, v skupnosti svetovnih nazorov in ciljev zvezana naroda uspešno prestala boj za svoje življenjske pravice.«

Odlikovanja francoskih duhovnikov-vojakov

Znano je, da v francoski armadi služijo katoliški duhovniki kot borci. Ze v svetovni vojni so se francoski duhovniki na fronti zelo odlikovali in tudi v sedanji vojni jih je že mnogo prejelo odlikovanja. Tako so bili po poročilih pariških listov pred kratkim odlikovani za hrabrosti abbé Pierre Harambillet iz Tardesa, abbé Henri Leclerc iz Coutancesa in kanonik Breteau, nadzornik verskega šolskega pouka v škofiji Sarthe. Poleg njih je poročnik abbé Viossat iz Gidyja prejel za junaško zadržanje na fronti križ častne legije.

»Osservatore Romano« izhaja v 200.000 izvodih

Kakor poroča rimski dopisnik londonske katoliške tedenske revije »Catholic Herald«, izhaja vaticansko glasilo »Osservatore Romano« zdaj že v visoki nakladi 200.000 izvodov. Za italijanske razmere pomeni to ogromno naklado, če pomislimo, da izhaja najbolj razširjeni italijanski list milanski »Corriere della Sera« v 500.000 izvodih, naklada rimskega »Giornale d'Italia«, ki je napol uradno glasilo italijanskega zunanjega ministrstva, pa se giblje med 200 in 300.000. Še pred nekaj leti je »Osservatore Romano« izhajal komaj v 28.000 izvodih. Pravijo, da ima nemajhno zaslug za tolikšen razmah lista profesor na državni univerzi v Rimu Guido Gonella, ki je pisec izvrstnih člankov, podpisanih z G. G.

»Osservatore Romano« izhaja v dveh izdajah. Prva izide okrog 4 popoldne, druga pa okrog 7 zvečer. Le drugo izdajo nalepijo na kioske in jo dajo v prodajo po raznašalcih.

Erjavec Fr.: Slovenija in Slovenci

Izdala in založila Slovenska Straža v Ljubljani 1940. Str. 96, cena 20 din. Pri vsej razgibanosti naše publicistike, smo slej ko prej močno pogrešali priročnika, ki bi nudil v kratki, zgoščen obliki vsestranski pregled našega naroda, naše zemlje in naših teženj. Med svetovno vojno je skušal podati takega dr. Krek v svoji znani nemški pisani brošuri, po vojni ga je pa napisal Erjavec, toda tedaj še ni bilo na razpolago dovolj zanesljivega statističnega gradiva in tudi marsikateri drugi pogledi so bili še nerazčistični, a pozneje se zato nismo več brigali. In vendar nam je neobhodno potreben. Prvič more temeljiti narodna zavest je na vsestranskem poznanju lastnega naroda, drugič je pa za majhne narode naravnost življenjskega pomena, da seznanjajo s seboj večje narode. Kako se nam je lahko miselno razumevanje za lastno propagando maščevalo ob koncu svetovne vojne, vemo vsi. Danes živimo vnovič na takem razpotju svetovne zgodovine, zato moramo pravočasno popraviti napake, ki smo jih zagrešili ob priliki prve svetovne vojne. In ravno tem svrham bo priučujoče delo odlično služilo. Na eni strani nudi vsakemu Slovencu lep in izčrpen pregled, ki bo navzlic svoji zgoščenosti moral v vsakem bralcu ne hote vzbuditi narodno zamožavost, na drugi strani pa nudi vsakemu tujcu vse bistvene podatke o naši zemlji in našem narodu v zemljepisnem, geopolitičnem, zgodovinskem, narodno političnem, kulturnem, gospodarskem socialnem pogledu. Ker je pisana knjiga živahna, strogo stvarno in objektivno ter je odlično opremljena z mnogostevilnimi lepimi slikami, zemljevidi in črtci, njena cena pa izredno nizka (20 din), smo prepričani, da bo posebej po njej vsakdo rad, posebno potrebna je pa mlademu rodu. Ne smela bi manjkati v nobeni naši hiši.

Gostovanje Vanje Leventove kot »Madame Butterfly«

V okviru tedna bolgarske glasbe je v soboto zvečer gostovala v naši operi slavnita bolgarska operna pevka Vanja Leventova. Njena kreacija »Madame Butterfly« je kreacija rojene odskre umetnice, v kateri je dovršeno združeno vse bogastvo pevskega in igralskega izraza. Intimni prisrčnosti svoje igre je dodala dozo nepretrpane teatralnosti, ki jo učinki Puccinijevih oper skoraj zahtevajo. Pojoča je bil sleherni njena kretanja, zgovorna sleherni pevska fraza. Usodo mlade deklice, ki se kakor roža razcvete ob prvem srečanju z ljubljencem, pa na koncu en sam pogled razdere vso vero in pričakovanje njene dolge samote s tako krutostjo, da ji ostane samo še ponos do smrti ranjenega srca: vse to je znala Vanja Leventova izraziti s finimi nijansami, prisrčno in prepričevalno, da je držala občinstvo v pritajeni napetosti vse do zadnjega trenutka. Pri tem temeljito obvlada pevsko tehniko, izgovarjava (pela je v italijanščini) je večinoma brezhibna, posamezni glasovni registri izraziti in izdelani, še višine, dasi nekoliko ozke, imajo svoj blesk. — V vlogi Pinkertona je gostoval Jože Gostič, ki je pokazal tako glasovno prožnost in moč, kot ga že dolgo nismo sli-

dalje tekači Račič (Ilirija), Gaberšek (Primorje) in skakalci Lebinger, Urbančič in drugi. Z ozirom na dobro pripravljenost nekaterih atletov, zlasti metalcev, ni izključeno še kakšno posebno presenečenje. Mavsar je namreč po letošnjih poročilih postavil v treningu že presenetljive rezultate, ki daleč prekašajo rekord.

Mariborski Zelezničar bo pričel atletsko sezono v Mariboru s propagandnim atletskim mitingom dne 5. maja 1940 ob 10 dopoldne na svojem stadionu ob Tržaški cesti.

Vrstni red in točke tekmovalja za seniorje in mladino:

100 m predtek, skok v višino, 100 m finale, skok v daljavo, 400 m predtek, met diska, met kladiva, tek 1500 m, met kopja, 3000 m, met krogla, met kopja, 400 m finale, štafeta 4x100 m.

Vrstni red in točke tekmovalja za juniorje B in C:

100 m predtek, skok v višino, 100 m finale, tek 1000 m, met diska.

Prijave je poslali na naslov: SK Zelezničar, Maribor, Tržaška cesta, najpozneje do 4. maja 1940 do 12. Prijavnine in nagrad za to tekmovalje ni. Miting bo na tekalšču, ki je dolgo 428 m, ima dva dvignjena zavoja in je posuto z ugaski.

Pravico starta imajo vsi verificirani in ne-verificirani atleti klubov, ki so člani Slovenske atletske zveze, oziroma VASKJ.

Prijave, ki bi prispele po 4. maju 1940, se bo upoštevalo.

ZSK Hermes vabi v članstvo svoje atletske sekcije vse mlajše moške in mladino, ki ima veselje gojiti atletski šport. Članom je na razpolago prvovrstno tekalšču, športna oprema in dolgoletni izkušni trener. Prijave sprejema vsak dan načelnik sekcije Perovič na stadionu od 18—19.

Punčec — teniški prvak Italije za l. 1940

Mednarodno teniško prvenstvo našlje za leto 1940. je prineslo našemu državnemu teniškemu prvaku Punčecu še eno lepo zmago. Postal je teniški prvak Italije za leto 1940., in to v prav ostri konkurenci. Pri tem turnirju so sodelovali poleg najboljših italijanskih teniških igralcev tudi znameniti tuji teniški mojstri, zlasti iz Nemčije, Madžarske in Romunije. Punčec je v finalni tekmi premagal Romuna Tanacesca po hudi in dolgotrajni borbi s 4:6, 3:6, 6:2, 6:4 in 6:3.

Prav tako lepo zmago je slavila naša dvojica Punčec in Pallada, ki sta v finalni igri v dvojici premagala italijansko dvojico de Stefani in Tarioni v treh setih s 6:4, 6:4, 6:4. Tej igri je prisostvoval tudi naš poslanik v Rimu Hristič z osebjem poslaništva, ki je naši zmagovalni dvojici čestital na uspehu. Tudi italijansko občinstvo je gladko zmago naših dveh igralcev lepo pozdravilo.

Iz atletskega športa

SK Planina v Ljubljani priredi v soboto popoldne na igrišču Stadiona prvo atletsko prireditve v Ljubljani. Miting se začne popoldne ob 15.

Sporod obsega naslednje discipline: tek na 100 metrov, 1500 metrov in 1000 metrov za juniorje, met krogla in met kopja ter skok v višino in daljavo.

Tekmovalje obeta biti prav zanimivo, ker nastopi poleg rutiniranih tekmovalcev prireditelja in SK Ilirije še cela vrsta novih, mladih atletov, ki so prav dobri sprinterji, metanci kopja in skakalci v višino.

Med številnimi prijavljenimi atleti sta tudi najboljša metalca kopja oziroma krogla, član Planine Darko Mavsar in Ivan Hlade (Zelezničar),